UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK WUPPERTAL
BERGISCHE UNIVERSITÄT WUPPERTAL

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Moralia

Plutarchus

Francofurti, 1620

Eroticus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.
Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-1372

Visual Library

καὶ πρόγονοι κλήζουσι Ἕλλας Ὀλυμπιάδα. τοιαῦτα γὰρ ἁμαρτάνεται καὶ περὶ τὴν ὄρχησιν ἐν ταῖς δείξεσιν, αἱ μὴ πιθανότητα μηδὲ χάριν μετὰ εὐπρεπείας καὶ ἀφελείας ἔχουσι. καὶ ὅλως ἔφη μεταθεῖναι τὸ Σιμωνίδου ἀπὸ τῆς ζωγραφίας ἐπὶ τὴν ὄρχησιν οἷον ποιοῦσαν καὶ θελγομένην· ὄρχησιν δὲ πάλιν, τὴν ποίησιν. ὅθεν εἶπεν οὔτε γραφικὴν εἶναι ποιητικῆς, οὔτε ποιητικὴν γραφῆς· ἃ δὲ χρῶνται τοῖς πράγμασιν ἀλλήλαις. ὀρχηστικὴ δὲ καὶ ποιητικὴ κοινωνία πᾶσα καὶ μέθεξις ἀλλήλων ἐστί, καὶ μάλιστα μιμούμεναι περὶ τῶν ὑπορχημάτων ἄμφω τὴν ἀρετὴν, τὴν μὲν τῶν σχημάτων καὶ τῶν ὀνομάτων μίμησιν ἀποτελοῦσι. δόξειε δ' ἄν, ὥσπερ ἐν γραφικῇ, τὰ μὲν ποιήματα, ταῖς γραμμαῖς ὑφ' ὧν ὁρίζεται τὰ εἴδη. δηλοῖ δὲ ὃ μάλιστα κατορθωκέναι δόξειεν ὑπορχήμασι, καὶ γεγενέναι πιθανώτατος ἑαυτοῦ δεῖσθαι τὴν ἑτέραν τῆς ἑτέρας. ὃ γὰρ ἀπέλασον ἵππον, ἢ κύνα Ἀμυκλαίαν ἀγωνιῶ ἐλελιζόμενος ποδὶ μίμεο καμπύλον μέλος διώκων. ἢ ὃ οἷος ἀνὰ δώτιον ἀνθεμόεν τε πεδίον πέταται θάνατον κεράσασα εὑρέμεν μανύων ἐλάφῳ. τὰν δ' ἐπ' αὐχένι φέροιμι ἕτερον κάρα πάντα ἕτοιμον. καὶ τὰ ἑξῆς μονονοὺ λέληθεν τὴν ὀρχήσει ἅμα θεῖναι τὰ ποιήματα. τοσοῦτον καλεῖν καὶ τὸν χορὸν καὶ τοὺς πόδας, μᾶλλον δὲ ὅλον, ὥσπερ τισὶ μηχανήσεσι ἕλκειν τὸ σῶμα τοῖς μέλεσι καὶ ἐντείνειν. τούτων δὲ λεχθέντων καὶ ἀδομένων, ἡσυχίαν ἄγειν μὴ δυναμένοις, αὐτὸς χρῶ ἑαυτὸν οὐκ ἀγαμαί τὴν ὄρχησιν οὐχ ἥττον ἢ τὴν ποίησιν ἐγκωμιάζων. ὅταν δ' ἠρώσαι, νῦν ἐλαφρὸν ὄρχημα οἶδα ποδῶν μιγνύμενον. Κρῆτα μὲν καλέουσι τρόπον, ἀλλ' οὐδὲν οὕτως ὅλως ἀπολέλαυκε τῆς κακομουσίας ὡς ἡ ὄρχησις. διὸ καὶ πέπονθεν ὁ φοβηθεὶς Ἴβυκος ἐποίησε, Δέδοικα μὴ τοῖς θεοῖς ἀμπλακὼν, τιμὴν τοῖς ἀνθρώποις ἀμείψω. καὶ γὰρ αὕτη καὶ πανδήμου τινὰ ποιητικὴν τρεψεταιεισαμένη, τῆς οὐρανίας οὐκ ἀποστοῦσα ἐκείνης τῶν μὲν ἐμπλεκτικῶν καὶ ἀνοήτων κρατεῖ θεάτρων, ὥσπερ τύραννος ὑπήκοον ἑαυτῇ πεποιημένη μουσικὴν ὀλίγην τινὰ πᾶσι τοῖς δὲ τοῖς νοῦν ἔχουσι καὶ θείοις ἀνδράσιν ὡς ἀληθῶς τιμὴν ἀπολώλεκε. Ταῦτα μὲν δὴ ὦ Σόσσιε Σενεκίων τελευταῖα τῶν ἐν τοῖς μουσείοις τότε τοῦ Ἀμμωνίου τοῦ ἀγαθοῦ φιλοσοφηθέντων.

A Καὶ πρόγονοι κλήζουσι Ἕλλας Ὀλυμπιάδα. huiusmodi enim errores etiam in ostentationibus committuntur, si non probabilitatem & venustatem decoro simplicitatique adiunctam habeant. Denique Simonidis huc potest transferri dictum, vt poesis loquens saltatio, hæc tacita nominetur poesis. quod ille in picturæ cum poesi vsurpauit cõparatione. Quanquam profecto neq; pictura poesis vtitur opera, neque poesis picturæ: saltatoriæ arti & poeticæ maxima coniunctio & communicatio est. præcipue in carminibus quæ saltantibus accinuntur ambæ efficacem figurarum & nominum imitationem conficiunt. Videri autem potest, sicvt in pictura, poemata similia esse lineamentorũ quibus circumscribuntur formæ * ostendit autem istis hyporchematis maxime laudem sibi parauisse, & seipso superior fuisse in animis ducendis, quia altera alterius opem requirit. Nam illud,

Ἀπέλασον ἵππον, ἢ κύνα Ἀμυκλαίαν ἀγωνιῶ
ἐλελιζόμενος ποδὶ μίμεο καμπύλον μέλος διώκων,

aut illud:

οἷος ἀνὰ Δώτιον ἀνθεμόεντε πεδίον πέταται
θάνατον κεράσασα εὑρέμεν μανύων ἐλάφῳ.
τὰν δ' ἐπ' αὐχένι φέροιαν ἕτερον κάρα πάντα ἕτοιμον,

& quæ sequuntur. tantum non enim videntur hæc poemata dispositionẽ saltationis prouocare, & pedes manusque, atq; adeo totum corpus quasi funiculis quibusdã cantu suo trahere & intẽdere, quod his cantatis quiescere & continere se non possit. Ipse quidem non veretur haud leuiore instinctu ad saltationem quam ad poesin ferri. & cum senuerit,

Nunc facilem saltum noui pedum admiscere inquit.

Cretensem vocant modum. Enimvero nulla maior deprauatio musicę vllam partem occupauit nostra ætate, quam saltationem. ideoque ei id accidit, quod metuẽs Ibycus dixit: Metuo ne aliquo aduersus homines delicto honorem ab hominibus redimam. Etenim saltatio adscita ad sodalicium vulgari quadam poetica, societate cœlestis illius poeseos amissa, in stultis & attonitis theatris obtinet tanquã tyrannus, subiugata sibi quadam exili musica: omnem autem apud prudentes & diuinos viros perdidit re vera honorem. Hæc fere, Sossi Senecio, sunt vltima eorum quæ tunc in Museis apud bonum Ammonium fuere disputata.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ Ερωτικός.

ΕΝ Ἑλικῶνι φῆς, ὦ Αὐτόβουλε, τοὺς περὶ ἔρωτος λόγους γεγενῆσθαι, οὓς εἴτε γραψάμενος εἴτε καὶ μνημονεύσας, τῷ πολλάκις ἐπανερέσθαι τὸν πατέρα, νυνὶ μέλλεις ἡμῖν δεηθεῖσιν ἀπαγγέλλειν. ἐν Ἑλικῶνι παρὰ τὰς μούσας, ὦ Φλαουιανέ, τὰ ἐρωτικὰ Θεσπιέων ἀγόντων (ἄγουσι γὰρ ἀγῶνα πενταετηρικὸν, ὥσπερ καὶ τὰς μούσας, καὶ τῷ ἔρωτι, φιλοτίμως πάνυ καὶ λαμπρῶς.) οἶσθα οὖν ὅσον μέλλομεν δεῖσθαι πάντες οἱ περὶ τὴν ἀκρόασιν ἥκοντες;

PLVTARCHI EROTICUS, hoc est Amatorius liber.

FLAVIANVS. In Helicone ais Autobule sermones de amore fuisse habitos, quos vel conscriptos abs te vel memoria comprehensos, quod de iis subinde è patre quæsiuisti, nunc nobis rogatu nostro es enunciaturus. AVTOBVLVS. In Helicone apud Musas, Flauiane, Amatoria agentibus Thespiensibus. nam certamen quinquennale celebrant vt Musis, ita etiam Amori, magnifice admodum & splendide. FLAV. Scisne quid petituri abs te simus? quotquot ad audiendum confluximus?

AVT. Non, ſed nouero vbi dixeritis. FLAV. In præſentia noli ſermoni inſerere prata & vmbras, ederæque & aquæ diſcurſus, aliaque id genus, quæ nonnulli in locorum deſcriptionem trahentes ſatagunt Platonis Iliſſum & viticem illum leniterque ſurſum emiſſam herbam ſtudioſius quam rectius tranſcribere. AVTOBVLVS. Neque verò, mi Flauiane, narratio his opus habet exordiis. ipſa ſtatim occaſio, vnde cepta fuit diſputatio, chorum flagitat, ſcenaque indiget, & reliqua nihil à dramate abſunt. precemur modo matrem Muſarum, vt propicia ſit, noſque in ſermone commemorando adiuuet. Pater, cum iamdudum, ante nos natos, matre recens ducta, ob diſſidium quoddam & rixam quæ parentibus eorum inciderat, veniret Amori ſacrificatum: matrem vna ad feſtiuitatem adduxit: huius enim erat votum & ſacrificium. Domo ſecum comites habuit familiares. Theſpiis autem inuenit Daphnæum Archidami Filium, qui Lyſandram Simonis filiam amabat, omniumque procorum gratia primus erat: Soclarum quoque Ariſtionis F. Tithora venientem. aderant etiam hoſpites, Protogenes Tarſenſis, & Zeuxippus Lacedæmonius. De Bœotis notorum plurimos aiebat pater ibidem fuiſſe. Biduum itaque aut triduum ea in vrbe placide philoſophando in palæſtris & theatris vna exegerunt. deinde fugientes moleſtum citharœdorum certamen prænſationibus & ſtudiis præoccupatum plerique tanquam ex hoſtico caſtra mouentes in Heliconem ſe ſubduxerunt, & apud Muſas diverterunt. Prima luce venerunt ad eos Anthemion & Piſias, viri celebres, & vterque Bacchonis, qui formoſus vſurpabatur, neceſſarius, ac quodammodo ob benevolentiam eius diſcordes. Res ita habet. Erat Theſpiis mulier genere & opibus pollens Iſmenodora, & quæ reliquo tempore pudice vixiſſet: nam haud ſatis diu vidua abſque crimine manſerat, quanquam ætate integra & forma non penitenda. Cęterum evenit, vt cuiuſdam Bacchonis amicæ & familiaris mulieris filio Iſmenodora vxorem ambiret puellam quandam Bacchoni cognatam. ergo quia ſæpe cum eo colloquebatur & vna erat: adfecta nonnihil eſt amore adverſum adoleſcentem: cumque & audiret de eo dici in bonam partem, & ipſa humaniter loqueretur, videretque multitudinem generoſorum amatorum, amare eum cepit. nihil verò indignum ſe ipſa facere cogitauit, ſed contracto matrimonio vitam cum Bacchone degere. Quæ res cum per ſe videretur inſolens, tum mater quoque adoleſcentis ſuſpectam habuit domus maieſtatem filio grauiorem: quidam etiam æqualium & venationis ſociorum eo quod ætas Iſmenodoræ non cum ipſius adoleſcentia congrueret, Bacchonem terrentes, & dicteriis inceſſentes, difficiliores matrimonii oppugnatores iis ipſis fuere qui ſerio id diſſuadebant. Tamen Baccho aliis omiſſis, Piſiæ & Anthemioni quid ex re foret deliberandum dedit: quorum hic iam ſenior, auunculus eius, Piſias amatorum acerrimus erat, ideoque nuptias pro virili impediebat, & Anthemionem culpabat qui Iſmenodoræ adoleſcentem proderet. Contra Anthemio eum male aiebat facere, & cæteroqui probum, hæc æmulari vitioſos amatores, dum domo, matrimonio, rebuſque magnis amicũ priuaret, vt is horum rudis & adoleſcẽs

A Οὐκ ἀλλὰ εἴσομαι λεγόντων. Ἄφελε τοῦ λόγου τὸ νῦν ἔχον ἐποποιοῦντε λειμῶνας καὶ σκιάς, καὶ ἅμα κισσοῦ τε καὶ λείκων ἀναδρομάς, καὶ ὅσα ἄλλα τοιούτων τόπων ἐπιλαβόμενοι γλίχονται τὸν Πλάτωνος Ἰλισσὸν, καὶ τὸν ἄγνον ἐκεῖνον, καὶ τοῦ ἡρέμα προσοῦντα πόαν πεφυκυῖαν προσθυμότερον ἢ κάλλιον ἐπιγράφεσθαι. Τί δὲ δεῖται τοιούτων, ὦ ἄριστε Φλαουϊανὲ, προοιμίων ἡ διήγησις; αὐτὸς προφάσεις ἐξ ἧς ὡρμήθησαν οἱ λόγοι, χορὸν αἰτεῖ τὰ πάθη, καὶ σκηνῆς δεῖται, τά τε ἄλλα δράματος οὐδὲν ἐλλείπει. μόνον εὐχώμεθα τῇ μητρὶ τῶν μουσῶν, ἵλεω εἶναι, καὶ συναναστρέφειν τὸν μῦθον. ὁ γὰρ πατὴρ, ἐπεὶ πάλαι πρὶν ἡμᾶς γενέσθαι, τοῦ μητέρα νεωστὶ κεκοσμημένος ἐκ τῆς γενομένης τοῖς γονεῦσιν αὐτῶν διαφορᾶς καὶ στάσεως, ἀφίκετο τῷ ἔρωτι θύσων ἐπὶ τοῦ ἑορτοῦ καὶ ἡγεῖτο μητέρα, (καὶ γὰρ εὐχὴ ἐκείνης ἡ εὐχὴ καὶ θυσία) τῶν δὲ φίλων οἴκοθεν μὲν αὐτῷ παρῆσαν οἱ συνήθεις, ἐν δὲ Θεσπιαῖς εὗρε Δαφναῖον τὸν Ἀρχιδάμου, καὶ Λύσανδρον ἐρασθέντα τῆς Σίμωνος, καὶ μάλιστα τῶν μνωμένων αὐτοῦ διαφερόντα, καὶ Σώκλεον ἐκ Τιθόρας ἥκοντα τὸν Ἀριστίωνος. ἦν δὲ καὶ Πρωτογένης ὁ Ταρσεὺς, καὶ Ζεύξιππος ὁ Λακεδαιμόνιος ξένοι. Βοιωτῶν δὲ ὁ πατὴρ ἔφη τῶν γνωρίμων τοὺς πλείστους παρεῖναι. δύο μὲν οὖν ἢ τρεῖς ἡμέρας κατὰ πόλιν, ὡς ἔοικεν, ἡσυχῇ φιλοσοφοῦντες ἐν ταῖς παλαίστραις καὶ διὰ τῶν θεάτρων ἀλλήλοις συνῆσαν· ἔπειτα φεύγοντες ἀγχαλέον ἀγῶνα κιθαρῳδῶν ἐντεύξεσι καὶ προοιμίοις προειλημμένον, ἀνέζευξαν οἱ πλείους, ὥσπερ ἐκ πολεμίας, εἰς τὸν Ἑλικῶνα, καὶ κατηυλίσαντο παρὰ ταῖς μούσαις. ἕωθεν οὖν ἀφίκετο πρὸς αὐτοὺς Ἀνθεμίων καὶ Πεισίας ἄνδρες ἔνδοξοι, Βάκχωνι δὲ τῷ καλῷ λεγομένῳ προσήκοντες, καὶ τόπον τινὰ δι' εὔνοιαν ἀμφότεροι τοῦ ἐκείνου διαφερόμενοι πρὸς ἀλλήλους. οὗ γὰρ ἐν Θεσπιαῖς Ἰσμηνοδώρα γυνὴ πλούτῳ καὶ γένει λαμπρὰ, καὶ μὴ Δία τὸν ἄλλον ἄπακτος βίον. ἐχήρωσε γὰρ οὐκ ὀλίγον χρόνον ἄνευ φόβου. καίπερ οὖσα νέα καὶ ἐκφυὴς τὸ εἶδος. τῷ δὲ Βάκχωνι φίλης ὄντι καὶ συνήθους γυναικὸς ἐφ' ᾧ πρᾶξαι γάμον κόρης κατὰ γένος προσηκούσης, ἐν τοῦ συμπαρεῖναι καὶ διαλέγεσθαι πολλάκις, ἔπαθε πρὸς τὸ μειράκιον αὐτή· καὶ λόγοις φιλανθρώποις ἀκούουσα καὶ λέγουσα πρὸς αὐτὸ, καὶ πλῆθος ὁρῶσα γυναικῶν ἐρασθεισῶν εἰς τὸ ἐρᾶν προσήκοντι καὶ διενοεῖτο μηδὲν ποιεῖν ἀγνές, ἀλλὰ γημαμένη φανερῶς συγκαταζῆν τῷ Βάκχωνι. παραδόξου δὲ τοῦ πράγματος αὐτοῦ φανέντος, ἡ τε μήτηρ ὑφεωρᾶτο τὸ βάρος τοῦ οἴκου καὶ τὸν ὄγκον ὡς οὐ κατὰ τὸν ἐρασθέντα· τινὲς δὲ καὶ συγκωμῳδοῦντες τῶν μὴ καθ' ἡλικίαν τῆς Ἰσμηνοδώρας δεδιπλόμενοι τὸν Βάκχωνα καὶ σκώπτοντες, ἐρωδέστεροι τῶν ἀπὸ συμπαιδείας ἐνισταμένων ἦσαν ἀνταγωνισταὶ πρὸς τὸν γάμον. ἠδεῖτο γὰρ ἔφηβος ἐπὶ ὧν χήρᾳ συνοικεῖν· οὐ μὴν ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις ἐάσας, παραχωρεῖται τῷ Πεισίᾳ καὶ τῷ Ἀνθεμίωνι βουλεύσασθαι τὸ συμφέρον. ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος αὐτοῦ ἦν πρεσβύτερος, ὁ δὲ Πεισίας αὐστηρότατος τῶν ἐρασθέντων· διὸ καὶ πρὸς τὸν γάμον ἀντεπράττετο, καὶ καθήπτετο τοῦ Ἀνθεμίωνος ὡς προϊεμένου τῇ Ἰσμηνοδώρᾳ τὸ μειράκιον. ὁ δὲ ἐκείνον οὐκ ὀρθῶς ἔλεγε ποιεῖν, ἀλλὰ τὰ ἄλλα χρηστὸν ὄντα, μιμεῖσθαι τοὺς φαύλους ἐρασθέντας, οἴκου καὶ γάμου καὶ πραγμάτων μεγάλων ἀποστεροῦντα τὸν φίλον, ὅπως ἄπικτος αὐτῷ καὶ νεαρὸς

ἀποδύοιτο πλέον χρόνον ἐν τῇ παλαίστρᾳ. ἵνα οὖν μὴ παροξυνόντες ἀλλήλους κατὰ μικρὸν εἰς ὀργὴν προαγάγοιεν, ὥσπερ διαπηδᾶν ἐλθόντες καὶ βαδοῦσαν τὸν πατέρα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, παρεδίδοντο· καὶ τῶν ἄλλων φίλων οἷς ἐν τῷ δεῖπνῳ τῷ μὲν ὁ Δαφναῖος παρῆν, ὦ ὁ Πρωτογένης· ἀλλὰ σοῦ μὲν ἀνέδην ἔλεγε κακῶς τὸν Γιμνοδώραν· ὁ δὲ Δαφναῖος, Ὦ Ἡρακλῆς, (ἔφη) τί οὐκ αὐτὸς προσδοκήσεις, εἰ καὶ Πρωτογένης ἔρωτι μολεμήσων πάρεστιν, ᾧ καὶ παιδεία πᾶσα καὶ σπουδὴ περὶ ἔρωτα καὶ δι' ἔρωτος, λήθη μὲν λόγων, λήθη δὲ πάτρας, οὐχ ὡς τῷ Λαΐῳ πέντε μόνον ἡμεραῖς ἀπέγνω τῆς πατρίδος. βραδὺς γὰρ ὁ ἐκείνων καὶ χερσαῖος ἔρως· ὁ δὲ σὸς ἐκ Κιλικίας Ἀθήναζε λαμπρὰ κυκλώσας πτερά, ἀμφαπόνητος πέπαται, τοῖς καλοῖς ἐφορῶν καὶ συμπλανώμενος. ἀμέλει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐγεγένει τοιαύτης αἰτία τῷ Πρωτογένει τῆς ἀποδημίας. γελωμένου δὲ γέλωτος, ὁ Πρωτογένης, Ἐγὼ δέ σοι δοκῶ (εἶπεν) ἔρωτι νῦν πολεμεῖν, οὐχ ὑπὲρ ἔρωτος ἀγωνιζόμενος πρὸς ἀκολασίαν καὶ ὕβριν ἀμίκτοις πράγμασι καὶ πάθεσιν εἰς τὰ κάλλιστα καὶ σεμνότατα τὴν ὀνομασίαν εἰσβιαζομένῳ; καὶ ὁ Δαφναῖος, Αἴσχιστα γ' καλῇς (ἔφη) γάμον καὶ συνοδον ἀνδρὸς καὶ γυναικός, ἧς οὐ γεγένηται οὐδὲν ἱερωτέρα κατάζευξις; Ἀλλὰ ταῦτα μὲν (εἶπεν ὁ Πρωτογένης) ἀναγκαῖα πρὸς γένεσιν ὄντα, σεμνύνουσιν οὐ φαύλως οἱ νομοθέται καὶ κατευλογοῦσι πρὸς τοὺς πολλούς· ἀληθινοῦ δὲ ἔρωτος οὐδὲν ἐποιῶ τῇ γυναικωνίτιδι μέτεστιν, οὐδὲ ἐρᾶν ὑμᾶς ἐγώγε φημι τοὺς γυναικὶ προσπεπονθότας ἢ παρθένοις. ὥσπερ οὐδὲ μυῖα γάλακτος, οὐδὲ μέλιττα κηρίων ἐρᾷ, οὐδὲ σιτευτὰ καὶ μάγειροι φιλοφρονοῦσι παίζοντες ὑπὸ σκότῳ μόρῳ καὶ ὄρνιθας, ἀλλ' ὡσπερ ὑπὸ σιτίον ἄγει καὶ ὄψον ἡ φύσις μετείως καὶ ἐκφανῶς τὴν ὄρεξιν. ἡ δὲ ὑπερβολὴ πάθος ἐνεργαζομένη, λαμπρία τις ἢ φιλοψία καλεῖται· οὕτως ἔνεστι τῇ φύσει δεῖσθαι τῆς ἀπ' ἀλλήλων ἡδονῆς γυναῖκας καὶ ἄνδρας· τὴν δὲ ὑπὲρ τοῦτο κινοῦσαν ὁρμὴν σφοδρότητι καὶ ῥώμῃ γενομένην πολλὴν καὶ δυσκάτακτον, οὐ προσηκόντως ἔρωτα καλοῦσιν. ἔρως γὰρ ἐν φύσει καὶ νέας ψυχῆς ἀψάμενος εἰς ἀρετὴν ἀφικνεῖται φιλίας τελειότητα. τοῖς δὲ πρὸς γυναῖκας ἐπιθυμίαις ταύταις, αἳ ἄνευ πόνων, ἡδονὴν παρεῖσιν καρποῦσθαι καὶ ἀπόλαυσιν ὥρας καὶ σώματος, ὡς ἐμαρτύρησεν Ἀείσιππος τῷ κατηγορήσαντι Λαΐδος πρὸς αὐτόν, ὡς οὐ φιλούσης, ἀποκρινάμενος ὅτι καὶ τὸν οἶνον οἴεται καὶ τὸν ἰχθὺν μὴ φιλεῖν αὐτόν, ἀλλ' ἡδέως ἑκατέρῳ χρῆται. τέλος γὰρ ἐπιθυμίας, ἡδονὴ καὶ ἀπόλαυσις· ἔρως δὲ προσδοκίαν φιλίας ἀποβαλών, οὐκ ἐθέλει παρεμένειν, οὐδὲ θεραπεύειν ἐφ' ὥρᾳ λυπουμένῳ καὶ ἀκμάζοντι, εἰ καρπὸν ἥδοις οἰκεῖον εἰς φιλίαν καὶ ἀρετὴν οὐκ ἀποδίδωσιν. ἀκούεις δέ τινος τραγικοῦ γαμέτου λέγοντος πρὸς τὴν γυναῖκα,

Μισεῖς; ἐγὼ δὲ ῥᾳδίως μισήσομαι
Πρὸς κέρδος ἕλκων τὴν ἐμὴν ἀτιμίαν.

Τούτου γὰρ οὐδὲν ὄντι ἐρωτικώτερος ὁ μὴ δι' αἰσχροκέρδειαν ἀλλ' ἀφροδισίων ἕνεκα καὶ σπουδῆς ὑπομένων γυναῖκα μιαρὰν καὶ ἄστοργον. ὥσπερ Στρατοκλεῖ τῷ ῥήτορι Φιλιππίδης ὁ κωμικὸς ἐπεγελῶν ἐποίησεν, Ἀποστρεφομένης τὴν κορυφὴν φιλεῖς μόλις. εἰ δὴ οὖν καὶ τοῦτο δεῖ καλεῖν ἔρωτα θῆλυν καὶ νόθον, ὥσπερ εἰ κυνόσαργες σωτελθοῦσα τὴν γυναικωνῖτιν, μᾶλλον δὲ ὥσπερ ἀετὸν λυκα λέγοιεν γύψιον καὶ ὀρεινόν, ἐν Ὅμηρος

A diutissime in palæstris se nudaret. Ergo ne se invicem irritantes paulatim excandescerẽt, aduenerunt arbitriũ patri & qui cum eo erãt deferentes. De reliquis amicis tãquam de composito Pausiæ Daphnęus patrocinabatur, Anthemioni Protogenes. Qui cũ effuse insectaretur Ismenodorã: ô Hercules, inquit Daphnæus, quid nõ exspectemus, quãdo etiã Protogenes adest bellum amori facturus? cui seria & ioca omnia circum amorẽ & propter amorem sunt: cuius causa oblitus litterarũ, oblitus patrię est. à qua non quinque duntaxat dierum spacio abest Laii exemplo: qui tardus fuit & terrestris amor.

B Tuus verò, Protogenes, amor è Cilicia vsq; Athenas

--alas præpetes rotans

transmare advolauit, vt formosos viseret, cumquo iis oberraret. Videbatur autem principio talis quædã causa Protogeni suæ fuisse peregrinationis. Oborto risu, Protogenes: Ego vero, inquit, tibi videor nunc amorem impugnare, non pro amore propugnare aduersus intemperantiam & libidinem, quæ turpissimis factis atq; affectibus in honestissima se nomina intrudit? Turpissimum vero vocas, aiebat Daphnæus, nuptias, & viri cum muliere consuetudinem? qua nulla est aut fuit vnquam sanctior coniunctio? Hæc quidem respondebat Protogenes, ad

C generationem necessaria nõ male laudibus vehunt legumlatores, & apud multitudinem prædicant. Veri amoris ne minima quidem particula in gynæceo exstat: negoque ego nos dum adversus mulieres aut virgines afficimur, amare. Nam neq; musca lac, neque fauos apis amat: neque saginatores & coqui benevolentiæ causa vitulos & aues in tenebris saginant. sed quemadmodum ad cibum natura moderato & sufficiente ducit appetitu: nimius iam vitium ingenerat, quod gulositas & helluatio dicatur sane. ita comparatum est natura, vt vir &

D mulier mutuo à se voluptatem expetant: quæ verò ad hoc mouet concupiscentia, vehementior facta & effrænis, non conuenienter amor vocetur. Amor enim vbi generosam adolescentis attigit indolem, in virtutem per amicitiam desinit: his autem cupiditatibus, quibus mulier & vir se invicem auent, si res optime cadat, licet corporis voluptate potiri, & formæ ætatisque fructum percipere. sitvt Aristippus testatum fecit, qui Laidem apud se vituperanti quod non amaret, respondit. A vino quoque & pisce non puto amari me, tamen vtroque libenter vescor. Nam finis concupiscentiæ voluptas est & fruitio: amor exspectatione amicitię

E amissa, non vult permanere, neque colere formæ gratia id quod molestum est, neq; id quod floret, si non fructum ingenii ad amicitiam & virtutem cõmodum efferat. Audis tragicum quendam maritum hæc vxori dicentem:

O disti? ego me inuisum facile patiar tibi,
Lucro meamq; ducam contumeliam.

Nihilo magis hoc amator est, qui non ob lucrum, sed rei venereę causa perfert vxorem prauam & inhumanam. sicvt Philippides comicus Stratoclem oratorem deridens fecit,

F *Auersa retro verticem quam vix amas?*

Si tamen hic quoq; adfectus sit amor nominandus, effeminatus & spurius, & in gynęceum tanquam ad Cynosarges pertinens: (immo sicuti aquilam quandã dicunt genuinam & mõtanam, quam Homerus

nigram & venatricem vocauit: alia aũt sunt spuriarum genera, quæ circum paludes captant pisces & aues ignauas, & sæpe cibi egentes lugubrem edunt præ fame sonum) genuinus amor est puerorum: non fulgens desiderio, vt de virgineo Anacreon ait, neq; vnguentis delibutus: sed nudum eum & absq; mollicie videbis in scholis philosophorum aut circa palæstras & gymnasia, ac venationes adolescentum, acuta & generosa admodum voce ad virtutem eos exhortantem qui digni sunt accuratione. mollem aũt istun & domo affixum invenies in mulierum gremiis & spondis versantem, semper mollia consectantem, & voluptatibus indulgẽtem à fortitudine, amicitia, instinctu animi diuino alienis, dignum qui damnetur. Damnauit quidem Solon, qui puerorũ amore & sicca vnctione seruis interdixit, concubitu mulierum non item. Est amicitia de reb. pulcris & scitis: voluptas vulgare quippiam & illiberale. ita liberale non est à seruo amari puerum. non enim hic amor nocet, vt mulierum. Plura dicere cupientem Protogenem repressit Daphnæus, inquiens: Recte per Iouem Solonis est à te facta mentio: eoq; vtemur iudice amatoris:

Ad Thebas pueros in floribus expete amœnis,
Et femora, & dulcis corporis.---

Adiunge etiam Soloni AEschylum:

Femoris honorem non reueritus es tamen.
Ingrate mi pro tot frequentibus osculis.

Alii enim deridentes, si velut sacrificuli & arioli amatores iubent in femora & coxam inspicere. Ego autem hoc permagnum pro mulieribus argumentum censeo. Si enim consuetudo naturæ adversa cum viris nihil adimit amatoriæ benevolentiæ, neque eam lædit: multo magis probabile est mulierũ & virorũ amorẽ naturę opera vtentem per amicitiã ad gratiã pervenire. Quod enim, Protogenes, mulier viro obsequium præstat, gratia fuit ab antiquis dictum. quo sensu Pindarus dixit Vulcanum è Iunone sine gratiis natũ: & quæ nondum tempestiua nuptiis esset, eam sic compellat Sappho:

Videre mihi parua esse puella, & gratiarum expers.

Et ex Hercule quidam quærit,

An vi puellam cognouisti, an gratia?

Masculorũ aũt cõcubitus, si cũ inuito fiat, violẽtus est: si cũ volẽte, cõiunctus molliciei & insaniæ, secũdum Platonem, & belluinus ac naturæ repugnans, omninoq; ingratus, fœdus, & nihil habens venustatis. Itaq; arbitror Solonem ista scripsisse iuuenẽ adhuc, & semine turgentẽ. ꝓvicta aũt ætate isthuc:

Grata mihi Veneris nunc sunt, & dona Lyæi,
Musarumq;: viris dant ea lætitiam.

cum iam velvti ex æstu & tempestate puerilium amorum vitam in tranquillitate matrimonii & philosophiæ collocasset. Enimverò si verum quærimus Protogenes, vna & eadem est amoris erga mulieres & pueros adfectio. Si autem contendendi ductus studio divellere vis: grauis culpæ damnabitur puerilis amor. qui cum tarde in vita, & intempestiue, quasi spurius & occultus exstitisset, genuinum amorem expellat. Heri enim, amice, aut nudiustertius post denudationes corporum adolescentium in gymnasia obrepens. taciteque illiciens & provocans, paulatim deinde in palæstris pennas adeptus, non compesci porro potest:

A μέλαινα καὶ θηρεύτην προσπτῆναι. ἄλλα δὲ θήλυνόθων ἐστὶν ἡδὺς πρὸς ἔλη καὶ ὄρνιθας ἀργοὺς λαμβανόντων ἀπορούμενοι δὲ πολλάκις ἀναφθέγγονται τι λιμῶδες καὶ ὀδυρτικόν· οὕτως ἔρως ὁ γνήσιος, ὁ παιδικός ἐστιν, οὐ πόθῳ τήκων· ὡς ἔφη τὸν παρθένιον Ἀνακρέων, οὐδὲ μύρων ἀπάλειψις καὶ γε γανωμένος, ἀλλὰ λιτὸν αὐτὸν ὄψει καὶ ἄθρυπτον ἐν ἀγοραῖς φιλοσόφοις, ἤ που πρὸς γυμνάσια καὶ παλαίστρας, πρὸς θήραν νέων ὀξὺ μάλα καὶ θηναῖον ἐγκελεύομενον πρὸς ἀρετὴν τῆς ἀξίοις ἐπιμελείας. τὸν δὲ ἐν γε τοῦτον καὶ οἰκουρὸν ἐν κόλποις διαπτείσσοντα καὶ κλινιδίοις γυναικῶν ἀεὶ διώκοντα τὰ μαλθακὰ, καὶ θρυπτόμενον ἡδοναῖς ἀνάνδροις καὶ ἀφίλοις καὶ ἀνενθουσιάστοις, καταβάλλει ἄξιον. ὡς καὶ Σόλων κατεβαλε, δούλοις μὲν ἐρᾶν ἀρρένων παίδων ἀπεῖπε καὶ ξηραλοιφεῖν χρῆσθαι ὀσφυοστάσιν γυναικῶν οὐκ ἐκώλυσε. καλὸν γὰρ ἡ φιλία καὶ ἄστεῖον· ἡ δὲ ἡδονὴ, κοινὸν καὶ ἀνελεύθερον. ὅθεν οὐ δοῦλον ἐρᾶν παίδων ἐλευθέριόν ἐστιν οὐδὲ ἄστεῖον· οὐ συνουσίας γὰρ ὁ ἔρως, καθάπερ τῶν γυναικῶν. ἔτι δὲ πλείονα λέγειν προθυμουμένου τοῦ Πρωτογένους, ἀνεκρούσας ὁ Δαφναῖος, Εὖ γε νὴ Δία (ἔφη) τὸν Σόλωνος ἐμνήσθης, καὶ χρηστέον αὐτῷ γνώμονι τοῦ ἐρωτικοῦ ἀνδρός.

Ἢ θ' ἥβης ἐρατοῖσιν ἐπ' αἴθεσι παιδοφιλήσῃ
Μηρῶν ἱμείρων καὶ γλυκεροῦ στόματος.

προσέλαβε δὲ τῷ Σόλωνι καὶ τὸν Αἰσχύλον λέγοντα· ---πέδας δὲ μηρῶν οὐ κατηδέσω Ὦ δυσχάριστε τῶν πικρῶν φιλημάτων. ἔτι γοῦν μὲν γὰρ καταγελῶσιν αὐτῶν εἰ καθάπερ θύται καὶ μάντεις εἰς τὰ μηρία καὶ τὴν ὀσφὺν ἐπιβλέπειν τοὺς ἐρασθέντας κελεύουσιν· ἐγὼ δὲ πανμέγεθες τοῦτο ποιοῦμαι σημεῖον ὑπὲρ τῶν γυναικῶν. εἰ γὰρ ἡ τῶνδε φύσιν ὁμιλία παρὸς ἄρρενας οὐκ ἀναιρεῖ τὴν ἐρωτικὴν εὔνοιαν, ἢ δὲ βλάπτει, πολὺ μᾶλλον εἰκὸς ἐστὶ τὸν γυναικῶν ἢ ἀνδρῶν ἔρωτα τῇ φυσει χρώμενον εἰς φιλίαν ἀφικέσθαι χάριτος ἀξιοῦσθαι χάρις γὰρ ὦ Πρωτόγενες ἡ τοῦ ἥλεως ὑπόδεξις τῷ ἄρρενι κέκληται πρὸς τῶν παλαιῶν. ὡς καὶ Πίνδαρος ἔφη τὸν Ἥφαιστον ἀνεψιὸν τῶν ἐκ τῆς Ἥρας γενέσθαι. καὶ τὴν οὔπω γάμων ἔχουσαν ὥραν ἡ Σαπφὼ προσαγορεύουσα φησίν ὅτι, Σμικρά μοι παῖ ἔμμεναι φαίνεαι κάχαρις. ὁ δὲ Ἡρακλῆς ἐρῶντός τινος ἐρωτᾶται, Βίᾳ δὲ πρᾶξας χάριτας, ἢ πείσας κόρῳ. ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἄρρενων ἀκόντων, μετὰ βίας λεγομένη καὶ λεηλασίας. αἱ δὲ ἑκουσίως, σὺν μανίᾳ καὶ θηλύτητι βαίνεσθαι κατὰ Πλάτωνα νόμῳ τετράποδος καὶ παιδοποιεῖσθαι τῶνδε φύσιν ἐνδιδόντων, ἄχαρις πολλάκις καὶ ἀδήμων καὶ ἀναφρόδιτος. ὅθεν οἶμαι καὶ ὁ Σόλων ἐκεῖνα μὲν ἔγραψε νέος ὢν ἔτι καὶ σπέρματος πολλοῦ μεστὸς (ὡς ὁ Πλάτων φησὶ, ταυτὶ δὲ πρεσβύτης ἤδη,

Ἔργα δὲ Κυπρογένους μοι νῦν φίλα καὶ Διονύσου,
Καὶ μουσέων, ἃ τίθησ' ἀνδράσιν εὐφροσύνας.

ὡς γὰρ ἐκ ζάλης καὶ χειμῶνος καὶ τῶν παιδικῶν ἐρώτων ἔν τινι γαλήνῃ τῇ περὶ γάμον καὶ φιλοσοφίαν τέλειος τὸν βίον. εἰ μὲν δὴ ὁ ἀληθὲς ποιοῦμεν, ὦ Πρωτόγενες, ἓν καὶ ταυτόν ἐστι πρὸς παῖδας καὶ γυναῖκας πάθος τὸ τῶν ἐρώντων. εἰ δὲ βούλει φιλονεικῶν διαιρεῖν, οὐ μέτεστι δόξειε ποιεῖν ὁ παιδικός ἐστι, ἀλλ' ὡς ἐφ' ὀφὲ γεγονὼς, καὶ παρ' ὥραν τοῦ βίου νόθος καὶ σκότιος ἐξελαύνει τὸν γνήσιον ἔρωτα πρεσβύτερον. ἐὰν δὲ ὦ ἑταῖρε καὶ πρὸς μὲν τὰς ἀποδύσεις καὶ ἀπογυμνώσεις τῶν νέων τῶνδε εἰς τὰ γυμνάσια καὶ προσαναπειθόμενος ἡσυχῇ καὶ προσεμβαλὼν, εἶτα κατὰ μικρὸν ἐν ταῖς παλαίστραις πτεροφυήσας, οὐκ ἔτι κατεχίος ἐστὶν,

ἀλλὰ λοιδορῶν καὶ παραπλακίζων τὸν γαμήλιον ἐκεῖνον καὶ
συνεργὸν ἀθανασίας παρέχοντα τῇ φύσει, σβεννυμένων ἡμῶν τὴν
φύσιν ἀνθρώπους ἐξανιστάντα διὰ τῶν γενέσεων. οὗτος δὲ ἀφ-
νεῖται τὴν ἡδονήν. αἰσχύνεται γὰρ καὶ φοβεῖται. δεῖ δέ τινος
ὑπαιτιάσεως ἀπολαύοντα καλῶν καὶ ὡραίων. παραφάσει οὖν,
φιλίᾳ καὶ ἀρετῇ· κονιᾶται δὲ καὶ ψυχρολουτεῖ, καὶ τὰς ὀ-
φρῦς αἴρει, καὶ φιλοσοφεῖν φησὶ καὶ σωφρονεῖν θέλω, διὰ τὸν
νόμον· εἶτα νύκτωρ καὶ κατ' ἡσυχίαν γλυκεῖ ὀπώρᾳ φύλακος
ἀκλεληθότος· εἰ δ' (ὡς φησι Πρωτογένης) οὐκ ἔστιν ἀφρο-
δισίων παιδικῶν κοινωνία, πῶς ἔρως ἐστὶν Ἀφροδίτης μὴ πα-
ρούσης, ἣν ἔλαχε θεραπεύειν θεῶν καὶ παρεστάναι, τι-
μῆς τε μετέχειν καὶ δυνάμεως ὅσον ἐκείνη δίδωσιν, εἰδὼ
ἔστι τις ἔρως χωρὶς Ἀφροδίτης, ὥσπερ μέθη χωρὶς οἴνου παρὸς
σύκινον πόμα καὶ κρίθινον, ἄκαρπον αὐτοῦ καὶ ἀτελὲς ὁ πα-
ρακτικόν ἐστι καὶ πλήσμιον καὶ ἀψίκορον. λεχθέντων τούτων
ὁ Πεισίας ἦν δῆλος ἀγανακτῶν καὶ παροξυνόμενος ὅτι τὸν
Δαφναῖον· μικρὸν δὲ αὐτοῦ καταλιπόντος, Ὦ Ἡράκλεις
(ἔφη) τῆς ὑχρείας καὶ θρασύτητος· ἀνθρώποις ὁμολογοῦν-
τας ὥσπερ οἱ κύνες ἐκ μορείων συνηρτῆσθαι, παρὸς δ' ἡλυ
μεθιστάναι καὶ μεταοικίζειν τὸν θεὸν ἐκ γυμνασίων καὶ περιπά-
των καὶ τῆς ἐν πλίῳ καθαρᾶς καὶ ἀναπεπταμένης διατριβῆς,
εἰς μακελλεῖα καὶ κοπίδας καὶ φάρμακα καὶ μανθά-
νοντα καθειργνύμενον ἀκολάστων γυναικῶν. ἐπεὶ τοίς γε
σώφροσιν οὔτε ἐρᾶν οὔτε ἐρᾶσθαι δή που πρέπον ἐστίν. οὕ-
τω δὴ μέν τοι καὶ ὁ πατὴρ ἔφη τὸν Πρωτογένους ἐπιλαβόμε-
νος καὶ εἰπεῖν, τόδ' ἐξοπλίζειν τοὺς Ἀργεῖον λεών. καὶ νὴ Δία
Δαφναίῳ συνδίκους ἡμᾶς παρεσκεύασεν οὐ μετιέντα ὁ
Πεισίας, ἀλλὰ τοῖς γάμοις ἀνέρασον ἐπάγων καὶ ἄμορφον εἰ-
δέου φιλίας κοινωνίαν, λύων τῆς ἐρωτικῆς πειθοῦς καὶ χάριτος
ἀπολιπούσης, μονονοὺ ζυγοῖς καὶ χαλινοῖς ὑπὸ αἰσχύνης
καὶ φόβου μάλα μόλις συνεχομένῳ ὁρῶμεν. καὶ ὁ Πεισίας,
Ἐμοὶ μέν (εἶπεν) ὀλίγον μέλει τοῦ λόγου· Δαφναῖον δὲ ὁρῶ
ταυτὶ πάσχοντα τοῦ χαλκοῦ· καὶ γὰρ ἐκεῖνος οὐχ οὕτως ὑπὸ
τοῦ πυρός, ὡς ὑπὸ τοῦ πεπυρωμένου χαλκοῦ καὶ ῥέοντος, αἰ ὅπο-
χέῃ τις, ἀνατήκεται καὶ ῥεῖ συνεξυγραινόμενος, καὶ τοῦτον οὐκ
ἀποχλεῖ ὁ Λυσάνδρας κάλλος, ἀλλὰ συνδιακεκαυμένῳ καὶ
γέμοντι πυρός. ΔΗ. πολλοῦ χρόνον ὁ πλησιάζων καὶ ἀπτό-
μενος αἰ ἀπίμπλαται· καὶ δῆλός ἐστιν, εἰ μὴ ταχὺ φύγοι παρὸς
ἡμᾶς, συνταρακησόμενος. Ἀλλ' ὁρῶ (εἶπε) γινόμενον ὅπερ αἰ-
μάλιστα ἀπωδύσειεν Ἀνθεμίων, προσκρούοντα τοῖς δικασταῖς
καὶ ἐμαυτῷ· ὥστε παύομαι. καὶ ὁ Ἀνθεμίων, Ὦ νήσας, (εἶ-
πεν) ὡς ἔδοξε ἀπ' ἀρχῆς λέγειν τι πρὸς τοῦ ὑποθέσιν. Λέ-
γω τοίνυν (ὁ Πεισίας ἔφη) προκηρύξας ἐμοί γε ἕνεκα πάσας
γυναῖξιν ἐρασθήν· ὅτι τῆς γυναικὸς ὁ πλουτὸς ἐστι φυλα-
κτέος τῷ νεανίσκῳ, μὴ συμμίξαντες αὐτὸν ὄγκῳ καὶ βάρει
τοσούτῳ, λάθοιμεν ὥσπερ ἐν χαλκῷ κασσίτερον ἀφανίσαν-
τες. μέγα γὰρ αἰ ἐλαφρᾷ γυναικὶ καὶ λιτῇ μειρακίου συνελ-
θόντος εἰς ταυτόν, εἰ κρᾶσις οἴνου δίκην ἐπικρατήσῃ. ταύτῃ
δὲ ὁρῶμεν δρᾶν καὶ κρατεῖν δοκοῦσαν. οὐ γὰρ δὴ ἀπορρίψα-
σα δόξας καὶ θυπτηλικαῦτα καὶ πλούτους, ἐμνᾶται μει-
ράκιον ἐκ χλαμύδος, ἔτι παιδαγωγεῖσθαι δεόμενον. ὅθεν
οἱ νοῦν ἔχοντες αὐτοὶ πρίονται καὶ πρικόπτουσιν, ὥσπερ
ἀκύπτερα, τῶν γυναικῶν τὰ πρεῖτα χρήματα, τρυφὰς ἐμ-
ποιοῦντα καὶ χαυνότητας ἐκβεβαίους καὶ κιλίους, ὑφ' ὧν
ἐπαιρόμεθα πολλάκις ἀποπέτονται. κἂν μόνωσι, χρυσᾶς

A sed contumeliose circumscribit amorem illum coniugialem, qui generi humano immortalitatem parat, naturam nostram pessum euntem illico resuscitans generando. Is verò masculorum amorem voluptatem inficiatur, pudore & metu compulsus, cumque opus ei sit aliqua præscriptione honesta dum formosos consectatur: culpam amicitiæ ac virtutis prætextu velat. Itaque in puluere versatur, frigida lauit, supercilium attollit, philosophari se ait & pudicitiam seruare foris, legis scilicet metu, at noctu & per ocium

Pomum remoto dulce custode eripit.

B Si verò, vt Protogenes ait, non est puerilis amoris communicatio rei venereæ: quomodo amor est Venere absente, cui deæ sorte hoc obtigit vt amorem foueat, qui honorem & vim tantam omnino nanciscitur, quantam illa tribuit. Sin est amor absque Venere, tanquam ebrietas sine vino è ficulneo aut hordeaceo potu, is absq; fructu & fine turbabit, fastidiosusque erit. Hæc cum essent dicta, præ se tulit haud obscure Pisias, succensere se Daphnæo, & eius sermonem iniquius ferre. Cumq; is paululum conticuisset, Proh Hercules, inquit Pisias, leuitatē & audaciam. hominesne è professo marem cum femina pudendis canum more devincire? & Amorem è gymnasiis, ambulationibus, & sub dio pura atque aperta conversatione traducere atque includere in macella, cultellos, medicamenta, & venefica lasciuiarum mulierum. Nam pudicæ quidem neque amare conuenit, neque amari. Hoc loco pater aiebat se Protogene apprehenso dixisse:

Hæc verba Achiuum populum ad arma iam vocant,

Etenim per Iouem Pisias facit vt Daphnæi causæ me adiungam, modum ille excedens, & nuptialis amoris diuinitusque insitæ amicitiæ societatem è matrimonio tollens: quæ si amatoria suadela & gratia priuetur, quantum videmus iugis & frænis à pudore & metu ægre continebitur. Non magnæ mihi curæ est, aiebat Pisias, hæc ratio. Daphnæum quidem video perinde atque æs affici. nam & æs non ita facile ab igni, vt à fluente & igniro ære, si quis effundat, colliquatur emollitumque fluit: & hunc non perturbat Lysandræ pulcritudo: sed ad ignem accedens quem illa plurimum occulte habet iamdudum, eius contagio adficitur: neque obscurum est, nisi celeriter ad nos confugiat, colliquatum hominem iri. Interim video id fore, quod maximo opere effectum vellet Anthemio, vt offendam arbitros & me ipsum. itaque desino. Sane hoc ad rem conducit, aiebat Anthemio. nam ab initio statim aliquid de proposito argumento dicendum fuerat. Hæc Pisias: Hoc, inquit, protestatus, omnibus mulieribus quod ad me attinet suos permittit amatores, Bacchoni aio cauendum esse ab Ismenodoræ diuitiis: ne dum eum in tantum fastum molemque admiscemus, imprudentes tanquam in ære stannum aboleamus. Magnum enim est si adolescente cum muliere tenui & humili coniuncto, masculus sexus (vt vinum aqua dilutum) antecellit. Atqui hæc imperatura & superior est futura, quantum apparet. non enim alias proiecta gloria tanta, & nobilitate generis, atq; opibus, ambiuisset adolescentulum chlamyde etiamnum indutum, & cui adhuc pædagogus sit opus. Itaq; ii qui sapiunt, ipsi tanquam alas mulierum præcidūt luxum ab opibus profectum, qui eas ita inanes facit & leues, vt sæpe auolent. Alioqui præstat aureis

compedibus ligatum manere (quod fit in Æthio- A
pia) quam diuitiis vxoriis. Hoc verò non dicis, aie-
bat Protogenes, quod inepte & ridicule Hesiodi
præceptum nos invertimus? siquidem is dixit:

Tum tibi coniugii mature fœdus initur,
Cum triginta annos, vel paulo plusve minusve
Impleris vitæ. quatuor quater, aut super vnum
Nata annos nubat.--

nos totidem fere maiori natu mulieri tanquam pal-
mulas & ficus * & immaturum virum applica-
bimus. Amat, dices, eum, & vritur. Quid vero pro-
hibet, quin comesatum ad fores eius ipsa eat, cantet
carmen quod à fletu ad ianuam vocatur paraklau- B
sithyrum, imagunculas sertis ornet, omni conatu
cum riualibus decertet. hęc enim amatoria sunt,
tum supercilium demittatur, luxu abstineat, &
formam induat huic morbo conuenientem. si verò
pudet, & casta est, domi desideat modeste. exspe-
ctetque procos & studia ambientium eius nuptias.
Mulierem quidem amare profitētem quis non fu-
gat & abominetur, metuens ne impudicitiam hāc
faciat sui matrimonii principium? Postquam loqui
desiit Protogenes, Videsne, inquit Daphnæus, mi
Anthemio, rursum eos è causa propositum facere
* necesse nobis qui non negamus, neq; fugere, C
qui coniugialis amoris in choro sumus. Et profecto
per Iouem, inquit Anthemio, defendit pluribus eos
amare. sed aduersus obiectionem de diuitiis est a-
gendū, qua maxime terret Pasias. Tum pater meus
ista dixit. Quid tandem non dabitur mulieri vitio,
si propter amorem & diuitias Ismenodoram reiicia-
mus? Esto enim imperiosa & diues. quid formosę &
iuuenculæ faciemus? quid nobilitate sua superbiē-
ti & illustri? Pudicæ verò nihil austerum, molestū.
*** & intolerabile habent. Ideo eas Pœnas si-
ue supplicia vocant, viris iratas quando temperan-
tes sunt. Nonne igitur optimum est è foro nuptum
ducere Abrotonum aliquam Thracicam, aut Bac- D
chidem Milesiam, quæ eo ipso quod emitur, spon-
deat se obedientem viro fore? Sed tamen & harum
nonnullis nouimus viros turpissime seruiuisse?
quando etiam tibicinæ Samiæ & saltatrices, Ari-
stonica, & tympanum gerens Oenanthe atque A-
gathoclea regiis diadematibus insultauerunt. Se-
miramis Syra ancilla fuit famuli regii, regisque
pellex. quam cum Ninus rex ille magnus congres-
sus dilexisset: adeo subegit eum atque contemsit
mulier, vt postulauerit etiam ab eo concedi sibi, v-
ti per vnum diem ipsa in solio regio sederet, daret-
que mandata. quod vbi rex dedit, imperauitque E
vniuersis vt Semiramidi perinde atque sibi obtem-
perarent & iussa capesserent: principio ea stipato-
rum pertentans animos moderate quædam iussit:
at postquam vidit eos nihil refragari, alacriterque
obire mandata, capere eos Ninum, mox vincire,
tandem necare iussit. quibus factis, ipsa regnum
Asiæ splendide per multos annos gessit. Bele-
stia verò, dii boni, nonne barbara & emta mulier
fuit? cuius templa & fana Alexandrini habent, Ve-
neris Belestiæ nomine, ob amorem rege id permit-
tente. Quæ verò hæc Delphis communi cum Cu-
pidine templo & sacris fruitur, aureaque stat iuxta F
reges & reginas Phryne, quanam dote suos sub-
egit amatores? Verum sicut isti ob suam imbecil-
litatem & molliciem imprudentes mulierum præ-
da sunt facti: ita rursum alii ignobiles atque pau-
peres ductis diuitibus splendidiisque vxoribus,

(ὥς περ ἐν Αἰθιοπίᾳ) πέδας δεδέαζ βέλτιον ἢ πλούτῳ γυναικός. ἐκεῖνα δ' ἃ λέγει Προτογένης (εἶπεν) ὅτι κινδυνεύομεν ἀναστρέφειν ἀτόπως καὶ γελοίως τὸν Ἡσίοδον, οὗ ἐκείνου λόγος,

Μήτε τεσσαρακοντ' ὢν ἐτέων μάλα πολλὰ ἀπολείπων,
Μήτ' ὀπιθεὶς μάλα πολλὰ γάμος δέ τοι ὥριος ἔστω.
Ἡ δ' ἔγγυη τέτορ' ἥβας, πέμπτῳ δ' γαμοῖτο.

ἡδὺ ἡμεῖς οὗτοι τοσούτοις γυναικὶ πρεσβυτέρα καθάπερ οἱ φοίνικες ἢ σύκα καὶ ἄωρον ἄνδρα περιάπτομεν. ἐρᾷ γὰρ αὐτοῦ νὴ Δία καὶ κάεται. τίς οὖν ὁ κωλύων ἐστὶ κωμάζειν ἐπὶ θύρας; ἄδειν δὲ τὸν παρακλαυσίθυρον; ἀναδεῖσθαι εἰκόνια; παγκρατιάζειν περὶ τοῖς ἀντερασταῖς; ταῦτα γὰρ ἐρωτικά. κἂν καθ' ἁβρὸν ᾖ) ὀφρυς, καὶ παυσάσθω φυφοῦσα, καὶ ἱμάτια λαβοῦσα τῷ τοῦ πάθους οἰκείων. εἰ δὲ ἀμφιέσαι καὶ σωφρονεῖ, κοσμίως οἴκοι καθήσθω τεμνόμενα τοῖς μνωμένοις καὶ σπουδάζοντας. ἐρᾶν δὲ φάσκουσαν γυναῖκα φυγεῖν τίς ἂν ἔχοι καὶ βδελυχθεῖν, μήτι γε λάβοι γάμου ποιησάμενος ἀρχὴν τοιούτου ἀκρασίαν. παυσαμένου δὲ τοῦ Προτογένους, Ὁρᾶς (εἶπεν) ὦ Ἀνθεμίων, ὅτι πάλιν κοινοῦ ποιοῦσι τοῦ ὑπόθεσιν καὶ τὸν λόγον, ἀναγκαῖον ἡμῖν τοῖς οὐκ ἀρνουμένοις, οὐδὲ φεύγειν τὸν περὶ γάμων ἔρωτος ἐσμεν χορευταί; Καὶ ναὶ μὰ Δία (εἶπεν ὁ Ἀνθεμίων) ἀμυνεῖ ἀφ' πλειόνων νῦν αὐτοῖς ἐρᾶν. εἰ δὲ τοῦ πλούτου βοηθήσων, ᾧ μάλιστα δεδίττεται Πασίας ἡμᾶς. Τί δὲ (εἶπεν ὁ πατήρ) οὐκ ἂν ἔγκλημα γένοιτο γυναικὸς εἰ δι' ἔρωτα καὶ πλοῦτον ἀπορρίψομεν Ἰσμηνοδώραν, βαρεῖα γὰρ καὶ πλουσία. τί δὲ ἡ κάλλει καὶ νέα; τί δὲ ἡ γένει σεμνή, καὶ ἔνδοξος; αἱ δὲ σώφρονες οὐδὲ αὐχηρὸν καὶ κατεγρυπωμένον ἐπαχθές, καὶ δυσκαρτέρητον ἔχουσι, καὶ πεῖνας καλοῦσιν αὐτάς, καὶ τοῖς ἀνδράσιν ὀργιζομένας, ὅτι σωφρονοῦσιν. ἆρα οὖν κρεῖττον ἐξ ἀγορᾶς γαμεῖν Ἀβροτόνον τινὰ Θρῆσσαν, ἢ Βακχίδα Μιλησίαν ἔγγυον ἐπαγομένῳ δι' ὠνῆς κατεσυμμάτων; ἀλλὰ καὶ ταύτας ἴσμεν οὐκ ὀλίγους ἀσχήμα δουλεύσαντας. αὐλητρίδες δὲ Σάμιαι καὶ ὀρχηστρίδες, Ἀριστονίκη καὶ τύμπανον ἔχουσα Οἰνάνθη καὶ Ἀγαθοκλία διαδήμασι βασιλέων ἐπέβησαν. ἡ δὲ Σύρα Σεμίραμις οἰκότριβος μὲν τοῦ βασιλικοῦ θεράπαινα παλλακευομένη, Νίνου δὲ τοῦ μεγάλου βασιλέως ἐντυχόντος αὐτῇ καὶ τέρξαντος, οὕτως ἐκράτησε καὶ κατεφρόνησεν, ὥστε ἀξιῶσαι καὶ μίαν ἡμέραν αὐτῷ παρεδρεῦσαι ἐν τῷ θρόνῳ καθεζομένῳ, ἔχουσαν τὸ διάδημα καὶ χρηματίζουσαν. δόντος δὲ ἐκείνου, καὶ κελεύσαντος πᾶσι ὑπηρετεῖν ὥσπερ αὐτῷ καὶ πείθεσθαι, μετείως ἐχρῆτο τοῖς παρόντοις ὑπιτάγμασι, πειρωμένη τῶν δορυφόρων· ἐπεὶ δὲ εἶδε μηδὲν ἀντιλέγοντας, μηδὲ ὀκνοῦντας, ἐκέλευσε συλλαβεῖν τὸν Νίνον, εἶτα δῆσαι, τέλος δὲ ἀποκτεῖναι. παραδόντων δὲ πάντων, ἐβασίλευσε τῆς Ἀσίας ἐπιφανῶς πολὺν χρόνον. ἡ δὲ Βελεστίη παρὰ Διὸς οὐ βάρβαρον ἐξ ἀγορᾶς γυναῖκα, ἧς ἱερὰ καὶ ναοὺς Ἀλεξανδρεῖς ἔχουσιν· ἐπιτρέψαντος δι' ἔρωτα τοῦ βασιλέως, καὶ Ἀφροδίτης Βελεστικῆς; ἡ δὲ σκεῦος μὲν ἐνταῦθοι καὶ συνίερος τοῦ Ἔρωτος ἐν Δελφοῖς, κατάχρυσος δ' ἑστῶσα μετὰ τῶν βασιλέων καὶ βασιλείων, ποίᾳ προικὶ τοὺς ἐραστὰς ἐκράτησεν; ἀλλ' ὥσπερ ἐκεῖνοι δι' ἀσθένειαν ἑαυτῶν καὶ μαλακίαν ἔλαθον γινόμενοι λεία γυναικῶν, οὕτω πάλιν ἄδοξοι καὶ πένητες ἕτεροι πλουσίαις γυναιξὶ καὶ λαμπραῖς συνελθόντες,

οὐ διεφθάρησαν, οὐδὲ ὑφῆκάν τι τοῦ φρονήματος, ἀλλὰ διαμένοντες καὶ κρατοῦντες μετ' εὐνοίας συγκατεβίωσαν. ὁ δὲ συστέλλων τὴν γυναῖκα, καὶ στενάζων εἰς μικρόν, ὥσπερ δακτύλιον, ἴχνος, ὡς μὴ παραῤῥυῇ δεδιώς, ὅμοιός ἐστι τοῖς ἀποκείρουσι τὰς ἵππους, εἶτα πρὸς ποταμὸν καὶ λίμνην ἄγουσι. καθορῶσαι γὰρ ἑκάστην τὴν εἰκόνα τῆς ὄψεως ἀκαλλῆ καὶ ἄμορφον, ἀφιέναι τὰ φρυάγματα λέγεται, καὶ προσδέχεσθαι τὰς τῶν ὄνων ἐπιβάσεις. πλοῦτον δὲ γυναικὸς αἱρεῖσθαι μὴ πρὸς ἀρετῆς ἢ φύσεως, ἀφιλότιμον καὶ ἀνελεύθερον, ἀρετῇ δὲ καὶ φύσει προσόντα φεύγειν ἀβέλτερον. ὁ μὲν γὰρ Ἀντίγονος ὠχυρωμένῳ τὴν Μουνυχίαν τῷ Φρουρίῳ γράφων ἐκέλευε ποιεῖν μὴ μόνον τὸν κλοιὸν ἰσχυρὸν, ἀλλὰ καὶ τὸν κύνα λεπτὸν, ὅπως ὑφαιρῇ τὰς εὐποιείας τῶν Ἀθηναίων· αὐτὸς δὲ πλουσίας καὶ καλῆς οὐ προσήκει μὴ δὲ τὴν γυναῖκα ποιεῖν ἄμορφον καὶ πενιχρὰν, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐγκρατείᾳ καὶ φρονήσει, καὶ τοῦ μηδὲν ἐκπεπλῆχθαι τῶν προὶ ἐκείνῳ, ἴσον παρέχειν καὶ ἀδούλωτον· ὥσπερ ὅτι ζυγοῦ ῥοπὴν τοῦ ἤθους προσλαβόντα καὶ βάρος, ὑφ' οὗ κρατεῖται καὶ ἄγεται, καὶ ὡς ἅμα συμφερόντως. καὶ μὴν ἡλικία γε πρὸς γάμον καὶ ὥρα τὸ λίκτειν ἔχουσα καὶ τὸ ἡμνᾶν εὐάρμοστός ἐστιν· ἀκμάζειν δὲ τὴν γυναῖκα πυνθάνομαι. καὶ ἅμα τοῦ Πεισίου προσμειδιάσας, Οὐδενὸς γὰρ (ἔφη) τῶν ἀντεραστῶν πρεσβυτέρα, οὐδὲ ἔχει πολιὰς, ὥσπερ ἔνιοι τῶν Βακχῶν προσαναχρωννυμένων. εἰ δὲ οὗτοι καθ' ὥραν ὁμιλοῦσι, τί κωλύει κἀκείνῳ ὀπιμελήθειαν τοῦ νεανίσκου βέλτιον ἢ τινὸς τῶν νέας; δύμικτα γὰρ τὰ νέα καὶ δυσκέρατα, καὶ μόλις ἐν χρόνῳ πολλῷ τὸ φρύαγμα καὶ τὴν ὕβριν ἀφίησιν, ἐν δὲ ἀρχῇ δὲ κυμαίνει καὶ ζυγομαχεῖ, καὶ μᾶλλον αὐξάνει ἔρως ἐνῄσθηται· καὶ καθάπερ πνεῦμα κυβερνήτου μὴ παρόντος ἐτάραξε καὶ συνέχεε τὸν γάμον οὔτε ἄρχειν δυναμένων οὔτε ἄρχεσθαι βουλομένων. εἰ δὲ ἄρχει βρέφους μὲν ἡ τίτθη, καὶ παιδὸς ὁ διδάσκαλος, ἐφήβου δὲ γυμνασίαρχος, ἐρασὴς δὲ μειρακίου, ἡνιόχου δὲ ἐν ἡλικίᾳ νόμος καὶ στρατηγὸς, οὐδεὶς δὲ ἄρχοντος, οὐδὲ αὐτοτελὴς, τί δεινὸν εἰ γυνὴ νοῦν ἔχουσα πρεσβυτέρα κυβερνήσει νέου βίον ἀνδρός· ὠφέλιμος μὲν οὖσα τοῦ φρονεῖν μᾶλλον, ἢ δὲ ἀδὲ τοῦ φιλεῖν καὶ προσηνής; ὁ δὲ ὅλον (ἔφη) καὶ τὸν Ἡρακλέα Βοιωτοὺς ὄντας ἐδίκαιον εἶναι, καὶ μὴ δυσχεραίνειν τοῦ πρὸ ἡλικίαν τοῦ γάμου, γινώσκοντας ὅτι κἀκεῖνος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Μεγάραν Ἰολάῳ συνῴκισεν ἑκκαιδεκαέτει τότε ὄντι τρία καὶ τριάκοντα ἔτη τότε γεγονυῖαν. τοιούτων λόγων ὁ πατὴρ ἔφη παρόντων αὐτοῖς, ἐλθεῖν τοῦ Πεισίου ἐπαίρειν ἐκ πόλεως ἵππῳ θέοντα, πρᾶγμα θαυμαστὸν ἀπαγγέλλοντα τετολμημένον. ἡ γὰρ Ἰσμηνοδώρα αὐτὸν μὲν (ὡς ἔοικεν) οὐκ ἀηδῶς ἔχειν οἰομένη τὸν Βάκχωνα πρὸς τὸν γάμον, αἰσχύνεσθαι δὲ τοὺς ἀποτρέποντας, ἔγνω μὴ προέσθαι τὸ μειράκιον. τῶν οὖν φίλων τοῖς μάλιστα τοῖς βίοις νεανικοῖς καὶ συνηρωϊκοῖς αὐτῇ καὶ τῶν γυναικῶν τοῖς σύνηθες μεταπεμψαμένη καὶ συλλεγεῖσα, παρεφύλαττε τὴν ὥραν ἐν ᾧ ὁ Βάκχων εἴχεν ἀπιὼν εἰς παλαίστραν πρὸς τὴν οἰκίαν αὐτῆς παρεξιέναι κοσμίως. ὡς οὖν τότε προσῄει μετὰ δυοῖν ἢ τριῶν ἀναλιμμένος, αὐτὴ μὲν ὀπίσω τοῖς θύραις ἀπήντησεν ἡ Ἰσμηνοδώρα, καὶ τῆς χλαμύδος ἔπηγε μόνον. οἱ δὲ φίλοι καλὸν καλῶς ἐν τῇ χλαμύδι καὶ τῇ δίβολίᾳ συναρπάσαντες, εἰς τὴν οἰκίαν παρῴκησαν ἀθρόοι, καὶ τὰς θύρας αὐθὶς ἀπέκλεισαν.

A corrupti non ſunt, neque de animi magnitudine quicquam dimiſerunt, ſed honorati & imperantes ipſi amice cum iis vixere. Qui verò vxorem in arctum cogit & comprimit velvti annulum digito ob gracilitatem alias delapſurum: ſimilis eſt eorum qui equas tondent, & deinde ad fluuium vel lacum adducunt. nam ſuam formam conſpicientes fœdatam, ferociam dicuntur amittere, ac pati porro ab aſinis ſe conſcendi. Equidem illiberale eſt diuitias vxoris virtute aut genere antiquiores ducere: iunctas autem his rebus averſari, ſtultum. Antigonus præfecto muniendæ Munychiæ ſcribens, iubebat non modo millum facere validum, ſed & ipſum canem macerare: nimirum vt Athenienſium opes atteret. At marito diuitis vel formoſæ muieris non conuenit vt eam deformem pauperemve redigat: ſed vt ſeipſum continentia ac prudentia, nihilque eorum quæ vxor habet ſtupendo æqualem ei, ſuique iuris præſtet, morbuique ſuis velvti in trutina pondus momentumque ſibi paret, quo vxorem deprimat & ſibi obtemperantem habeat. & vt ſimul vtiliter

B

* Quinetiam ætate Iſmenodora ad nuptias idonea eſt, vt quæ parere poſſit. audio enim in ipſo eam nunc ætatis vigore eſſe. ſimulque ad Peſiam arridens, Nullo enim, aiebat riualium grandior natu eſt, neque canos habet, vt nonnulli eorum qui Bachonem adſectantur: quorum ſi tempeſtiua habetur cõſuetudo, quid impedit quin ipſa quoq; adoleſcẽtem tractare poſſit melius, quã quęvis iuuẽcula? Difficulter enim commiſcentur iuuenes, & vix longo temporis decurſu ferociam libidinemque exuunt: initio æſtuant & iugum detrectant, maxime autem ſi quis amor exſiſtat, is, ſicvt ventus gubernatore abſente nauim, facile matrimonium conturbat atque confundit, cum iuuenes inuicem regere & parere non poſſint. Iam ſi nutrix infantem, puerum magiſter, ephebum gymnaſii præfectus, amator amaſium, adultum lex & prætor regit, ac nemo ſui prorſus iuris & omnis imperii immunis eſt: quid mali habet res, ſi cordata mulier ætate minoris mariti iuuenis gubernet vitam: vtilis quia prudentia eum ſuperat, ſuauis autem & grata amando futura? In ſumma vero venerari nos, qui Bœoti ſumus, Herculem decet, & matrimonio ætate inæqualium non eſſe iniquos: cum ſciamus hunc Megaram vxorem ſuam annos natam XXXIII Iolao nuptum dediſſe, annum tunc agenti ſextum ſupra decimum. Dum hæc illi inter ſe colloquuntur, Peſiæ ſocius (ſic enim narrabat pater) equo citato ex vrbe venit, mirum renuncians, audaxque facinus. Etenim Iſmenodora exiſtimans, vt erat probabile, ipſum Bacchonem neutiquam à nuptiis abhorrere, tantum eos vereri qui dehortabantur: ſtatuerat adoleſcentem non dimittere. Itaque accitis qui amicorum maxime erant audaces, eiuſque amori fauebant, & mulieribus familiaribus, re cum iis compoſita, horam exſpectauit, qua Baccho erat in palæſtram pręter domum ipſius iturus. Qui vt eo venit vnctus, duobus, aut tribus comitantibus, ipſa ſub fores ei occurrit Iſmenodora, ac chlamydem modo eius attigit, amici autem formoſum iſtum pulcre in chlamyde ipſa & læna arreptum frequentes intra domum pertulerunt, ſtatimque fores occluſerunt.

C

D

E

F

Simul & mulieres intus Bacchoni chlamydem A deripuerunt, & nuptialem intecerunt vestem, serui autem circumcursitantes olea lauroque fores non Ismenodoræ modo, sed Bacchonis etiam redimiuerunt. & tibicina canens per vicum transiuit: Thespiensium verò & hospitum alii risere, alii indignati sunt, ac gymnasio præfectos instigauerunt, quorum est validum in ephebos imperium, & valde diligenter attendunt eorum facta. sed qui certabant, nihil istos morati, theatro relicto ad fores Ismenodoræ accurrerunt, ibique inter se collocuti & altercati sunt. Postquam ergo Pæsiæ amicus tanquam in bello aduenit concitati equi cursu, idque ipsum perturbate renunciauit, raptum esse ab Ismenodora Bacchonem: Zeuxippum aiebit pater risisse, vtque erat Euripidis studiosus, versum hunc pronunciasse. B

Luxurians opibus more hominum mulier agit.

Pæsiam verò exsilientem clamasse: Proh deum fidem, quis finis erit evertentis ciuitatem nostram licentiæ? iam enim libertas nostra in violationem legum excidit. quanquam ridiculum fortasse est ob leges & ius indignari, cum ipsi naturæ vis fiat, iniuste sub mulierum redactæ imperium. Quid Lemnus tale habuit? Eamus nos, eamus, vt gymnasium quoque & curiam mulieribus tradamus, si omnino eneruata est ciuitas. Ergo præeuntem Pæsiam Protogenes comitatus est, partim socius indignationis, partim eum demitigans. Anthemion autem: Audax profecto, inquit, facinus hoc est, & re vera Lemnium. ipsi enim nouimus vehementem mulieris amorem. Tum renidens Soclarus: Putas verò, inquit, raptionem vimque factam esse, non defensionem & callidum artificium astuti adolescentis, qui ex vlnis amatorum profugerit in manus pulcræ & formosæ vxoris. Noli hæc, aiebat Anthemion, dicere aut suspicari de Bacchone. qui etiamsi non fuisset natura simplex & candidus, tamen me hoc non celasset: cui & alia sua arcana credebat omnia, & sciebat me hac in re promtissimum esse Ismenodoræ adiutorem. Amori autem (non iræ, vt aiebat Heracletus) repugnare difficile est: qui quod cupit, vel vita vel pecunia vel fama redimit. Nam quid modestius Ismenodora in vrbe fuit? quando aut turpis de ea sermo, aut suspicio facti inhonesti de eius domo incidit? Sed videtur profectò diuino aliquo instinctu, qui humanam excedat rationem, impulsa fuisse. Ibi Pemptides arridens: Nimirum, aiebat, corporis quidam est morbus, qui sacer dicitur. vt absurdum non sit morbum animi furiosissimum & maximum à quibusdam sacrum & diuinum appellari. Cæterum sicvt in AEgypto aliquando vidi vicinos duos litigantes, cum serpens atrepsisset, ambos eum bonum genium vocare, ita quidem, vt sibi eum vterque vindicaret: ita non sum miratus amorem, ingens ac diuinum bonum à vestrum aliis in virorum conclauia, ab aliis in gynæceum trahi: quando tanta vis, tantus honor est amori, vt à quibus omnino expelli debebat & opprimi, ii eum amplificent atque prędicent. Et adhuc quidem me cōtinui, quod de re propria magis quam communi videbam esse disceptationem. C D E F

ἅμα δὲ αἱ μὲν γυναῖκες ἔνδιν αὐτῷ τὸ χλαμύδιον ἀφαρπάσασαι περιέβαλον ἱμάτιον νυμφικόν· οἰκέται δὲ περικύκλῳ δραμόντες, ἀνέστεφον ἐλαίᾳ καὶ δάφνῃ τὰς θύρας οὐ μόνον τὰς τῆς Ἰσμηνοδώρας, ἀλλὰ καὶ τὰς τοῦ Βάκχωνος· ἡ δ' αὐλητρὶς αὐλοῦσα διεξῆλθε τὸν στενωπόν. τῶν δ' Θεσπιέων καὶ τῶν ξένων οἱ μὲν ἐγέλων, οἱ δὲ ἠγανάκτουν, καὶ τοὺς γυμνασιάρχους παρώξυνον. ἄρχουσι γὰρ ἰσχυρῶς τῶν ἐφήβων, καὶ προσέχουσι τὸν νοῦν σφόδρα τοῖς ὑπ' αὐτῶν πραττομένοις. οὗ δὲ λόγοι τοῦδε τῶν ἀγωνιζομένων, ἀλλ' ἀφέντες τὸ θέατρον ἐπὶ τῶν θυρῶν τῆς Ἰσμηνοδώρας, ἐν λόγοις ἦσαν καὶ φιλονεικίαις πρὸς ἀλλήλους. ὡς οὖν ὁ τοῦ Πεισίου φίλος ὥσπερ ἐν πολέμῳ προσελάσας τὸν ἵππον αὐτὸ τοῦτο τεταραγμένως εἶπεν, ὅτι Βάκχωνα ἥρπασεν Ἰσμηνοδώρα, τὸν μὲν Ζεύξιππον ὁ πατὴρ ἔφη γελάσαι καὶ εἰπεῖν, ἅτε δὴ καὶ φιλευριπίδου ὄντα, Πλούτῳ χλιδῶσα, θνητὰ δὲ γυναῖκα φρονεῖς. τὸν δὲ Πεισίαν ἀναπηδήσαντα βοᾶν, Ὦ θεοί, τί πρᾶγμα ἔσται τῆς ἀναστρεπούσης τὴν πόλιν ἡμῶν ἐλευθερίας; ἤδη γὰρ εἰς ἀνομίαν τὰ πράγματα διὰ τῆς αὐτονομίας βαδίζει. καὶ τοι γελοῖον ἴσως ἀγανακτεῖν παρὰ νόμον καὶ δικαίων. ἡ γὰρ φύσις παρανομεῖται γυναικοκρατουμένη. τί τοιοῦτον ἡ Λῆμνος; ἴωμεν ἡμεῖς, ἴωμεν (εἶπεν) ὅπως καὶ τὸ γυμνάσιον ταῖς γυναιξὶ παραδώσομεν καὶ τὸ βουλευτήριον, εἰ παντάπασιν ἡ πόλις ἐκνενεύρισται. προάγοντος οὖν τοῦ Πεισίου, ὁ μὲν Πρωτογένης οὐκ ἀπελείπετο, τὰ μὲν συναγανακτῶν, τὰ δὲ παραίνων ἐκεῖνον. ὁ δὲ Ἀνθεμίων, Νεανικὸν μὲν (ἔφη) τὸ τόλμημα, καὶ Λήμνιον ὡς ἀληθῶς· αὐτοὶ γὰρ ἴσμεν σφόδρα ἐρώσης γυναικός. καὶ ὁ Σώκλαρος ὑπομειδιῶν, Οἴει γὰρ ἁρπαγὴν (ἔφη) γεγονέναι καὶ βιασμόν, οὐκ ἀπολόγημα καὶ στρατήγημα τοῦ νεανίσκου νοῦν ἔχοντος, ὅτι τὰς τῶν ἐρασῶν ἀγκάλας διαφυγὼν ἐξηυτομόλησεν εἰς χεῖρας καλῆς καὶ πλουσίας γυναικός; Μὴ λέγε ταῦτα, εἶπεν, ὦ Σώκλαρε, μηδ' ὑπονόει ὅπι Βάκχωνος, ὁ Ἀνθεμίων. καὶ εἰ μὴ φύσει τὸν τρόπον ἁπλοῦς ἦν καὶ ἀφελής, ἐμοὶ γοῦν ἀπεκρύψατο τῶν τελῶν μεταδιδοὺς ἁπάντων, ἔν τε τούτοις ὁρῶν προθυμότατον ὄντα τῆς Ἰσμηνοδώρας βοηθόν. ἔρωτι δὲ μάχεσθαι χαλεπόν, οὐ θυμῷ, κατ' Ἡράκλειτον. ὃ, τι δ' ἂν θελήσῃ, καὶ ψυχῆς ὠνεῖται καὶ χρημάτων καὶ δόξης. ἐπεὶ τί κοσμιώτερον Ἰσμηνοδώρας ἐν τῇ πόλει; πότε δὲ εἰσῆλθεν ἢ λόγος αἰσχρὸς, ἢ προάξεως ὑπόνοια φαύλης ἔλαβε τῆς οἰκίας; ἀλλ' ἔοικε θεία τις ὄντως εἰληφέναι τὸν δαίμονα ἐπίνοια, καὶ κρείττων ἀνθρωπίνου λογισμοῦ. καὶ ὁ Πεμπίδιος ὑπεγελάσας, Ἀμέλει καὶ σώματός τις (ἔφη) νόσος ἐστὶν ἱερὰν καλοῦσιν. οὐδὲν οὖν ἄτοπον εἰ καὶ ψυχῆς τὸ μανικώτατον πάθος καὶ μέγιστον, ἱερὸν καὶ θεῖον ἔνιοι προσαγορεύουσιν. εἶτα ὥσπερ ἐν Αἰγύπτῳ ποτὲ γείτονας ἑώρων δύο διαμφισβητοῦντας, ὄφεως προσερπύσαντος εἰς τὴν ὁδὸν, ἀμφοτέρων μὲν ἀγαθὸν δαίμονα καλούντων, ἑκατέρου δ' ἔχειν ἀξιούντων ὡς ἴδιον· οὕτως ὁρῶν ὑμᾶς ἄρτι τοὺς μὲν εἰς τὴν ἀνδρωνῖτιν ἐλκόντας τὸν ἔρωτα, τοὺς δ' εἰς τὴν γυναικωνῖτιν, ὑπερφυές καὶ θεῖον ἀγαθὸν, οὐκ ἐθαύμαζον· ἐπεὶ τηλικαύτην δύναμιν ἔχει καὶ τιμᾶν τὸ πάθος; οἷς γὰρ προσῆκεν ἐξελαύνειν αὐτὸ παντάχθεν, καὶ κολούειν ὑπὸ τούτων αὐξανόμενον καὶ σεμνυνόμενον. ἄρτι μὲν οὖν ἡσυχίαν ἦγον· ἐν γὰρ ἰδίοις μᾶλλον ἢ κοινοῖς ἐώρων τὴν ἀμφισβήτησιν οὖσαν.

νυνὶ δὲ ἀπηλλαγμένος Περσίου, ἡδέως ἂν ὑμῶν ἀκούσαιμι
τοῖς τὴν βλέψαντες ἀπεφήναντο τὸν ἔρωτα θεὸν οἱ πρῶτοι
τοῦτο λέξαντες. παυσαμένου γὰρ τοῦ Πεμπλιδίου, καὶ τοῦ πα-
τρὸς ἀρξαμένου τι περὶ τούτων λέγειν, ἕτερος ἦκεν ἐκ πό-
λεως τὸν Ἀνθεμίωνα μεταπεμπομένης τῆς Ἰσμηνοδώρας.
ἐπέτεινε γὰρ ἡ ταραχή, καὶ τῶν γυμνασιαρχῶν οὐ συμφω-
νεῖ, τοῦ μὲν οἰομένου δεῖν τὸν Βάκχον ἀπαιτεῖν, τοῦ δὲ πο-
λυπραγμονεῖν οὐκ ἐάοντος. ὁ μὲν οὖν Ἀνθεμίων ἀναστὰς ἐ-
βάδιζεν, ὁ δὲ πατὴρ τὸν Πεμπτείδην ὀνομαστὶ προσαγορεύ-
σας, Μεγάλου μοι δοκεῖς ἅπτεσθαι (εἶπεν) καὶ τολμη-
ρόν τι πρᾶγμα τῶ Πεμπτείδη, μᾶλλον δὲ ὅλως τὰ ἀκί-
νητα κινεῖν τῆς περὶ θεῶν δόξης οὗ ἕνεκα, περὶ ἑκάστου λό-
γον ἀπαιτῶν καὶ ἀποδείξιν. ἀρκεῖ γὰρ ἡ πάτριος καὶ πα-
λαιὰ πίστις, ἧς οὐκ ἔστιν εἰπεῖν οὐδὲ ἀνευρεῖν τεκμήριον
ἐναργέστερον. οὐ δὲ ἄκρας ὁ σοφὸν εὕρηται φρενός, ἀλλ'
ἕδρα τις καὶ βάσις ὑφεστῶσα κοινὴ πρὸς εὐσέβειαν, ἐφ' ἑνὸς
παραπεσοῦσα καὶ σαλευθεῖσα βέβαιον αὐτῆς καὶ νενομι-
σμένον, ἀπασφαλὴς γένηται πᾶσι καὶ ἄπορος. ἀκούεις
δὲ δήπου τὸν Εὐριπίδην ὡς ἐθορυβήθη ποιησάμενος ἀρ-
χὴν τῆς Μελανίππης, Ζεὺς γὰρ οἶδα πλὴν ἐγώ, μεταλαβὼν δ' ἐχθρὸν ἄλλον ἐθαρρεῖ, ὡς ἔοικε, τῷ δράματι γε-
γραμμένῳ παντηγυρικῶς καὶ θεατικῶς, ἤλλαξε τὸν στίχον, ὡς
νῦν γεγραπται, Ζεύς, ὡς λέλεκται τῆς ἀληθείας ὕπο. τί οὖν
διαφέρει τὴν περὶ τοῦ Διὸς δόξαν ἢ τῆς Ἀθηνᾶς ἢ τοῦ
Ἔρωτος εἰς ἀμφιβολίαν τῷ λόγῳ θεῖναι, ἢ καὶ ἄδηλον; οὐ
γὰρ νῦν αἰτεῖ πρῶτον βωμὸν ὁ Ἔρως καὶ θυσίαν, οὐδὲ ἔπη-
λυς ἔκ τινος βαρβαρικῆς δεισιδαιμονίας, ὥσπερ Ἄττης τινὲς
καὶ Ἀδωναῖοι λεγόμενοι δι' ἀνδρογύνων καὶ γυναικῶν παρεισδύεται, καὶ κρύφα τιμᾶς οὐ προσηκούσας καρπούμε-
νος, ὥστε παρεισγραφῆς δίκην φθόγγῳ καὶ νοθείας τῆς ἐν
θεοῖς. ἀλλ' ὅταν Ἐμπεδοκλέους ἀκούσῃς λέγοντος, ὦ ἑταῖρε,

Καὶ φιλότης ἐν τοῖς ἴσον μῆκός τε πλάτος τε, Τὴν σὺν νῷ δέρκου, μηδ' ὄμμασιν ἧσο τεθηπώς· Ταῦτα οἴεσθαι χρὴ λέγεσθαι περὶ Ἔρωτος. οὐ γὰρ ὁρατὸς ἀλλὰ δοξαστὸς ἡμῖν ὁ θεὸς οὗτος ἐν τοῖς πάνυ παλαιοῖς. ὧν αὐ περὶ ἑκάστου τεκμήριον ἀπαιτῆς, παντὸς ἀπόρημος ἱερόν, καὶ παντὶ βωμῷ σοφιστικὴν ἐπάγων πεῖραν, οὐδὲν ἀσυκοφάντητον οὐδὲ ἀβασκάνιστον ἀπολείψεις. πόρρω γὰρ οὐκ ἄπειμι, τὴν δ' Ἀφροδίτην οὐχ ὁρῶ ὅστις θεός ἐστιν ἢ ἀστέργουσα καὶ διδοῦσ' ἔρωτα οὗ πάντες ἐσμὲν οἱ κατ' ἠθὸν ἔκγονοι. ζείδωρον γὰρ αὐτὴν Ἐμπεδοκλῆς, εὔκαρπον δὲ Σοφοκλῆς, ἐμμελῶς πάνυ καὶ πρεπόντως ὠνόμασαν. ἀλλ' ὅμως τὸ μέγα τοῦτο καὶ θαυμαστὸν, Ἀφροδίτης μὲν ἔργον, Ἔρωτος δὲ πάρεργόν ἐστιν Ἀφροδίτῃ συμπαρόντος· μὴ συμπαρόντος δ', κομιδῇ δ' ἀνήμερον ἄζηλον ἀπολείπει καὶ ἄτιμον καὶ ἄφιλον. ἀνέρασσος γὰρ ὁμιλία, καθάπερ πεῖνα καὶ δίψα, πλησμονὴν ἔχουσα πέρας, εἰς οὐδὲν ἀξιοῖ κινεῖται καλόν, ἀλλ' ἡ θεὸς Ἔρωτι τὸν κόρον ἀφαιροῦσα τῆς ἡδονῆς, φιλότητα ποιεῖ καὶ σύγκρισιν. διὸ Παρμενίδης μὲν ἀποφαίνει τὸν Ἔρωτα τῶν Ἀφροδίτης ἔργων πρεσβύτατον, ἐν τῇ κοσμογονίᾳ γράφων, Πρώτιστον μὲν Ἔρωτα θεῶν μητίσατο πάντων· Ἡσίοδος δ' φυσικώτερον ἐμοὶ δοκεῖ ποιῶν Ἔρωτα πάντων πρεσβύτατον, ἵνα πάντα δι' ἐκεῖνον μεταλαγχάνῃ γενέσεως. διὸ οὖν τὸν Ἔρωτα τῶν νενομισμένων λιμῶν ἐκβάλωμεν, οὐδὲ τὰ τῆς Ἀφροδίτης κατὰ χώραν μένοιεν.

A Nunc autem Persia digresso, libenter è vobis audiuero, quonam respexerint ij qui primi nomen dei Amori fecerunt. Postquam conticuit Pemptides, & pater cepit aliquid de hac re dicere, alius ex vrbe venit, qui verbis Ismenodorę Anthemionem accerseret. Nam tumultus crescebat, & gymnasii præfectis inter se non conveniebat, cum alter reposcendum Bacchonem censeret, alter negocio non necessario supersedendum duceret. Proinde surrexit Anthemion, & abiit. Pater autem Pemptidem nominatim alloquens, Videre, inquit, rem mihi tentare magnam, audaxque facinus, atque adeo immobilia, quod dicitur, mouere, causam postulans reddi ac demonstrari nostrarum de diis opinionum.

B Sufficit enim antiqua & a maioribus ad nos propagata persuasio, qua nullum evidentius inveniri potest argumentum.

Neq; enim scientiam hanc mens callida repperit:

sed fundamentum quoddam & basis pietati cõmunis est posita: cuius si vno in loco labefactetur stabilitas & certitudo, reliqua omnia ruinã minabuntur. Audiuisti haud dubie quo tumultu exceptus fuerit Euripides, cum hoc fecisset Melanippæ principiũ:

Iupiter, sed haud noui, nunc mutatus mihi
Inimicus est. --

C & quidem fidebat autor tragœdię, diligentissime & ad publicos conventus accommodate scriptæ. mutauit tamen versum, isque nunc si legitur,

Qui dictus est à veritate Iuppiter.

Neque vero refert, vtrum de Ioue vel Minerua, an vero de Amore quæ perhibentur, in dubium voces. Non.n. nunc primum aram & hostiam Cupido exigit, neque ab aliqua barbarica superstitione advena est, sicut Attę quidam & Adonæi qui dicuntur, ab semimaribus & mulieribus introductus, vt libidine quadam inconuenienti fruatur, & merito tã-

D quam spurius inter deos ad causam dicendam citetur. Enimvero Empedoclea ista legens amice,

Est in eis & Amor, plane quam cætera longus,
Quamque eadem latus: sed eum tu conspice mente,
Nec stupidus frustra hunc oculorum lumine quære:

intelligendum est hęc de Amore dici: Neque.n. visu deus, sed intelligentia a nobis cernitur iste, vnus de antiquissimis. de quorum singulis si certum indicium quæras, omnia templa pervagans, & quãvis aram sophisticum sub examen vocans, nihil calumniæ & inquisitionis relinques immune. Ne procul abeam.

A. Non ego satis video qualis dea sit Venus.
B. Hæc est, quæ hominibus inserit Cupidinem.
Cuius, quicunque terras incolimus, proles sumus.

E Venerem sane Zeidoron, id est vitę largitricem Empedocles, Frugiferam Sophocles scite & convenienter appellauerunt. Tamen magnum illud & admirãdum opus est Veneris, sed quod Amor adiuuet præsens. quo absente res venerea neq; expetendum aliquid est, & omni honore ac amicitia vacat. Coitus.n. absq; amore, sicvt fames & sitis implenda finitus cupiditate in nihil pulcrum desinit. sed Venus Amore fastidium abolẽs, amicitiam ingenerat & animos contemperat. Itaque Parmenides Amorem

F ostendit Veneris operum esse antiquissimum, in libro de ortu mundi sic scribens:

Ante omnes alios superos generauit Amorem.

Hesiodus autem naturæ congruentius mihi videtur Amorem facere omnium antiquissimum: vt per eũ omnia nascãtur. Ergo si amorẽ decretis ei honorib. spoliamus, ne Veneris quidẽ cultus suo loco manebit.

non enim

non enim hoc dici poteſt quoſdam Amorem cõuiciis exagitare, abſtinere ea à Venere. ſed ex eadem ſcena audiuntur hæc,

Amor ocioſus eſt, & occupat pigros.

& rurſum:

O liberi, non Cypris eſt tantum Cypris,
Sed plurimis reſpondet nominibus ſuis.
Eſt Orcus illa, vis eſt indomabilis,
Et rabies eſt inſana. --

Sicut & reliquorum ferè deorũ nullus effugit maledicta inſcitiæ ad conuiciandum facilis. Conſidera enim Martem veluti in ærea tabula Amori è regione & ad lineam oppoſitum, quantos ei honores detulerint homines, & qualibus viciſſim impetant conuiciis.

Cæcus mulieres, eſt Mauors, nihil videns
Similis apro quæcunq; conturbat mala.

& Homerus eum homicidiis pollutum vocat atq; Alloproſallon, & ſubinde ab vna parte ad alteram deſciſcat. Chryſippus nomen Martis ἄρης interpretans obtrectat & calumniatur, ita exponens vt anſam dederit iis qui rationi repugnantem partẽ, in qua irarum ardores exſiſtunt, putent Martis voce innui. Sic alii dicẽt Venerem eſſe cõcupiſcentiam, & Mercurium ſermonem, & artes Muſas, & Mineruam ſapientiam. Vides quantum nos maneat impietatis profundum, ſi ſingulos deos in affectiones, facultates, & virtutes tranſcribamus? Video, aiebat Pemptides, neque deos mutari in affectiones animi fas eſt, neq; has pro diis putare. Quid ergo, inquit pater, Mars an videtur tibi deus? Reſpõdit Pemptides, Martem ſibi deum videri eum, qui partem animi iraſcentẽ & virilem cõponat. Tum exclamans pater, Ergone, inquit, quod nos perturbat, Pemptida, quod pugnax eſt & aduerſarium, deum habet? quod amoris, ſocietatis, & cõgreſſus eſt efficax, eo caret. eſt verò deus qui homicidia, arma, iacula, murorum oppugnationes, prædationeſq; inſpiciat & gubernet Enyalius & Stratius inde dictus: adfectio animi & amicitia in nuptias & communitatem deſinens nullũ deorum teſtem, inſpectorem, ducem, adiutoremq; habet? Sed capreas quidem qui venantur, & lepores, ſylueſtre quoddam numen eſt quod præſens exhortetur & adiuuet: & Ariſtæo vota faciunt foueis actis aut laqueis poſitis qui lupis aut vrſis inſidiantur,

Ille feris primus pedicas quia tendere cepit:

& Hercules cùm eſſet ſagittam aui intẽtaturus, alterius dei auxiliũ implorat, vt eſt apud Æſchylum,

Venator Apollo ſagittam rectà dirigat:

viri a. pulcerrimam amicitię venationẽ molientis, neq; deus neq; genius vllus conatum adiuuat? Ego quidẽ neq; quercus, neq; mori, neq; labruſcę, quam Homerus prædicans ἡμερίδα ob teneritatem vocat, germine deformius aut deterius germẽ hominem cenſeo, mi Daphnæ: cum eius pullulatio progreſſum habeat pulcritudine cùm corporis tũ animi ſplendentem. Eſtne, inquit Daphnæus, per deos, qui ſecus ſentiat? Ii, aiebat pater, mehercle, qui opinantur arationis, ſationis, plantationis curam diis conuenire. Non enim Nymphę quædam illis ſunt Dryades, eundem cum arbore finem ęui ſortitæ: & Bacchus (vt apud Pindarum eſt) arborũ fructus, autumnumq; ſpendidum efficit: adoleſcentum & puerorum in flore ætatis formandorũ componendorumque nutritio atque incrementa nulli deorum aut geniorum curæ erunt. neque eſt qui procuret vt natus homo ad virtutem rectè feratur,

A οὐδὲ γὰρ τοῦτ' ἐστὶν εἰπεῖν, ὅτι τῷ μὲν Ἔρωτι λοιδορεῖσθαί τινες, ἀλλ' ἀπέχονται σκείνης· ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς σκιᾶς ἀκούομεν, Ἔρως γὰρ ἀργὸν καὶ τοιούτοις ἔφυ· καὶ πάλιν αὖ ὧδε, -οὐ Κύπρις μόνον, Ἀλλ' ἔστι πολλῶν ὀνομάτων ἐπώνυμος. Ἔστιν μὲν ἅδης, ἔστι δ' ἄφυκτος βία, Ἔστιν δὲ λύσσα μαινάς· ὥσπερ οὐδὲ τῶν ἄλλων θεῶν θεὸν ἀλοιδόητος οὐδεὶς σκπέφευγε τὸν ἀλοιδόητον ἀμαθίαν. σκόπει δὲ τὸν Ἄρειον καθάπερ σν πίνακι χαλκῷ τῷ ἀντικειμένῳ σκ ἀμφοτέρου τοῦ ἔρωτος χώραν ἔχοντι, πολλὰς εἰλικρινεῖς ὑπὸ αὐθέφτων, καὶ πάλιν ἴσα κακῶς ἀκούει. Τυφλὸς γὰρ, ὦ γυναῖκες, οὐδὲν ὁρῶν Ἄρης Συὸς προσώπῳ πάντα τυρβάζει κακά. καὶ μιαιφόνον Ὅμηρος αὐτὸν καλεῖ καὶ ἀλλοπρόσαλλον. ὁ δὲ Χρύσιππος ἐξηγούμενος τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, κατηγορίαν ποιεῖ καὶ διαβολάν. ἀναιρεῖν γὰρ εἰ τὸν Ἄρειον φησὶν, ἀρχὰς διδοὺς τοῖς τὸ μαχητικὸν σν ἡμῖν καὶ διάφορον καὶ θυμοειδὲς, Ἄρειον κεκλῆσθαι νομίζοισιν. ἕτεροι δ' αὖ φήσοισι τὴν Ἀφροδίτην ἐπιθυμίαν εἶναι, καὶ τὸν Ἑρμῆν λόγον, καὶ τέχνας τὰς Μούσας, καὶ φρόνησιν τὴν Ἀθηνᾶν. ὁρᾷς δήπου τὴν ὑπολαμβάνουσα βυθὸν ἡμᾶς ἀθεότητος, αὖ εἰς πάθη καὶ δυνάμεις καὶ ἀρετὰς διαχεάφωμεν ἕκαστον τῶν θεῶν; Ὅρα (εἶπεν ὁ Πεμπτείδης) ἀλλ' οὔτε πάθη τοῖς θεοῖς ποιεῖν ὅσιον,

C οὔτε αὖ πάλιν τὰ πάθη θεοὺς νομίζειν. καὶ ὁ πατὴρ, Τί οὖν; (ἔφη) τὸν Ἄρειον θεὸν εἶναι νομίζεις, ἢ πάθος ἡμέτερον; ἀποκρινάμενος δὲ τοῦ Πεμπτείδου θεὸν ἡγεῖσθαι τὸν Ἄρειον κοσμοῦντα τὸ θυμοειδὲς ἡμῶν καὶ ἀνδρῶδες, ἀνακραγὼν ὁ πατὴρ, Εἶτα (ἔφη) τὸ μὲν παθητικὸν ὦ Πεμπτείδη καὶ πολεμικὸν καὶ αὐτίπαλον θεὸν ἔχει, τὸ δὲ φιλητικὸν καὶ κοινωνικὸν καὶ συνελθυτικὸν ἄθεόν ἐστι; καὶ κτείνοντας μὲν ἄρα καὶ κτεινομένοις ἀνθρώποις, ὅπλα τε καὶ βέλη καὶ τεχναμαχίας καὶ λεηλασίας ἐστί τις ἐφορῶν καὶ βραβεύων θεὸς ἐνυάλιος καὶ στράτιος, πάθοις δὲ γάμου καὶ φιλότητος εἰς ὁμοφροσύνην καὶ κοινωνίαν τε-

D λευτώσης ἀθεὶς θεῶν μάρτυς οὐδ' ἐπίσκοπος, οὐδὲ ἡγεμὼν ἢ συνεργὸς ἡμῖν γέγονεν; ἀλλὰ δορκάδας μὲν θηρεύοντι καὶ λαγωοὺς καὶ ἐλάφους ἀγρότερός τις συνεπιθωύσας καὶ συνεξορμᾷ θεός, ἄγχονται δ' Ἀείς αὐῶ δολοῦντες ὀρύγμασι καὶ βρόχοις λύκους καὶ ἄρκτους, ὃς πρῶτος θήρεσιν ἔπηξε παγίδας· ὁ δὲ Ἡρακλῆς ἕτερον θεὸν παρακαλεῖ μέλλων ἐπὶ τὸν ὄρνιν αἴρεσθαι τὸ τόξον, ὡς Αἰσχύλος φησιν, Ἀγρεὺς δ' Ἀπόλλων ὀρθὸν ἰθύνει βέλος. ἀνδρεῖα δὲ τὸ κάλλιστον ἐπιχειρούντι θήρεμα φιλίαν ἑλεῖν, οὔτε θεὸς οὔτε δαίμων ἀπευθύνει καὶ συνεφάπτεται τῆς ὁρμῆς; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲ δρυός,

E οὐδὲ μορέας, οὐδ' ὦ Ὅμηρος ἡμερίδα σεμνύων προσεῖπεν, ἀκαλλέστερον ἔρνος οὐδὲ φαυλότερον ἡγοῦμαι φυτὸν αὐθέφτον, ὦ φίλε Δαφναῖε, βλαστήσεως ἁρμονίᾳ ἔρωτα διαφαίνουσαν ὥρᾳ καὶ κάλλος ἅμα σώματος καὶ ψυχῆς. καὶ ὁ Δαφναῖος, Τίς δὲ ἄλλος (εἶπεν) ὦ πρὸς τῶν θεῶν; Οὗτοι νὴ Δία, ἔφη, πολῖται, ὁ πατὴρ, οἱ νομίζοντες ἀρόσεσθαι καὶ σπόρεσθαι καὶ φυτείας ἐπιμέλεσθαι θεοῖς προσήκειν. ἡ γὰρ νύμφαι αἱ νῦν αὐτοῖς δρυάδες εἰσὶν ἴσον δένδρῳ τέκμαρ αἰῶνος λαχοῦσαι· δενδρέων δὲ βότρυν Διόνυσος, πολύ τε φέγγος αὐξάνει, φέγγος ἀγνὸν ὀπώρας, κτ' Πίνδαρον· μεσαχίων δ' ἄρα καὶ παῖ-

F δων σν ὥρᾳ καὶ ἄνθει πλατυνομένων καὶ ῥυθμιζομένων σεφανοῖ καὶ αὐξήσεις οὐδὲν θεῶν ἢ δαιμόνων προσήκουσιν; οὐδ' ἔστιν ᾧ μέλει φυόμενον αὐθέφτον εἰς ἀρετὴν ὀρθὸν ἐλθεῖν,

καὶ μὴ τὸν δαπῆναι μηδὲ κλασθῆναι τὸ γενναῖον, ἐρημίᾳ κηδεμόνος ἢ κακίᾳ τῶν τρεφόντων χανόντων; ἢ καὶ τὸ λέγειν ταῦτα δεινόν ἐστι καὶ ἀχάριστον, ἀπολαιόντας τε τοῦ θείου τοῦ φιλανθρώπου πολλαχόσε νενεμημένου καὶ μηδαμοῦ τρεφομένου τὸ ἀπολείπον-τος ἐν χρείαις· ὧν ἀναλγεστέρον ἔνιοι τὸ τέλος ἢ κάλλιον ἔχουσιν· ὥσπερ οὖν τοῖς τρεῖς τῶν γενέσιν ἡμῶν, οὐκ εὐπρεπῆς ὄσα δι' αἵματος καὶ ὠδίνων, ὅμως ἔχει θείαν ἐπίσκοπον εἰλείθυιαν καὶ λοχείαν. ἐοῦ δέ που μὴ γίνεσθαι κρεῖττον, ἢ γενέσθαι κακόν, ἀμπάνοντα κηδεμόνος ἀγαθοῦ καὶ φύλακος. οὐ μὴν οὐδὲ νοσοῦντος αὐτοῦ θεός ἀποστατεῖ τοῦ τοῦτο χρείαν καὶ δυνάμιν εἰληχώς, ἀλλ' οὐδὲ ἀποθανόντος. ἔστι δέ τις ἐκεῖ κομιστὴν ἐνθένδε καὶ ἀρωγὸς ἐν τέλει γενομένων κατάνας καὶ ψυχοπομπός, ὥσπερ οὗτος, Οὐ γὰρ με νὺξ ἔτικτε δεσπότιν λύρας, Οὐ μαντιν, οὐδ' ἰατρόν, ἀλλ' ἀθανάτων ἅμα ψυχὰς. καὶ τὰ τοιαῦτα πολλὰς ἔχει δυσχερείας· ἐκείνου δ' οὐδ' ἔστιν εἰπεῖν ἔργον ἱερώτερον οὐδὲ ἄμιλλαν ἑτέραν, οὐδ' ἀγῶνα θεῷ πρέπει μᾶλλον ἐφορᾶν καὶ βραβεύειν ἢ τιμᾶν τοῖς καλοῖς καὶ ὡραίοις ἐπιμέλειαν τῶν ἐρώντων καὶ δίωξιν. οὐδὲ γὰρ ἔστιν αἰσχρὸν οὐδ' ἀνάγκαιον, ἀλλὰ πειθὼ καὶ χάρις ἡ διδοῦσα πόνον ἡδὺν ὡς ἀληθῶς καὶ μάλιστα ὑφηγεῖται πρὸς ἀρετὴν καὶ φιλίαν, οὔτε ἄνευ θεοῦ τὸ πρόσηκον τέλος λαμβάνουσαν, οὔτε ἄλλον ἔχουσαν ἡγεμόνα καὶ δεσπότην θεόν. ἀλλὰ τῶν Μουσῶν καὶ Χαρίτων καὶ Ἀφροδίτης ἑταῖρον, Ἔρωτα. γλυκὺ γὰρ ὄντως ἀνδρὸς ἐνσπείρων προαιρέσεσι πόθον, κατὰ τὸν Μελανιππίδην, τὰ ἥδιστα μίγνυσι τοῖς καλλίστοις. ἢ πῶς (ἔφη) λέγομεν, ὦ Ζεύξιππε; κἀκεῖνος, Οὕτως (ἔφη) νὴ Δία πρῶτος μᾶλλον. ἄτοπον γὰρ ἀμέλει τοὐναντίον. ἐκεῖνο δὲ ὁ πατὴρ οὐκ ἄτοπον εἶπεν, εἰ τέτταρα γένη τῆς φιλίας ἐχούσης, ὥσπερ οἱ παλαιοὶ διώρισαν, τὸ φυσικὸν πρῶτον, εἶτα τὸ συγγενικὸν ἐπὶ τούτῳ, καὶ τρίτον τὸ ἑταιρικόν, καὶ τελευταῖον τὸ ἐρωτικόν, ἐκ τούτων ἕκαστον ἐπιστάτην θεόν, ἢ φίλιον, ἢ ξένιον, ἢ ὁμόγνιον καὶ πατρῷον· μόνον δὲ τὸ ἐρωτικόν, ὥσπερ δυστέκνοις, ἄνοσον καὶ ἀδέσποτον ἀφεῖται, καὶ ταῦτα πλείστης ἐπιμελείας καὶ κυβερνήσεως δεόμενον. Ἔχει καὶ ταῦτα (ὁ Ζεύξιππος εἶπεν) οὐ μὴν ἀλλοτρίαν. Ἀλλὰ μὴν (ὁ πατὴρ ἔφη) τά τε τοῦ Πλάτωνος ἐπιλάβοιτ' ἂν τοῦ λόγου καὶ παρεξιόντα. μανία γὰρ ἡ μὲν ἐπὸ σώματος ἐπὶ ψυχὴν ἀνεσαλμένη διακρασίας λύσιν ἢ συμμίξεσιν, ἢ πνεύματος βλαβερᾶς προσφερομένου, βαχεῖα καὶ χαλεπὴ καὶ νοσώδης· ἑτέρα δ' ἐστὶν οὐκ ἀτύχαστος, οὐδὲ οἰκεία, ἀλλ' ἔπηλυς ἐπίπνοια καὶ πρόσβασις τοῦ λογιζομένου καὶ φρονοῦντος, ἀπὸ χρείττονος δυνάμεως ἀρχὴν ἔχουσα καὶ κίνησιν, ἧς τὸ μὲν κοινὸν ἐνθουσιαστικὸν καλεῖται πάθος. ὡς γὰρ ἔμπνουν τὸ πνεύματος πεπληρωθέν, ἔμφρον δὲ τὸ φρονήσεως, οὕτως ὁ τοιοῦτος σάλος ψυχῆς ἐνθουσιασμὸς ὠνόμασται, μετοχῇ καὶ κοινωνίᾳ θειοτέρας δυνάμεως· ἐνθουσιασμοῦ δὲ μαντικὴν ἐξ Ἀπόλλωνος ἐπιπνοίας καὶ κατοχῆς. τὸ δὲ βακχεῖον οὐκ Διονύσου, κἀπὶ κορυβάντεσι χορεύσατε, φησὶ Σοφοκλῆς. τά τε γὰρ μητρῴα καὶ πανικὰ κοινωνεῖ τοῖς βακχικοῖς ὀργιασμοῖς· τρίτη δ' ἀπὸ μουσῶν λαβοῦσα ἁπαλὴν καὶ ἄβατον ψυχὴν, τὸ ποιητικὸν καὶ μουσικὸν ἐξώρμησε καὶ ἀνέρριπισεν. ἡ δὲ Ἀρειμανίου αὕτη λεγομένη καὶ πολεμικὴ πομπὴ δῆλον ὅτι τοῦ θεοῦ αἰτεῖται καὶ βακχεύεται, ἄγειν, ἀκίνδυνον, ἀκ

γενον ἄρ

πάντε δῆμον ἐξοπλίζουσαν.

A neq; indoles eius generosa auertatur & frangatur destituta ductore, aut ob prauitatem eorum cum quibus viuit? Mihi quidē hoc turpe dictu videtur, ingratiq; puto est, hoc loco humanitatem deo detrahere, quę vsquequaq; dispersa, nulli vsui nostro deest, etiam eorum quorū finis necessarius magis est quàm pulcer. Ita statim partus noster, sanè non speciosus, vt qui doloribus & sanguine cōficiatur, tamen habet diuinam inspectricē & obstetricem Lucinam. Nimirum autem præstabat non nasci, quàm fieri malū inopia curatoris & custodis. Iam ne ægrotantem quidē hominem deus deserit, qui istis est præfectus vsibus, neq; morientem. Sed est quidam qui animas hinc abducat auxiliarius, qui somnum conciliet, & animam ad manes deducat. sicut ille ait.

Non nox enim genuit me principem lyræ,
Vatemve, vel medicum: sed qui mortalium
Animas suis ductor reponam sedibus.

Et quidem hæc multas habent difficultates. Nullū verò sanctius dici potest studium, neq; certamen, vllamve contentionē arbitrio suo gubernare magis conuenit deo, quàm pulcrorum & formosorū. nihil enim habet turpe, nihil coactum: persuadendo & gratia labor verè dulcis factus ducit ad virtutem & amicitiam: quæ neq; sine deo potest ad debitum finem peruenire: neq; alium habet ducem & præsidem de diis, quàm Amorem Musarū, Gratiarum, & Veneris sodalem. Desiderii enim suauē segetem seminans tacitè in viri præcordiis, vt ait Melanippides, suauissima pulcerrimis permiscet. Aut quomodo aliter dicemus Zeuxippe? Omnino sic potissimùm, ait hic. contrarium enim apertè absurdum est. Tum pater: Nonne, inquit, absurdum & hoc sit, cum amicitiæ quatuor sint genera, sicut antiqui distinxerunt, primum naturale, secundum cognationis, tertium societatis, quartum amoris, & quoduis reliquorum habeat deum aliquem sibi præfectū, siue Amicitiæ patronum, siue Hospitalem, siue Gentilem aut Paternum: solum quartum quasi impium absq; procuratore relinquatur? cùm quidē plurimum curę & gubernationis desideret. Id quoque, aiebat ille, à ratione est alienum. Enimuerò, intulit pater, Platoni quoque hæc aliquis manum iniecerit. cuius sententia * & egredientia. Furor enim à corpore in animam diditus intemperie aliqua, aut commixtione, aut noxii spiritus illapsu, morbus est asper ac difficilis. Alius autem est non expers diuini instinctus, neque indigena, sed aduena afflatus & conturbatio rationis, eiusq; principium & motus à meliore est facultate. eius cōmunis adfectio vocatur enthusiasmus, qui est furor diuinitus immissus. Sicut n. ἔμπνουν vocatur quod spiritu est repletum, & ἔμφρον quod prudentia: ita huiusmodi exagitatio & fluctuatio animæ enthusiasmus dicitur, ob communicationē diuinioris facultatis. Enthusiasmorum porrò genus diuinationi coniunctum fit Apolline inspirante: cum bacchatione, à Libero est patre.

& cum Corybantibus saltabitis,

inquit Sophocles. nam Magnæ matris & Panici furores Bacchi cum orgiis cōueniunt. Tertiū genus à Musis est, quod excitatum in tenera anima atq; placida, poeticam & musicam vim exsuscitat. Arimanius a. ille & bellicosus enthusiamus satis notū est quòd debeatur Marti: cui eo conciti bacchantur sine Gratiis & cithara *** populū armans.

Reſtat autem furoris quo ratio in homine conturbatur nõ obſcurum aut tranquillũ, Daphnæe, genus: de quo è Pemptida hoc quæram * * fructũ, thyrſum quaſſat: diuinorum furorũ eum qui circa pueros pręclaros & pudicas feminas cernitur, longè acerrimum eſſe & calidiſſimũ. Nonne enim vides bellatorẽ armis poſitis liberari bellico furore?

Illius ex humeris læti mox arma miniſtri
Detraxere. --

ſpectatq; deinde reliquos ipſe bello defũctus. Bacchicas quoq; & Corybanticas ſaltationes modulatione è trochæo, & cantu è Phrygio modo emoto ſedant. Eodemq; modo Pythia à tripode & ſpiritu digreſſa conquieſcit. Furorem autem amatorium, vbi is hominem rectè inuaſit atque inflammauit, non Muſa aliqua, non demulcens incantatio, non loci mutatio compeſcit. Sed & præſentes amant, & abſentes deſiderãt, & interdiu ſectantur, & noctu ad fores excubãt, & ſobrii vocãt pulcros, & bibentes canunt. Et non, vt quidam dixit, viſa poetarum ob efficacitatem ſomnia ſunt vigilantium: ſed de viſis amantium eſt verum. loquuntur tanquam ad præſentes, ſalutant, incuſant. Etenim viſus videtur alia ſimulacra in humido depingere facilè euaneſcentia & intellectum deſtituentia. at, viſa amantium quaſi vi ignis inſcriptain encauſto, imagines in memoria relinquunt, motu, vita, ſermone prædita, ſemperq; permanentia. Cato Romanus dicebat amantis animam degere in amaſię * * * & ſpecies: & mores, & vita, & actiones: quibus ductus celeriter conficit magnũ iter, vt Cynici aiunt: compendioſam inueniens viam ad virtutem. etenim amicitiam * veluti fluctu, adfectione ſimul cum deo inuehens. Dico autem ſummam rei: enthuſiaſmum amantium neque diuino afflatu carere, neq; alium habere deum præſidem & aurigam quàm eum cui nunc rem ſacram facimus, diemque feſtum agimus. Enimuerò cum dii maximè à potentia & vtilitate laudentur, (quomodo de bonis etiam humanis duo hæc, regnum & virtutem, diuiniſſima, cenſemus atque appellamus) tempus eſt vt conſideremus an vlli deorum Amor potentia cedat. Sanè magnam vim victoriæ effert Venus, vt Sophocles ait: magna vis Martis. & quodammodo reliquorum deorum facultatem in hæc duo videmus diuidi, ad bonum aliquod adipiſcendum & ad reſiſtendum malo. ab initio innatum fuit animis vt Plato ait * * formas. Hoc igitur initio perpendamus, quòd res venerea denario proſtat: neque eius gratia quiſquam non amans vel laborem pertulit, vel periculum adiit vllum. Ac ne hęc Phrynas nominemus, amice, aut Laidas, Gnathænium

Sub veſperam lucernæ ſuccendens iubar

ſæpenumero exſpectans & vocans præteritur.

At ſubitò exoriens ventus --

magni amoris ac deſiderii, concubitum cum femina reddidit precio Tantali talentis comparabilem. Adeò imbecillis & faſtidioſa eſt Veneris gratia, Amore non adſpirante. Idque hoc argumento magis etiam cognoſces. Multi concubitus ſocios paſſi ſunt eſſe alios, non cum ſcortis modò, ſed etiam vxores iis ſuas proſtituentes. vt Cabbas ille Romanus, qui cum Mœcenatem excepiſſet,

A λείπεται δὲ τῆς ἀλλαγῆς ἐν αὐθεφπῷ καὶ τῶν ἀθεφπῆς
οὐκ ἀμανρὸν οὐδὲ ἡσυχαῖον, ὦ Δαφναῖε, μόριον, ἐπεὶ οὐ
βούλομαι τοῦτον Πεμπτίδιον ἐρέσθαι τὸ κερ-
πονθύρσον σείασείῃ θεῶν τὸ φιλικὸν τοῦτον τοὺς παῖδας ἀγα-
θοὺς καὶ σώφρονας γυναῖκας ἐνθουσιασμὸν πολὺ δριμύτατον ὄν-
τα καὶ θερμότατον. ἢ οὐδὲ οὐχ ὁρᾷς ὡς ὁ μὴ στρατιώτης τὰ ὅπλα
θεὶς πέπαυται τῆς πολεμικῆς μανίας, (τοῦ μὲν ἔπεφτα Γηθόσυ-
νοι θεράποντες ἀπ' ὤμων τεύχε' ἔλοντο) καὶ κάθηται τῶν ἀλ-
λων ἀπόλεμος θεατής; ταυτὶ δὲ τὰ βακχικὰ καὶ κορυβαντικὰ
σκιρτήματα, τὸν ῥυθμὸν μεταβάλλοντες ἐκ τροχαίου, καὶ τὸ
μέλος ἐκ Φρυγίου, παύουσι καὶ καταπαύουσιν. ὡς δ' αὔτως
B ἡ Πυθία τοῦ τείποδος ἐκβᾶσα καὶ τοῦ πνεύματος, ἐν γαλήνῃ
καὶ ἡσυχίᾳ διατελεῖ. τὸν δὲ ἐρωτικὸν μανίαν τοῦ ἀνθεφπου
καθαρμοῖ ἀληθῶς καὶ διακαύσαι, οὐ μουσά τις, οὐκ
ἐπῳδὴ θελκτήριος, οὐ τόπου μεταβολὴ καθίστησιν· ἀλλὰ καὶ
παρόντες ἐρῶσι, καὶ ἀπόντες ποθοῦσι· καὶ μεθ' ἡμέραν διώκουσι,
καὶ νύκτωρ θυραυλοῦσι· καὶ νήφοντες καλοῦσι τοὺς καλοὺς, καὶ
πίνοντες ᾄδουσι. καὶ οὐχ (ὥς τις εἶπεν) αἱ ποιητικαὶ φαντασίαι
διά τινα σκοτόδιαν ἐγρηγορότων ἐνύπνιά εἰσιν. ἀλλὰ μᾶλ-
λον οἱ τῶν ἐρώντων διαλεγομένων ὡς παρούσας ἀσπα-
ζομένων, ἐγκαλούντων. ἡ γὰρ ὄψις ἔοικε τὰς μὲν ἄλλας φαν-
C τασίας ἐφ' ὑγροῖς ζωγραφεῖν, ταχὺ μαραινομένας καὶ ἀπολ-
λυούσας τὴν διάνοιαν· αἱ δὲ τῶν ἐρωμένων εἰκόνες ὑπ' αὐτῆς
οἷς ἐν ἐγκαύμασι γραφόμεναι διὰ πυρὸς, εἴδωλα τοῖς μνή-
μαις ἀναπολείπουσι κινούμενα καὶ ζῶντα καὶ φθεγγόμενα καὶ
νοούμενα τὸν ἄλλον χρόνον. ὁ μὲν γὰρ Ῥωμαῖος Κάτων ἔ-
λεγε τὴν ψυχὴν τοῦ ἐρῶντος ἐνδιαπᾶσθαι τῇ τοῦ ἐρωμένου·
καὶ ὁ εἶδος καὶ ὁ ἦθος, καὶ ὁ βίος καὶ αἱ πράξεις, ὑφ' ὧν ἀγόμε-
νος ταχὺ συναιρεῖτο πολλὴν ὁδὸν, ὥσπερ οἱ κωμικοὶ λέγουσι,
συντόνου ὁμοῦ καὶ σύντομον διείσκεται πορείαν ἐπ' ἀρετήν.
καὶ γὰρ ὅπερ τὴν φιλίαν καθάπερ ὅπερ κύ-
D μασι τοῦ πάθους ἅμα θεῷ φερομένῃ. λέγω δὲ κεφάλαιον, ὡς
οὔτε ἀθεΐαστον ὁ τῶν ἐρώντων ἐνθουσιασμός ἐστι, οὔτε ἄλλον ἔ-
χει θεὸν ὑπηρέτην καὶ ἡνίοχον ἢ τοῦτον ᾧ νῦν ἑορτάζομεν καὶ
θύομεν. ὅμως δὲ ὅπερ δυνάμει καὶ ὠφελείᾳ μάλιστα θεοῦ
καθόπερ καὶ τῶν αὐθεφπίνων ἀγαθῶν δύο
ταῦτα, βασιλείαν καὶ ἀρετὴν, θαυμάζομεν καὶ νομίζομεν καὶ
ἐνομάζομεν, ὥστε σκοπεῖν πρότερον εἴ τινι θεῶν ὁ ἔρως ὑπί-
εται δυνάμεως. καίτοι μέγα μὲν ἀθένος ἡ Κύπρις ἐκφέρεται νίκας, ὥς φησι καὶ Σοφοκλῆς· μεγάλη δὲ τοῦ Ἄρεος
ἰσχὺς, καὶ τέφπον λυὰ τῶν ἄλλων θεῶν νενεμημένων δίχα τὴν
E δύναμιν ἐν τούτοις ὁρῶμεν. ἡ μὲν γὰρ οἰκειωτικὴ πρὸς τὸ
καλὸν, ἡδὺ αὐτάρκεια πρὸς τὸ αἰσχρὸν ἀρχῆθεν ἐγγένετο
ταῖς ψυχαῖς, ὥς που καὶ Πλάτων
τὰ εἴδη. σκοπῶμεν οὖν οὕτω τῆς Ἀφροδίτης τὸ ἔργον
ἔρωτες ὠνιόν ἐστι δραχμῆς· καὶ οὔτε πόνον τοῦδεὶς οὔτε κίνδυνον
ἀφροδισίων ἕνεκα μὴ ἐρῶν ὑπέμενε. καὶ ὅπως ἐν ταῦθα μὴ
Φρυνὰς ὀνομάζωμεν ὦ ἑταῖρε ἢ Λαΐδας, Γναθαίνιον ἐφ'
ἕσπερον δαίουσα λαμπαδῆφορος στέλας ἐκδεχομένη καὶ καλοῦ-
σα παρεδεύεται πολλάκις· ἐλθὼν δὲ ἐξαπίνης ἄνεμος σὺν
ἔρωτι πολλῷ καὶ πόθῳ ταυτὸ τοῦτο τῶν Ταντάλου λεγο-
μένων ταλάντων καὶ τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς αὐτάξιον ἐποίησεν. οὕ-
τως ἀσθενὴς καὶ ἀψυχρός ἐστιν ἡ τῆς Ἀφροδίτης χάρις, Ἔ-
ρωτος μὴ ἐπιπνεύσαντος. ἔτι δὲ μᾶλλον κἀκεῖθεν αὐ σκοπῶμεν· πολλοὶ γὰρ ἀφροδισίων ἑτέροις ἐκοινώνησαν, οὐ μόνον
ἑταίρας ἀλλὰ καὶ γαμετὰς παραγωρεύοντες· ὥσπερ καὶ ὁ Ῥωμαῖος ἐκεῖνος ὦ ἑταῖρε Κάλβας εἰς τὰ Μαικήνου. προσαγωρεύοντες
Heusing. p. 157.

ὡς ἔοικεν, εἶτα ὁρῶν ἀμφιπλεκτιζόμενον ἀπὸ νυμάτων πρὸς A
τὸ γυναῖον, ἀπέκλινεν ἡσυχῆ τὴν κεφαλήν, ὡς δὴ καθεύδων· ἐν τούτῳ δὲ τῶν οἰκετῶν τινος προσρυέντος ἔξωθεν τῇ βαπτίζῃ, καὶ τὸν οἶνον ὑφαιρουμένου, ἀμβλέψας, Κακόδαιμον (εἶπεν) οὐκ οἶδα ὅτι μόνῳ Μακεδόνα καθεύδω; τοῦτο μὲν οὖν ἴσως οὐ δεινόν ἐστιν· ἐνῆν δὲ Κάλβας γελωτοποιός. ἦν δὲ Ἀργὴ Νικόστρατος ἀντεπολιτευόμενος πρὸς Φάυλλον. ἐπεὶ δὲ ἐμνήσαντος αὐτῷ Φιλίππου τοῦ βασιλέως, ἐπίδοξος εἴη δι' ἐκείνου γυναικὸς εὐπρεποῦς οὔσης, εἰ συνηνοίξε τῷ Φιλίππῳ, διαπράξασθαί τινα δυναστείαν αὐτῷ καὶ ἀρχήν. ἀναθορόντος δ' αὐτοῦ περὶ Νικόστρατον τοῦτο, καὶ περὶ τὰς θύρας τῆς οἰκίας περιπα- B
τοῦντος, ὁ Φάυλλος ὑποδήσας τὴν γυναῖκα κρηπῖσι, καὶ χλαμύδα περιθεὶς καὶ καυσίαν Μακεδονικήν, ὡς ἕνα τῶν βασιλικῶν νεανίσκων παρεσέπεμψε λαθοῦσαν. ἆρ' οὖν ἐρασθῶν τοσούτων γεγονότων καὶ ὄντων, οἶσθα ἐπὶ ταῖς τοῦ Διὸς ἡμέραις παρεγγυῶν ἐρωμένου γενόμενον; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. πόθεν γὰρ; ὅπου καὶ τοῖς τυράννοις ἀντιλέγων μὲν οὐδεὶς ἔτι ἀντιπολιτευόμενός ἐστιν, ἀγωνιζόμενοι δὲ πολλοὶ καὶ φιλοτιμούμενοι περὶ τῶν καλῶν καὶ ὡραίων. ἀκούεται γὰρ ὅτι καὶ Ἀριστογείτων Ἀθηναῖος καὶ Ἀνταλέων Μεσσαπόντιος καὶ Μενάλιππος ὁ Ἀκραγαντῖνος οὐ διεφέρουσι τοῖς τυράννοις, πολλὰ τὰ πράγματα λυμαινομένοις καὶ παρανομοῦντας ὁρῶντες· ἐπεὶ δὲ περὶ ἐρωμένους αὐτῶν ἐπείρων, ὥσπερ ἱερεῖς ἀσύλοις καὶ ἀδίκοις ἀμυνοῦντες, ἠφείδησαν ἑαυτῶν. λέγεται καὶ Ἀλέξανδρος ἐπιστεῖλαι Θεοδώρῳ Πρωτέου ἀδελφῷ, Πέμψον μοι τὴν μουσουργὸν δέκα τάλαντα λαβών, εἰ μὴ ἐρᾷς αὐτῆς. ἑτέρου δὲ τῶν ἑταίρων Ἀντιπατρείδου μετὰ ψαλτρίας ἐπικωμάσαντος, ἡδέως ἀμφιθεὶς πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἐρέσθαι τὸν Ἀντιπατρείδην, οὐδή που σὺ τυγχάνεις ἐρῶν ταύτης; τοῦ δὲ, Καὶ πάνυ, φήσαντος, εἰπών, Ἀπόλοιο τοίνυν κακὸς κακῶς, ἀπέχεσθαι καὶ μὴ θιγεῖν τῆς γυναικός. σκόπει τοίνυν αὖθις (ἔφη) D
τοῖς ἀρηΐοις ἔργοις ὅσον Ἔρως πρόσεστιν, οὐκ ἀργὸς ὤν (ὡς Εὐριπίδης ἔλεγεν) οὐδὲ ἁβρότριχος, οὐδ' ἐν μαλακοῖς.

ὧν παρθένοις νεανίδων. οὐ γὰρ ἐνοπλη-
θεὶς ἔρωτος, οὐδὲν Ἄρεος δεῖται μαχόμενος πολεμίοις, ἀλλὰ τὴν αὐθεόν ἔχων σκιώντα, πῦρ καὶ θάλασσαν καὶ πνοὰς ἀνέμων περᾶν ἕτοιμος ὑπὲρ τοῦ φίλου, ὥσπερ αὐτὸς κελεύῃ. τῶν μὲν γὰρ τοῦ Σοφοκλέους Νιοβίδων βαλλομένων καὶ θνησκόντων, ἀνακαλεῖται τις οὐδένα βοηθὸν ἄλλον οὐδὲ σύμμαχον, ἢ τὸν ἐρασθέντα ὧν ἀμφ' ἐμοῦ τείλαι. Κλεόμαχον δὲ τὸν Φαρσάλιον ἴσμεν δι' ὅπου θεν ἐξ ἧς αἰτίας ἐτελεύ- E
τησεν ἀγωνιζόμενος; Οὐχ ἡμεῖς γοῦν· (οἱ περὶ Πεμπτίδην ἔφασαν) ἀλλ' ἡδέως ἂν πυθοίμεθα. Καὶ γὰρ ἄξιον· (ἔφη ὁ πατήρ). ἦκεν ἐπίκουρος Χαλκιδεῦσι τῶν Θεσσαλικῶν πολέμου πρὸς Ἐρετριεῖς ἀκμάζοντος· καὶ ὁ μὲν πεζὸν ἐδόκει τοῖς Χαλκιδεῦσι ἐρρῶσθαι, τοὺς δ' ἱππέας μέγα ἔργον οἴεσθαι τῶν πολεμίων. παρεκάλουν δὴ τὸν Κλεόμαχον ἄνδρα λαμπρὸν ὄντα τὴν ψυχὴν οἱ σύμμαχοι πρῶτον ἐμβάλλειν εἰς τοὺς ἱππέας. ὁ δὲ ἠρώτησε παρόντα τὸν ἐρώμενον εἰ μέλλοι θεᾶσθαι τὸν ἀγῶνα. φήσαντος δὲ πυνθα- F
νόμενον, καὶ φιλοφρόνως αὐτὸν ἀσπασαμένου, καὶ τὸ κράνος ἐπιθέντος, ἐπιγαυρωθεὶς ὁ Κλεόμαχος, καὶ τοὺς ἀείστους τῶν Θεσσαλῶν συναγαγὼν περὶ αὐτὸν, ἐξήλασε λαμπρῶς, καὶ προσέπεσε τοῖς πολεμίοις, ὥστε συνταράξαι καὶ δέψασθαι τὸ ἱππικόν. οὐκ δὲ τούτου καὶ τῶν ὁπλιτῶν φυγόντων,

A & eum nutibus videret ad ſuam vxorem alludere, ſenſim capite inclinato ſomnum ſimulauit. cùm autem interim ſeruorum quidam ad menſam acceſſiſſet extrinſecus, ac vinum ſuffuraretur, apertis oculis, Perdite, inquit, an neſcis me ſoli dormire Mœcenati. Hoc quidem indignum eſt facinus fortaſſe: & erat quoq; Cabbas ſannio. Argis contentio erat Nicoſtrato & Phayllo de republica. Eò cùm veniſſet Philippus rex, apparebat, hunc, ſi vxorem quæ erat inſigni forma, regi abutendam præberet, magiſtratum aliquem ſibi & principatũ impetraturum. cumq; ſentiret hoc Nicoſtratus, & circa fores domus obambularet, Phayllus vxori crepidas ſubligauit, chlamydeq; & cauſia Macedonica ornatam, tanquam vnum de pueris regiis, ignotam aliis regi ſubmiſit. An verò cum tot fuerint ſintq; amatores, vllum noſti qui vel Iouis honorandi gratia amaſium proſtituiſſet? Non quidem puto: vnde enim? quando etiam tyrannorũ qui ſe dictis aut factis in rep. opponat, nemo eſt: multi autem qui de amore formoſorum & bonorum aduerſus eos certamina ſuſceperint. Perhibitum eſt enim Ariſtogitonẽ Athenienſem & Menalippum Agrigentinum nõ contendiſſe cum tyrannis, etſi eos viderent omnia vaſtare, & violentæ indulgere libidini. poſtquam autem tyranni eorum tentarunt amaſios, tanquam aſyla & ſacroſancta defenſuri cum capitis periculo illis reſtiterunt. Fertur etiam Alexandrum Theodoro Proteæ fratri ſcripſiſſe, Mitte mihi muſicam tuam, & pro ea talenta x accipe, niſi ipſam amas. & rurſus cùm vnus de ſociis Antipatridas ad ipſum cum pſaltria comeſatum veniſſet, & ea perplacuiſſet, quæſiuiſſe ex Antipatrida, numnam amaret pſaltriam: cumq; is admodum à ſe eam diligi reſpondiſſet: fatum, Malè ergo pereas malus: abſtinuiſſe etiam contactu mulieris. Porrò autem conſidera, quantum amoris adſit operibus Martiis, non ignaui (vt Euripides vocat) non mollis,

Non mollibus puellarum infixi genis.

Vir enim Amoris inſtinctu repletus, nihil indiget Marte pugnaturus in hoſtem: ſed ſui dei fretus præſentia, per

Ignem, mariſq; fluctus, atque turbines
Venti paratus eſt tranſire,

amici gratia, prout is iuſſerit. Etenim de Niobæ filiis apud Sophoclem, cùm ii ſagittis necarentur, vnus nullum alium auxiliarium inclamat, quàm amaſium:

O circum me componere.*

Scitis verò Cleomachus Pharſalius qua de cauſa in pugna perierit? Mihi ſanè, inquit Pemptidas, ignotum eſt, ſed audire velim. Et profectò cognitione digna res eſt, aiebat pater. Flagrante inter Chalcidenſes & Eretrienſes bello, Chalcidẽſibus auxilio venerat Cleomachus. Videbantur autem hi peditu ſatis valere, ſed equites hoſtium pellere magni erat arduiq; res laboris. itaque Cleomachm ſocii hortabantur, magno virum animo, vt primus equitatum hoſtilem inuaderet. Is ex amaſio qui vnà aderat quæſiuit, ſpectatorne eſſe certaminis vellet: cumque is affirmaſſet, blandeque exoſculatus galeam ei impoſuiſſet, animo elatiore iam Cleomachus Theſſalorum optimis ad ſe collectis, alacriter in hoſtem irruit, ita vt equitatum eorum conturbauerit atque deiecerit fugaq; exinde etiam grauis armaturæ militũ facta,

vi Chalcidenſes victoriam obtinuerunt, Cleomacho in pugna interfecto. Eius ſepulcrum in foro monſtrant Chalcidenſes, cui etiamnũ magna inſiſtit columna. cumq; antè maſculum amorem vituperaſſent, tum altero magis amplexi ſunt atque honorauerũt. Ariſtoteles Cleomachum quidem ſcribit mortuum, cùm pugna viciſſet Eretrienſes. cum verò, cui oſculũ amaſius dedit, fuiſſe de Chalcidenſibus è Thracia, miſſum auxilio Chalcidenſibus Eubœenſibus. itaq; cani apud Chalcidenſes: O pueri, quibus bonæ gratiæ boniq; parentes obtigerunt, non inuidete bonis formæ & ætatis fructũ. cum fortitudine enim etiam membra ſoluens amor in Chalcidenſium floret vrbibus. Dionyſius poeta in quæſtionibus, Antonem amatoris, amaſii nomen Philiſtum prodit. Apud nos, Pemptida, Thebanos nonne amator amaſium armatura donat, inſcripto nomine ardetæ? Mutauit autẽ apud nos ordinem grauis armaturæ Pammenes, amatorius homo. & Homerum culpauit vt amoris ignarum, qui ſecundum tribus & curias inſtitueret manipulos Achæorum, neq; amatorẽ iuxta amaſium collocaſſet, vt ſic illud fieret, quod ipſe dixit:

Aſpida tunc ſcutum, galeam galea, atque virum vir
Fulciebat.

quæ ſola eſt inuicta acies. Nam tribules profectò, familiares, adeoq; parentes etiam & liberos ſunt qui deſerãt. per medios amatorem & amaſiũ nullus vnquam penetrauit hoſtis. qui etiam nulla cogente neceſſitate oſtentant audaciam ſuam & vitæ contemtum. Sic Thero Theſſalus ſiniſtram parieti applicuit, & enſe dextra ſtricto pollicem amputauit, prouocans ad hoc æmulandũ riualem. alius quidam cùm in pugna cecidiſſet in faciem, ab hoſte iam icturo petiit vt exſpectaret tantiſper dum ſe in tergum converteret, ne amaſius eum videret in tergo vulneratum. Non modò itaq; bellicoſiſſimę gentes amori ſunt deditiſſimæ, Bœoti, Lacedæmonii, Cretenſes: ſed & de veteribus Meleager, Achilles, Ariſtomenes, Cimon, Epaminondas. nam & hic amaſios habuit Aſopicum & Caphiſodorũ. qui cum eo apud Mantineam occubuit, ac iuxtà ſepultus eſt. & Mo * terribiliorem hoſtibus factum quòd primus ſubſtitiſſet & feriiſſet Eucnamus Amphiſſenſis, heroicis honoribus eſt à Phocenſibus ornatus. Herculis verò amores enumerare eſt ob multitudinem moleſtum. Iolaum cettè exiſtimantes fuiſſe amaſium eius, etiamnũ venerantur, amoremq; amantibus amaſii iureiurando apud ſepulcrum eius firmare ſolent. fertur etiam rei medicæ peritus cùm eſſet, Alceſtidem iam deſperatam Admeto reſtituiſſe cõiugis amatori, ſuo amaſio. Quin & Apollinẽ Admeti fuiſſe amatorẽ fabulæ aiunt, ideoq; ei per magnum annum ſeruiuiſſe. Commodum autem nobis incidit Alceſtidis mentio. Nam cum Marte quidẽ non multum eſt mulieribus rei: furor a. amatorius ad audendum aliquid, atq; etiam moriendum impellit. Quòd ſi quid ad veritatem fabulæ conducũt, Alceſtis, Proteſilaus, & Orphei Eurydice oſtendunt, ſoli Amori Plutonem eſſe dicto audientem, quanquam hic aduerſus alios omnes, vt eſt apud Sophoclem, neque æquitatem curat, neque gratiam,

Sologz iure ſimpliciter ſtricto vtitur:

tamen amãtes reueretur, iiſq; ſolis nõ eſt implacabilis neq; indomitus. Proinde bonũ quidem eſt, amice, ſacris initiatum eſſe Eleuſiniis. ego a. amoris

A νίκησαν κατὰ κράτος οἱ Χαλκιδεῖς· τὸν μὲν τοι Κλεόμαχον ἀποθανεῖν συνέτυχε. τάφον δὴ αὐτοῦ δείκνυσιν ἐν ἀγορᾷ Χαλκιδεῖς, ἐφ' ᾧ μέχρι νῦν ὁ μέγας ἐφέστηκε κίων· καὶ ὃ παιδεραστεῖν τοτέ τε ἐν ψόγῳ πεποίηται, τότε μᾶλλον ἑτέρων ἠγάπησαν καὶ ἐτίμησαν. Ἀριστοτέλης δὲ τὸν μὲν Κλεόμαχον ἄλλως ἀποθανεῖν φησι, κρατήσαντα τῶν Ἐρετριέων τῇ μάχῃ· τὸν δὲ ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου φιληθέντα, τοῦ ἀπὸ Θρᾴκης Χαλκιδέων ἐλθεῖν, πεμφθέντα τοῖς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδεῦσιν ἐπίκουρον. ὅθεν ἄδεται τοῦδε τοῖς Χαλκιδεῦσιν, Ὦ παῖδες οἷς χαρίεντα τε καὶ πατέρων ἐλάχετε ἐσθλῶν, μὴ φθονεῖτε ὥρας ἀγαθοῖσιν ὁμιλίαν. σὺν γὰρ ἀνδρείᾳ καὶ ὁ λεπτομελὴς Ἔρως ὀπὶ Χαλκιδέων θάλλει πόλεσιν. Ἄντων δὲ ὄνομα τοῦ ἐραστοῦ, τοῦ δ' ἐρωμένου Φίλιστος, ὡς ἐν τοῖς αἰτίοις Διονύσιος ὁ ποιητὴς ἱστόρησε. παρ' ἡμῖν δ', ὦ Πεμπτίδη, τοῖς Θηβαίοις, ὑπὸ πανοπλίᾳ ὁ ἐραστὴς ἐδωρεῖτο τὸν ἐρώμενον ἀρδέτας ἐγγραφόμενον. ἤλλαξε δὲ καὶ μετέθηκε τάξιν τοῦ ὁπλιτῶν ἐρωτικὸς ἀνὴρ Παμμένης, Ὅμηρον ὀπιμεμφάμενος ὡς ἀνέρασον, ὅπι κατὰ φυλὰ καὶ φρήτρας συνελόχιζε τοῖς Ἀχαιοῖς, οὐκ ἐρώμενον ἔπαιτε τοῦς ἐραστοῦ, ἵνα οὕτω γένηται τὸ, Ἀσπὶς δὴ ἀσπίδ' ἔρυτο, κόρυς δὲ κόρυν, κόρυν δὲ κόρυν, μόνον ἀπίθανον ὄντα τοῦ στρατηγοῦ. καὶ γὰρ φυλέτας καὶ οἰκείους καὶ νὴ Δία γονεῖς καὶ παῖδας ἐκκαλεῖ ποιεῖν· ἐραστοῦ δὲ καὶ ἐρωμένου μέσος οὐδεὶς πώποτε διεξῆλθε πολέμιος, οὐδὲ διεξήλασεν. ὅπου καὶ μηδὲν δεομένοις ὀπιδείκνυσι τὸ φιλοκίνδυνον καὶ φιλόψυχον, ὡς Θήρων ὁ Θεσσαλὸς προσβαλὼν τοῦ χεῖρα τοῦ τοίχου τοῦ ἀντίου, καὶ ἀπασάμενος τοῦ μάχαιραν, ἀπέκοψε τὸν ἀντίχειρα προκαλούμενος τὸν ἀντεραστοῦ. ἕτερος δέ τις ἐν μάχῃ πεσὼν ὀπὶ πρόσωπον, ὡς ἔμελλε παίειν αὐτὸν ὁ πολέμιος, ἐδεήθη παρεμείναι μικρὸν ὁ ἐρώμενος ἤδη κατὰ νώτου τετρωμένον. οὐ μόνον δοίνιν τὰ μαχιμώτατα τοῦ ἔθνους ἐρωτικώτατα, Βοιωτοὶ καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ Κρῆτες, ἀλλὰ καὶ τοῦ παλαιοῦ, ὁ Μελέαγρος, ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ Ἀριστομένης, ὁ Κίμων, ὁ Ἐπαμινώνδας. καὶ γὰρ οὗτοι ἐρωμένους ἔσχε Ἀσωπιχὸν καὶ Καφισόδωρον, οἳς αὐτοῦ συναπέθανεν ἐν Μαντινείᾳ, καὶ τέθαπται πλησίον. τὸν δὲ μὴ φοβερώτερον νομιζόμενον τοῖς πολεμίοις, καὶ δυνάστην ὁ πρῶτος ὑποστὰς καὶ παπάξας Εὔκναμος Ἀμφισσεύς, ἡρωϊκαῖς ἐστεφανώθη τιμαῖς παρὰ Φωκεῦσιν. Ἡρακλέους δὲ τοὺς μὲν ἄλλους ἐρωτας ἔργον ἐστὶν εἰπεῖν διὰ πλῆθος· Ἰόλαον δὲ νομίζοντες ἐρώμενον αὐτοῦ γεγενέναι, μέχρι νῦν σέβονται καὶ τιμῶσιν, ἔρωτος ὅρκοις τε καὶ πίστεσι ὀπὶ τοῦ τάφου παρὰ τὸν ἐρωμένων λαμβάνοντες. λέγεται δὲ καὶ τοῦ Ἄλκηστιν ἰατρικὸς ὢν ἀπεγνωσμένην σῶσαι τῷ Ἀδμήτῳ χαριζόμενος, ἐρῶντι μὲν αὐτῷ τὴν γυναικὸς, ἐρωμένῳ δὲ αὐτοῦ τοῦ γυναικός. καὶ γὰρ τὸν Ἀπόλλωνα μυθολογοῦσιν ἐραστοῦ γενόμενον Ἀδμήτῳ τῷδε θητεῦσαι μέγαν εἰς ἐνιαυτόν. οὗ δέ πως ὀπὶ μνήμην ἦλθεν ἡμῖν Ἄλκησις. Ἄρεος γὰρ οὐ πολὺ μέτεστι γυναικί, ἡδὺ δὲ ἐρῶσα καὶ ἡ τοιαύτη τόλμαν τῷδε φύσιν καὶ ἀποθνήσκειν. εἰ δή που τι καὶ μύθων πρὸς πίστιν ὄφελός ἐστι, δηλοῖ τὰ περὶ τοῦ Ἄλκηστιν, καὶ Πρωτεσίλεων, καὶ Εὐρυδίκην τοῦ Ὀρφέως, ὅτι μόνῳ θεῶν ὁ Ἅιδης Ἔρωτι ποιεῖ τὸ πρεσβευόμενον. καίτοι πρός γε τοὺς ἄλλους (ὡς φησι Σοφοκλῆς) ἀπόνοιας οὔτε τὸ δίκαιον οὔτε τὸ χαρίεν οἶδε, μόνῳ δὲ τέρψαι τὸ ἁπλῶς δίκαιον· αἰδεῖται δὲ τοὺς ἐρῶντας, καὶ μόνοις τούτοις οὐκ ἔστιν ἀδάμαστος οὐδὲ ἀμείλιχος. ὅθεν ἀγαθὸν μὲν, ὦ ἑταῖρε, τῆς ἐν Ἐλευσῖνι τελετῆς μεταλαχεῖν· ἐγὼ δὲ ὁρῶ τοῖς Ἔρωτος

ὀργιαζούσαις καὶ μύσταις ἐν ᾅδου βελτίονα μοῖραν οὖσαν· οὔτοι τοῖς μύθοις πειθόμενος, οὐ μὴν οὐδὲ ἀπιστῶν πάντα πάσιν. οὗτοι δὴ λέγουσιν, καὶ θεία τινὶ τύχῃ φαύσουσι τοῦ λέγοντες ἐξ ᾅδου τοῖς ἐρωτικοῖς ἄνοδον εἰς φῶς ἐκ τάχους· ὅπῃ δὲ καὶ ὅπως, ἀγνοοῦσι, ὥσπερ ἀπὸ σκοποῦ διαμαρτόντες, ἐὰν μὴ πρῶτος αὐθέκαστον ἀνὴρ φιλοσοφίας Πλάτων κατίδῃ. καίτοι λεπταί τινες ἀπόρροιαι καὶ ἀμυδραὶ τῆς ἀληθείας ἔνεισι τοῖς Αἰγυπτίων ἐνδιεσπαρμέναις μυθολογίαις, ἀλλὰ ἰσχνοῦ δεόμεθα, καὶ μεγάλα μικροῖς ἑλεῖν δυναμένου. διὸ ταῦτα μὲν ἐάσωμεν, τὴν δὲ τοῦ ἔρωτος οὖσαν τοσαύτην, ἤδη τοῖς αὐθέκαστοις θεωμένοις καὶ χάριν ὁπτικοῖς ὁρῶμεν, οὐκ εἰ πολλὰ τοῖς χρωμένοις ἀγαθὰ παρέχει, (δῆλα γὰρ ὅτι ταῦτά γε πᾶσιν) ἀλλ' εἰ πλείονα καὶ μείζονα τοῖς ἐρῶσι τὰς αὐτοῦ ὀνίνησιν. ἐπεὶ καὶ ὢν ἐρωτικὸς ὁ Εὐριπίδης, τὸ σμικρότατον ἀπεθαύμασεν, ἐπεὶ ποιητὴν ἄρα ἔρως διδάσκει, κἂν ἄμουσον ᾖ τὸ πρίν. σοφωτέρου τε γὰρ ποιεῖ κἂν ῥάθυμος ᾖ τὸ πρίν, καὶ ἀνδρεῖον (ἢ λέλεκται) τὸν ἄπολεμον, ὥσπερ οἱ τὰ ξύλα πυρικαίοντες οὐκ μαλακῶν ἰσχυρὰ ποιοῦσι. δωρητικὸς δὲ ἁπλῶς καὶ μεγαλόφρων γίνεται πᾶς ἐραστής, κἂν γλίσχρος ᾖ πρότερον, τῆς μικρολογίας καὶ φιλαργυρίας δίκην σιδήρου διὰ πυρὸς ἀνιεμένης· ὥστε χαίρειν τοῖς ἐρωμένοις διδόντας ὡς παρ' ἑτέρων οὐ χαίρουσιν αὐτὸ λαμβάνοντες. ἴσμεν γὰρ δήπου ὡς Ἀνύτῳ Ἀνθεμίωνος ἐρῶντι μὲν Ἀλκιβιάδου, ξένοις δὲ ἑστιῶντι φιλοτίμως καὶ λαμπρῶς, ἐπεκώμασεν ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ λαβὼν ἀπὸ τῆς τραπέζης εἰς ἥμισυ τῶν κυπωμάτων, ἀπῆλθεν· ἀχθομένων δὲ τῶν ξένων καὶ λεγόντων, Υβριστικῶς σοι κέχρηται καὶ ὑπερηφανῶς ὁ μειράκιον· Φιλαυθέστερος μὲν οὖν (ὁ Ἄνυτος εἶπε) ταῦτα γὰρ ἐνίοις αὐτῶν λαβεῖν, ὁ δὲ κἄμοί τοσαῦτα καταλέλοιπεν. ἡσθεὶς οὖν ὁ Ζεύξιππος, Ὦ Ἡράκλεις, (εἶπεν) ὡς ὀλίγου διελύσατε τὸν Ἄνυτον τὸν ἀπὸ Σωκράτους καὶ φιλοσοφίας πατρικὸν ἔχθραν, εἰ τοσοῦτος ὢν οὕτω τοῦ ἔρωτα καὶ ἡμερωτάτος. Εἶεν εἶπα ὁ πατήρ· οὐκ δὲ δυσκόλων καὶ σκυθρωπῶν τοῖς συνοῦσι ποιεῖ φιλαυθεστέρους καὶ ἡδίους. Αἰθομένου γὰρ πυρὸς γελαρώτερον οἶκον ἰδέσθαι, καὶ αὐθέστερον (ὡς ἔοικε) φαιδρότερον ὑπὸ τῆς ἐρωτικῆς θερμότητος. ἀλλ' οἱ πολλοὶ τοῦ λανθάνοντος πεπόνθασιν. αὐ μὲν οὖν ἐν οἰκίᾳ νύκτωρ στέγας ἴδωσιν, θεῖον ἡγοῦνται καὶ θαυμάζουσι· ψυχὴν δὲ μικρὰν καὶ ταπεινὴν καὶ ἀγλυκῆ ὁρῶντες ἐξαίφνης ὑποπιμπλαμένην φρονήματος, ἐλευθερίας, φιλοτιμίας, χάριτος, ἀφειδίας, οὐκ ἀναδέχονται λέγειν ὡς ὁ Τηλέμαχος, Ἦ μάλα τις θεὸς ἔνδον. ἐκεῖνο δὲ (εἶπεν ὁ Δαφναῖος) πρὸς χαείτων οὐ δαιμόνιον; ὅτι τῶν ἄλλων ὁ ἐρωτικὸς ὀλίγου δεῖν ἁπάντων τῶν φρονῶν οὐ μόνον ἑταίρων καὶ οἰκετῶν, ἀλλὰ καὶ νόμων καὶ ἀρχόντων καὶ βασιλέων, φοβούμενος δὲ μηδὲν μηδὲ θαυμάζων μηδὲ θεραπεύων, ἀλλὰ καὶ τὸν αἰχματὴν κεραυνὸν οἷος ὢν ὑπομένειν, ἅμα τοῦ γε καλὸν ἰδεῖν, Ἔστηξ' ἀλέκτωρ δοῦλον ὡς κλίνας πτερόν, καὶ τὸ θράσος ἐκκέκλασται, καὶ καταχέεται οἱ τῆς ψυχῆς γαῦρον. ἄξιον δὲ Σαπφοῦς τοῦτο τῆς μούσης μνημονεῦσαι. τὸν μὲν γὰρ Ἡφαίστου παῖδα Ῥωμαῖοι Κάκκον ἱστοροῦσι πῦρ καὶ φλόγας ἀφιέναι διὰ τοῦ στόματος ἔξω ῥεούσας· αὕτη δ' ἀληθῶς μεμιγμένα πυρὶ φθέγγεται, καὶ διὰ τῶν μελῶν ἀναφέρει τινὰ ἀπὸ τῆς καρδίας θερμότητα, μούσαις δὶ φώνοις ἰωμένη τὸν ἔρωτα, κατὰ Φιλόξενον· ἀλλ' εἴπ μὴ Λύσανδρον, ὦ Δαφναῖε,

A orgia agentibus eiusque mystis video meliorem esse apud manes conditionem: neque fidem fabulis adhibens, neque omnem tamen derogans. Bene enim dicunt, & diuina quadam fortuna veritatem attingunt, dicentes, Amori deditis reditum ab inferis concedi: quorsum autem & quomodo, ignorant, veluti à semita aberrantes, quam primus hominum Plato philosophiæ auxilio perspexit. Sunt quidem etiam in Ægyptiorum fabulis exilia quædam veritatis vestigia: sed indagatorem desiderant acutum, & qui magna è paruis venari queat, itaq; ea missa faciemus. Cæterùm post vim Amoris tantam, iam nunc consideremus eius erga homines benignitatem & gratiam. non an multa ipso vtentibus bona paret: cùm hæc omnibus sint manifesta: sed an pluribus ac maioribus commoditatibus amantes adficiat. Nam Euripides quidem quanquam amatorius, minimum hoc admiratus prædicauit,

- musicam
Amor docet, quamlibet eius rudem priùs.

ille verò & socordē antè, prudentem facit, & fortē qui priùs inaudax erat: (quomodo adurendo ligna de mollibus dura redigunt) munificus autē & liberalis fit omnis amans, quanquam adhuc fuerit tenax, auaricia ista & pusillanimitate quasi ferro igne emollita: ita vt magis iā gaudeat dās amasio, q̄ ab alio accipiens. Nostis enim, quomodo ad Anytum Anthemionis F. cùm splendido conuiuio hospites excepisset, comesatum venerit Alcibiades amasius eius, & dimidio ferè poculorum ablato discesserit. hospitibusq; molestè ferentibus, & contumeliosè Anytum ab Alcibiade tractatū esse dicentibus ac superbè, responderit Anytus: imò humaniter sanè, qui, cùm licuerit ei omnia auferre, tam multa mihi reliquerit. His delectatus Zeuxippus: dii boni, inquit, quàm parum abest quin à maioribus ad nos propagatum Anyti propter Socratem & philosophiam odium aboleretis: siquidē ita placidus in amore & generosus fuit. Esto, inquit pater. Præterea a.è morosis & tristibus in conuictu humaniores redigit atq; suauiores, nam sicut

Fit domus accensi flammis illustrior ignis:

ita hominem quoque calor amoris facit luculentiorem. Multi tamen sunt, quibus aliquid planè rationi aduersum accidit. qui si in ædibus noctu fulgorem videant, diuinum hoc deputant, atque admirantur: cùm verò animum abiectum & humilem subitò impleri vidēt elatione, libertate, magnificentiæ studio, venustate, largitate, non subit iis re ipsa coactis Telemachi illud dicere:

Omnino est aliquis intus deus --

Illud verò, aiebat Daphnæus, nonne diuinum est, quòd amator reliqua omnia contemnens ferè, nō socios modò & familiares, sed leges etiam, magistratus, reges, nihilq; metuens aut demerens, atq; etiam bellicosum fulmen audens subsistere: simul atque formosum vidit,

Vt gallus alas trepidus dimittens pauet,

omnisq; eius audacia & ferocia animi penitus cōcidit. Est verò apud Musas non indigna quæ commemoretur Sappho. Nam Romani quidē Cacum Vulcani F. aiunt ignē & flammas ex ore euomuisse. ipsa autem verè igni mixta loquitur, & per carmina calorē corde conceptū emittit, suauè sonantibus musis amori medicās suo, vt ait Philoxenus. Sed nisi ob Lysandræ amorē oblitus es, Daphnæe,

veterum oblectamentorum, in memoriam reduc nobis elegãtes illos Sapphûs versus, vbi ait repentè visa sibi amasia vocem inhibitam, arsisse corpus, seq; pallore, tremore, & vertigine correptã. Cùm id carmen recitasset Daphnæus, vt * excipiens sermonem pater, An non, inquit, hæc apertè ostendunt à deo occupatum animum? non hic animi æstus diuinus? quid tale aut tantum accidit Pythiæ cùm tripodem attigit? quemnam orgia agentium tibia, & Magnæ matris carmina atque tympanum sic animo abalienauerunt? Idem corpus, eandem pulcritudinem multis cernentibus, solus amatorius homo capitur. idq; certa de causa. non enim intelligimus Menandrica ista,

- est morbus opportunitas
Animæ, quòd ictus vulnus accipit graue.

sed in causa est deus, alium tangens, alium præteriens. Quod autẽ initio tempestiuum dicere fuit, id ne nunc quidem ad animum accidens, & in buccam veniens, vt optimus ait Æschylus, puto omittendum: est enim valde magnum. Fortassis enim amice, reliqua etiam omnia, quæ sensu nullo percipiuntur, alia per fabulas, alia legibus, alia denique ratione fidem principiò inuenerunt. certè vt de diis hanc conciperemus, quæ obtinet, opinionem, omnino autores nobis ducesq; fuerunt poetæ & legumlatores: adde his tertio loco philosophos. Omnes hoc vno dicunt ore, esse deos. de numero eorum, ordine, natura, & potestate maximæ sunt inter ipsos dissensiones. Quos enim philosophi deos agnoscunt, ii morborum, senii, laborumq; expertes perhibentur: qui (vt ille ait) latè sonantem Acherontis effugere traiectum. Itaque etiam philosophi poetarum istas Eridas, Litas non admittunt, neque Terrorem & Metum volunt deos, aut Martis esse filios. in multis rebus etiam legum conditoribus repugnant. vt Xenophanes, qui Aegyptiis præcipiebat, vt Osirin mortalem crederent, ne eum colerent, si deum, ne deplorarent. Rursum poetæ & legumlatores, neque audire philosophos, neq; intelligere possunt, quãdo hi ideas quasdam, & numeros, & vnitates, & spiritus pro diis ponunt, denique maxima est sententiarum diuersitas & repugnantia. Ergo sicut olim fuerunt Athenis tres factiones, Paralorum, Epacriorum, Pediæorum, inter se discordes & animis abalienatis: quæ tamen in vnum coeuntes, communibus suffragiis Solonem compositorem, arbitrum & legumlatorem delegerunt, qui citra cõtrouersiam omnibus aliis virtute videbatur anteire. sic tres illæ sectæ de diis dissentientes, aliæq; suis suffragiis aliò tendentes, neque facilè vna alterius sententiæ subscribentes, de vno Amore cõsentiunt, eumq; vnanimesin deorum numero ponunt poetarum, philosophorum, legislatorumq; maximi, confertim collaudantes, & prolixè. Pittacum quidem Alcæus negat à Mitylenæis consensu creatum tyrannum. Nobis autem rex, princeps, & moderator ab Hesiodo, Platone, & Solone in Academiam ex Helicone deducitur, coronatusq; & ornatus inuehitur cum multis amicitiæ societatisq; bigis. non quales ait Euripides

Sine ære facta contineri compede:

frigidam ille & molestam vsus causa præ turpitudine prætexens amori necessitatem. Sed quæ alis ferantur, ad ies pulcerrimas & diuiniores, de quibus alii meli' dixerũt. Hęc locuto patre, Soclarus:

A τῶν παλαιῶν ἐκλέλησαι παιδιῶν, ἀνάμνησιν ἡμᾶς ἐν οἷς ἡ καλὴ Σαπφὼ λέγει, τῆς ἐρωμένης ὅτι φανείσης, τῷ τε φωνεῖν ἴσχεσθαι καὶ φλέγεσθαι τὸ σῶμα, καὶ καταλαμβάνειν ὠχρότητα καὶ πλῆθον αὐτῷ καὶ ἴλιγγον. λεχθέντων δὲ ὑπὸ τοῦ Δαφναίου τῶν μελῶν ἐκείνων ὡς

ὑπολαβὼν ὁ πατὴρ, Ταῦτα (εἶπεν) ὦ παῖ τοῦ Διὸς θεοληψία καταφανής, οὐδὲ οὐ δαιμόνιος σάλος τῆς ψυχῆς. τί γὰρ ἔστιν ἡ Πυθία πέπονθεν ἁψαμένη τοῦ τρίποδος; τίνα τῶν ὀργιαζομένων οὕτως ὁ αὐλὸς καὶ τὰ μητρῷα καὶ τὸ τύμ-
B πανον ἐξίστασιν; ἡμῖν τὸ αὐτὸ σῶμα πολλοὶ καὶ τὸ αὐτὸ κάλλος ὁρῶσιν, εἰλημμένοις δὲ εἷς ὁ ἐρωτικὸς ἁφὴ τῷ αἰτίῳ. οὐ γὰρ μανθάνομέν γέ που τοῦ Μενάνδρου λέγοντος, οὐδὲ συνίεμεν, Καιρός ἐστιν ἡ νόσος ψυχῆς, ὁ πληγεὶς δὲ διῴκεται. ἀλλ' ὁ θεὸς αἴτιος, τοῦ μὲν καθαψάμενος, τὸν δὲ ἐάσας· ὁ δείνων δὲ ἀρχὴ καιρὸν εἴχε ῥηθῆναι μᾶλλον, οὐδὲ νῦν, ἐπεί γ' οὖν ἦλθεν ὅτι τὸ σῶμα, κατ' Αἰσχύλον, ἄριστον ἐάσῃν μοι δοκῶ· καὶ γὰρ ὄντως παμμέγεθες. ἴσως μὲν γὰρ, ὦ ἑταῖρε, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὅσα μὴ δι' αἰσθήσεως ἡμῖν εἰς ἔννοιαν ἥκει, τὰ μὲν μύθῳ, τὰ δὲ νόμῳ, τὰ δὲ λόγῳ πίστιν ἐξ ἀρχῆς ἔσχηκε.
C τῆς δὲ οὖν περὶ θεῶν δόξης καὶ πανταπασιν ἡγεμόνες καὶ διδάσκαλοι γεγόνασιν ἡμῖν οἵ τε ποιηταὶ καὶ οἱ νομοθέται, καὶ τέτταρα οἱ φιλόσοφοι. τὸ μὲν οὖν εἶναι θεοὺς, ὁμοίως ἀδέμιστοι, πλήθους δὲ πέρι καὶ τάξεως αὐτῶν, οὐσίας τε καὶ δυνάμεως μεγάλα διαφερόμενοι πρὸς ἀλλήλους. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ οἱ τῶν φιλοσόφων, ἄνοσοι καὶ ἀγήρατοι, πόνων τε ἄπειροι, βαρυβόαν πορθμὸν πεφευγότες Ἀχέροντος. ὅθεν οὐδὲ πρεσβεύουσι ποιητικὰς Ἔριδας, οὐ Λίτας, οὐ Δεῖμον οὐδὲ φόβον ἐθέλουσι θεοὺς εἶναι παῖδας Ἄρεος ὁμολογεῖν. μάχονται δὲ πρὸς πολλοὺς καὶ τοῖς νομοθέταις, ὡς περ Ξενοφάνης Αἰγυπτίοις ἐκέλευσε τὸν Ὄσιριν, εἰ θνητὸν νομίζοιεν, μὴ θιμᾶν ὡς θεόν,
D εἰ δὲ θεὸν ἡγοῦνται, μὴ θρηνεῖν. αὖθις δὲ ποιηταὶ καὶ νομοθέται, φιλοσόφων ἰδέας τινὰς καὶ ἀριθμοὺς μονάδας τε καὶ πνεύματα θεοὺς ποιουμένων, ὅτε ἀκούειν ὑπομένουσιν, ὅτε συνιέναι δύανται, πολλοῦ δὲ ὅλως ἀνωμαλίαν ἔχουσιν αἱ δόξαι καὶ διαφοραί. ὥσπερ οὖν ἦσαν ποτὲ τρεῖς στάσεις Ἀθήνησιν, παράλων, ἐπάκρων, πεδιέων, χαλεπῶς ἔχουσαι καὶ διαφερόμεναι πρὸς ἀλλήλας· ἐπεὶ δὲ πάντες ἐν ταύτῃ γνώμῃ, καὶ ταῖς ψήφοις λαβόντες ἐψήφισαν πάσας Σόλωνι, καὶ τοῦτον εἵλοντο κοινῇ διαλλακτὴν καὶ ἄρχοντα καὶ νομοθέτην, ὃς ἔδο-
E ξε τῆς ἀρετῆς ἔχειν ἀδηλεῖτο τὸ πρωτεῖον· οὕτως αἱ τρεῖς στάσεις αἱ περὶ θεῶν διαφερουσαι, καὶ ψῆφον ἄλλην ἄλλη φέρουσαι, καὶ μὴ δεχόμεναι ῥᾴδιως τὴν τῆς ἑτέρας, περὶ ἑνὸς βεβαίως ὁμογνωμονοῦσι, καὶ κοινῇ τὸν Ἔρωτα συνεκφέρουσιν εἰς θεοὺς ποιητῶν οἱ κεφαλαιῶτοι, καὶ νομοθετῶν καὶ φιλοσόφων ἀθρόαι φωναὶ, μέγα ἐπαινέοντες, ὥσπερ ἔφη τὸν Πιτακὸν ὁ Ἀλκαῖος αἱρεῖσθαι τοὺς Μιτυληναίους τύραννον. ὑμῖν δὲ βασιλεὺς καὶ ἄρχων καὶ ἁρμοστὴς ὁ Ἔρως ὑπὸ Ἡσιόδου καὶ Πλάτωνος καὶ Σόλωνος ἀπὸ τοῦ Ἑλικῶνος εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἐστεφανωμένος κατάγεται, καὶ κεκοσμημένος εἰσελαυνῶν, πολ-
F λαῖς συνωρίσι φιλίας καὶ κοινωνίας· οὐχ οἵαν Εὐριπίδης φησὶν ἀχαλκεύτοις ἐζευχθῆναι πέδαις, ψυχρὰν οὗτός γε βαρεῖαν ἀναγκαίᾳ τρεβαλὼν ὑπὸ ἀφωνίας ἀνάγκην, ἀλλ' ὑπὸ πτερῶν φερομένοις ὅτι τὰ κάλλιστα τῶν ὄντων καὶ κρείττονα, τρεῖς ὧν ἑτέροις εἴρηται βέλτιον. εἰπόντος δὲ ταῦτα τοῦ πατρὸς, ὁ Σώκλαρος,

Ὁρᾶς (εἶπεν) ὅτι δεύτερον ἤδη τοῖς αὐτοῖς τοῦ εἰπεῖν σοῦ, οὐκ οἶδα ὅπως βιαίως ἀπάγῃ, καὶ ἀποσπασθεὶς, οὐ δικαίως χρεωκοπῶν (εἴγε δεῖ τὸ φαινόμενον εἰπεῖν) ἱερὸν ὄντα τὸν λόγον. καὶ γὰρ τι τοῦ Πλάτωνος ἅμα καὶ τῶν Αἰγυπτίων ὥσπερ ἄκων ἀφάμενος, παρῆλθες, καὶ νῦν ταῦτα ποιεῖς. τὰ μὲν οὖν ἀριζήλως εἰρημένα Πλάτωνι, μᾶλλον ἢ ταῖς θεαῖς ταύταις δι' Πλάτωνος, ὦ γαθέ, μηδ' ἀν κελεύωμεν εἴπῃς· ἢ ἢ ὑπωπτεύω τὸ Αἰγυπτίων μῦθον εἰς ταῦτα τοῖς Πλατωνικοῖς συμφέρεσθαι τοῦ ἔρωτος, οὐκ ἔστι σοι μὴ δι' ἀκαλύψαι μηδὲ ἀπαστραφῶσαι πρὸς ἡμᾶς. ἀγαπήσομεν, κἂν μικρὰ περὶ μεγάλων ἀκούσωμεν. δεομένων δὲ καὶ τῶν ἄλλων, ἔφη ὁ πατὴρ ὡς Αἰγύπτιοι δύο μὲν Ἕλληνι τρόπον πλησίως Ἔρωτας, τόν τε πάνδημον καὶ τὸν οὐράνιον, ἴσασι, τέταρτον δὲ νομίζουσιν Ἔρωτα τὸν ἥλιον, Ἀφροδίτῃ ἔχουσι μάλιστα σεβάσμιον. ἡμεῖς δὲ πολλὴν μὲν Ἔρωτος ὁμοιότητα πρὸς τὸν ἥλιον ὁρῶμεν οὖσαν. πῦρ μὲν γὰρ οὐδέτερον ἐστιν, ὥσπερ οἴονταί τινες· ἀὐ δὲ θερμότης γλυκεῖα καὶ γόνιμος, ἡ μὲν ἀπ' ἐκείνου φερομένη, σώματι παρέχει θρέψιν καὶ φῶς καὶ ἄφεσιν, ἡ δὲ ἀπὸ τούτου, ψυχαῖς. ὡς δὲ ἥλιος ἐκ νεφῶν καὶ μετ' ὁμίχλης θερμότερος, οὕτως ἔρως μετ' ὀργὰς καὶ ζηλοτυπίας ἐρωμένου φιλαλληλότερος, ἡδίων καὶ δριμύτερος. ἐπεὶ δὲ ὥσπερ ἥλιον ἅπτεσθαι καὶ σβέννυσθαι δοκοῦσιν ἔνιοι, ταυτὰ καὶ περὶ ἔρωτος ὡς θνητοῦ καὶ ἀβεβαίου διανοοῦνται. καὶ μὴν οὔτε σώματος ἀγύμναστος ἕξις ἥλιον, οὔτε ἔρωτα δύναται φέρειν ἀλύπως τρόπος ἀπαθοῦς ψυχῆς, ἕξεται δ' ὁμοίως ἑκάτερον καὶ νοσεῖ, τῷ τοῦ θεοῦ δυνάμενον, οὐ τῷ αὐτοῦ μεμφόμενον ἀσθένειαν. πλὴν ἐκείνη γε δόξειεν ἂν διαφέρειν, ἣ δείκνυσιν ἥλιος μὲν ὅπου γῆς τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσχρὰ τοῖς ὁρῶσιν. ἔρως δὲ μόνον τῶν καλῶν φέγγος ἐστὶ καὶ πρὸς ταῦτα μόνα τοὺς ἐρῶντας δυναπείθει βλέπειν καὶ στρέφεσθαι, τῶν δ' ἄλλων πάντων παρεωρᾶν. γῆν δὲ κατ' ἐνδὲν Ἀφροδίτῃ καλοῦντες ἅπτονταί τινος ὁμοιότητος. καὶ γὰρ οἴα καὶ οὐρανία καὶ μίξεως χώρα τοῦ ἀθανάτου πρὸς τὸ θνητόν, ἀδρανὴς δὲ καθ' ἑαυτὴν καὶ σκοτώδης ἡλίου μὴ προσλάμποντος, ὥσπερ Ἀφροδίτη μὴ παρόντος Ἔρωτος. ἐοικέναι μὲν οὖν Ἀφροδίτῃ σελήνῃ, ἥλιον δὲ Ἔρωτι, τῶν ἄλλων θεῶν μᾶλλον εἰκός ἐστιν· οὐ μὴν εἶναί γε πάντα πασι τοὺς αὐτούς. οὐ γὰρ ψυχῆ σῶμα ταὐτόν, ἀλλ' ἕτερον· ὥσπερ ἥλιον μὲν, ὁρατόν, ἔρωτα δὲ, νοητόν. εἰ δὲ μὴ δόξει πικρότερον λέγεσθαι, καὶ τἀναντία φαίη τις ἂν ἥλιον ἔρωτι ποιεῖν. ἀποστρέφει γὰρ ἀπὸ τῶν νοητῶν ὅπου τὰ αἰσθητὰ τῇ διανοίᾳ, χάριτι καὶ λαμπρότητι τῆς ὄψεως γοητεύων καὶ ἀναπείθων ἐν ἑαυτῷ καὶ περὶ αὐτὸν αἰτεῖσθαι τά τε ἄλλα καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἑτέρωθι δὲ μηδέν. δυσέρωτες δὲ φαινόμεθ' ὄντες τοῦδε, ὅτι τοῦτο σίλφη κατὰ γῆν (ὡς Εὐριπίδης φησὶ) δι' ἀπεστρεμμένοι ἄλλου βίοτον· μᾶλλον δὲ λήθην ὧν ἔρως ἀνάμνησίς ἐστιν. ὡς γὰρ εἰς φῶς πολὺ καὶ λαμπρὸν ἀνεγειρόμενοι ἐξοίχεται πάντα τῆς ψυχῆς τὰ καθ' ὕπνους φανέντα καὶ διαπεφοίτηκε, οὕτω τῶν γιγνομένων ἐνταῦθα καὶ μεταβαλόντων ἐκπλήττειν ἔοικε τὴν μνήμην καὶ φαρμάττειν τὴν διάνοιαν ἥλιος, ὑφ' ἡδονῆς καὶ θαύματος ἐκλανθανομένων ἐκείνων. καίτοι γε ὕπαρ ὡς ἀληθῶς ἐκεῖ καὶ περὶ ἐκεῖνα ταῖς ψυχαῖς ἐστι. δεινοῦ τῶν ἐνυπνίων ἀπαλλάττεται καὶ τέθηπε τὸ κάλλιστον καὶ θειότατον. ἀμφὶ δὲ οἱ δολόεντα φιλόφρονα χεῦον ὄνειρα, πολὺ ἐνταῦθα πιθομένη τὸ καλὸν εἶ) καὶ τίμιον, αἰ μὴ τύχῃ θείου καὶ σώφρονος ἔρωτος ἰατρὸν καὶ σωτῆρος δι' σωμάτων ἀφικνούμενος ἀγαθὸς

A vides, inquit, iterum te eandẽ incurrere culpam? qui nescio quomodo vi te subducis, iniusteq; (liceat n. dicere quod sentio) debita nos defraudas sacri sermonis explicatione. nam & nuper Platonis Ægyptiorumq; quasi inuitus mentionẽ cum fecisses, deinde eos præteriisti, & nunc idẽ facis. Sanè quæ Plato, aut potius opera ipsius deæ istæ elocutę sunt disertè ne iubentibus quidẽ nobis te relaturũ arbitror. quod verò obscurè innuisti Ægyptiorum fabulam de amore cum Platonis sententiis eodem redire, id omnino tibi explicandum & apud nos edisserendũ est. erimus a. contenti, etiamsi pauca de rebus magnis audiamus. Rogantibus simul etiam aliis, pater sic disseruit. Ægyptii eodem quo Gręci modo duos faciunt Cupidines, vulgarẽ vnum, (qui Pandemos est) alterum cœlestẽ, tertium autẽ censent esse Solem, * Venerem valde venerantur.

B Nos a. videmus magnam esse Cupidinis cum Sole similitudinem. Ignis enim neutrũ est, quod putauerunt quidam. * autem calor dulcis & genitabilis qui ab eo defertur, corpori præbet nutrimentum, lumen, & dimissionem * ea verò inde animis. Vt a. Sol per nubes & caliginem calidiores radios mittit: sic amor post iras & obtrectationem reconciliato amasio suauior fit, & acrior. Et sicut

C Solem accendi exstinguiq; putant nonnulli: sic etiam de amore tanquam mortali & instabili cogitant. Iam neq; corporis constitutio non exercitati Solem, neq; amorem ferre potest animus nõ eruditus liberaliter. vtrunque eodem pacto statu suo mouetur, morboq; corripitur, dei vim, non suam culpans imbecillitatem. Hoc tamẽ interest quòd Sol pulcra & turpia ostendit in terra intuentibus: Amor tantùm curat pulcrorum splendorem, & in hæc sola inspicere atq; intẽtos esse sinit, reliqua omnia iubet contemnere. Terram a. dum Veneris

D afficiũt vocabulo, similitudinẽ quandã assequuntur. etenim admisceri aliquid ei diuinũ ac cœleste potest: per se sola inefficax est ac tenebrosa Sole nõ affulgente, sicut Venus absente Amore. Probabile itaq; est Lunam Veneri, Solem Cupidini adsimilẽ esse, potiùs quàm vllis aliis è numero deorum: non esse tamen prorsus eosdem. non enim idem cum anima est corpus, sed ab eo diuersum: sicut Sol etiam oculis, Amor sola mente cernitur. Quòd si nõ videatur dictũ hoc acerbiùs, cõtraria pronunciauero esse Solis & Amoris effecta. Auertit enim Amor animum ab intelligibilibus ad sensilia, venustate & splendore adspectus illiciẽs, persuadensq;

E vt semper in se & circa se * reliqua & veritatem alii cui * autem nihil. Infelices a. in amore videmur euntes secundum terrã, vt ait Euripides, quia alterius vitæ sumus imperiti, aut potius eorum obliuione, quorum Amor est recordatio. Sicut enim cùm à sopore excitati in copiosam & splendidam lucem prodimus, omnia quæ animo per somniũ oblata fuere euanescunt: ita eorum quæ hic fiunt & mutantur memoriam percellere Sol, & inficere solet intelligentiam, cùm ob voluptatem & admirationem istorum obliuiscimur. Et quidem res ipsa verè ibi & circum ista animis obtingit. hæc

F autem * somniorum amplectitur, stupetque rem pulcerrimam & diuinissimam.

Somnia fuderunt fallacia dulcia circùm:

cùm persuasum habeat hîc omnia esse honesta & preciosa, nisi obtingat diuinus & modestus amor q; medeatur & seruet * per corpora veniens bonus

ad veritatem ex inferis, & campum veritatis: cuius copia, mundicies, & falsi vacuitas fundata est, pulcritudinem amplecti, & congredi aliquanto pòst tempore desiderant: efferens sursumq; emittens benignè adstat sicut mysteriorũ in sacris præmonstrator: huc rursum missis, ipsa quidem per se anima non congreditur, sed per corpus. Sicut autem geometræ pueris, qui nondum initiari per se possunt formarũ corporis & passionis expertium cõtemplationi: tactilia & visilia effingentes exempla sphęrarum, cuborum, dodecaedrorum proponũt: sic nobis cœlestis Amor pulcrorum pulcra specula, mortalia & motibus obnoxia diuinorum & sola mente cernendorum machinatus, in figuris, coloribus formisq; adolescentium rutilantia ea nobis exhibet, memoriamque his initiò inflammatam sensim excitat. vnde ob prauitatem nonnulli amicorum & familiarium exstinguere conantes vi & absque ratione animi istam affectionem, nullum eius fructum perceperunt vtilem, sed fumo sese & tumultu oppleuerunt, aut ad voluptates tenebrosas & illegitimas effusè ruentes contabuerunt. Qui autem sana ratione verecundè tanquam furorem ei igni ademerunt, & in animo reliquerunt lumen atque fulgorem cum calore: (non concussionem, vt quidam dixit, mouentis se ad semen, & lapsum atomorum ob tenuitatem & titillationem elisarũ: sed diffusionem mirabilem & fecundam tanquam in planta germinante & augescente meatusque aperientem obsequii & beneuolentiæ) ii paruo temporis spacio corpus amasiorum prætereuntes intus feruntur, indolemque attingunt eorum, & à vocato visu, inuicem sese in actionibus & sermonibus iam contuentur, si qua honesti species & simulacrum in animis insit. sin verò, iis valere iussis, aliò se conferunt, apis in morem, quæ multa viridia & florentia præterit, quia iis nihil mellis insit. vbi verò vestigium aliquod diuinitatis, defluxumque & similitudinem abblandientem nacti sunt: iam præ voluptate & admiratione extra se rapti eam adsectantur, suntque amicissimè affecti aduersus illud verè omnibus amabile, beatum, diligendumque. Poetæ quidem pleraque ita de amore scribunt, vt ad eum alludere & inter comesandum ista canere videantur: pauca de eo seriò dicunt, siue prudentes hoc & dedita opera, siue deo ad veritatem ducente. De his est etiam, quod de natalibus eius dicunt: Acerrimum deorum peperit pulcrè calceata Iris, auricomo mixta Fauonio. nisi fortè grammatici fidem vobis fecerunt, qui hanc comparationem ob adfectus huius varietatem aiunt institutam. Quorsum enim aliò? aiebat Daphnæus. Audite, inquit pater. sic enim cogit nos loqui id quod videtur. Iris quidem affectio est visus, eiusque refractio quædam, quando sensim roridæ, læui autem & mediocriter illuminatæ nubi is incidens, solem refractis radiis eiusque lumen intuetur, opinionemque nobis hanc facit, quasi verò id quod videmus in ipsa insit nube. Sic & Amoris callidum commentum in generosis pulcrique amantibus quandam efficit refractionem memoriæ ab iis quæ foris apparent & dicuntur pulcra, ad diuinum illud, amabile, vereque beatum & admirandum pulcrum. Verùm plerique in pueris & mulieribus tanquam speculis expressam eius imaginem consectantes & apprehendentes,

A ὀπτὶτίω ἀλήθειαν ἐξ ἅδου καὶ τὸ ἀληθείας πεδίον· οὗ τὸ πολὺ καὶ καθαρὸν καὶ ἀψευδὲς ἵδρυται κάλλος ἀσπάσασθαι, καὶ συγγενέσθαι διὰ χρόνου ποθοῦσι, ἐξαναφέρων καὶ ἀναπέμπων βυμελὴς οἷον ἐν τελετῇ παρέξει μυσταγωγός, ἐνταῦθα πάλιν πεμπομένων, αὐτὴ μὴν οὐ πλησιάζει ψυχὴ καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ διὰ σώματος. ὡς δὲ γεωμέτραις παισὶν οὔπω δυναμένοις ἐφ' ἑαυτῶν τὰ νοητὰ μυηθῆναι τῆς ἀσωμάτου καὶ ἀπαθοῦς οὐσίας εἴδη, πλάττοντες ἁφὰ καὶ ὁρατὰ μιμήματα σφαιρῶν καὶ κύβων καὶ δωδεκαέδρων παρεστήσουσιν· οὕτως ἡμῖν ὁ οὐράνιος ἔρως εἰσοπτρίζει καλῶν καλά,

B θνητὰ μὲν θεῶν παθητὰ καὶ νοητῶν μηχανώμενος ἔν τε σχήμασι καὶ χρώμασι καὶ εἴδεσι νέων ὥρας στίλβοντα δείκνυσι, καὶ κινεῖ τὸν μνήμην ἀθέρμα διὰ τούτων ἀναφλεγομένην τὸ παρόν· ὅθεν διὰ σκαιότητος ἔνιοι φίλων καὶ οἰκείων σβεννύναι πειρωμένων βίᾳ καὶ ἀλόγως τὸ πάθος τοῦτο, ἀπέλαυσαν αὐτοῦ χρηστὸν, ἀλλ' ἢ καπνοῦ καὶ ταραχῆς ἐνέπλησαν ἑαυτοὺς, ἢ πρὸς ἡδονὰς σκοτίους καὶ παρανόμους ῥυέντες ἀκλινῶς ἐμαράνθησαν. ἔσοι δὲ σώφρονοι λογισμῷ μετ' αἰδοῦς οἷον ἀτεχνῶς πυρὸς ἀφεῖλον τὸ μανικὸν, αὐγὴν δὲ καὶ φῶς ἀπέλιπον τῇ ψυχῇ μετὰ θερμότητος, οὐ σφοδρὸν, ὥς τις

C εἶπε, κινούσης ὀπτὶ σπέρμα καὶ ὄλισθον ἀτόμων ὑπὸ λειότητος καὶ γαργαλισμοῦ θλιβομένων, διάλυσιν δὲ θαυμαστὴν καὶ γόνιμον ὥσπερ ἐν φυτῷ βλαστάνοντι καὶ διεφορμούσῃ, καὶ πόρους ἀνοίγουσαν εὐπειθείας καὶ φιλοφροσύνης, οὐκ αὖ ὁ πολὺς χρόνος ἐν ᾧ τὸ, τε σῶμα τῶν ἐρωμένων παρελθόντες ἔσω φέρονται, καὶ ἅπτονται τοῦ ἤθους ἐκκαλούμενος τὰς ὄψεις, κατοράσι καὶ συγγίνονται διὰ λόγων πολλὰ καὶ πράξεων ἀλλήλοις, αὖ πεῖκημα τοῦ καλοῦ καὶ εἴδωλον ἐν ταῖς διανοίαις ἔχουσιν· εἰ δὲ μὴ, χαίρειν ἐάσι, καὶ δέπονται πρὸς ἑτέρους, ὥσπερ αἱ μέλιτται πολλὰ τῶν χλω-

D ρῶν καὶ ἀνθηρῶν, μέλη δὲ οὐκ ἔχοντων, ἀπολιπόντες, ὅπου δ' αὖ ἔχουσιν ἴχνος τι τοῦ θείου καὶ ἀπορροῆς καὶ ὁμοιότητα σαίνουσαν, ὑφ' ἡδονῆς καὶ θαύματος ἐνθουσιῶντες καὶ πεπαιωνῶντες, ὑπαθοῦσι πρὸς ἐκεῖνο τὸ ἐρασμιον ἀληθῶς καὶ μακάριον καὶ φίλιον ἅπασι καὶ ἀγαπητόν. τὰ μὲν οὖν πολλὰ ποιηταὶ παίζοντες ἐοίκασι τῷ θεῷ γράφειν περὶ αὐτοῦ καὶ ἄδειν ἐπικωμάζοντες, ὀλίγα δὲ εἴρηται μετὰ σπουδῆς ἀληθοῦς, εἴτε κατὰ νοῦν καὶ λογισμὸν, εἴτε συὶ θεῷ τῆς ἀληθείας ἀψαμένοις· ὧν ἔν ἐστι καὶ τὸ περὶ τῆς γενέσεως, δυνόπαλον θεῶν γείνατο βυπέδιλος ἶρις χρυσοκόμα

E ζεφύρῳ μιχθεῖσα. εἰ μή τι καὶ ἡμᾶς ἀπαπεπείκασιν οἱ γραμματικοὶ, λέγοντες πρὸς τὸ ποικίλον τοῦ πάθους καὶ τὸ ἀνθηρὸν γεγενέσθαι τοῦ εἰκασθέν. καὶ ὁ Δαφναῖος, Πρὸς τί γὰρ (ἔφη) ἕτερον. Ἀκούετε (εἶπεν ὁ πατὴρ) οὕτω γὰρ βιάζεται τὸ φαινόμενον λέγειν. ἀπάκλασις δή που τὸ περὶ τοῦ ἴριν ἐστὶ τῆς ὄψεως πάθος, ὅταν ἡσυχῇ νοτερῷ, λείῳ καὶ μέτριον πάχος ἔχοντι πρόσπεσοῦσα νέφει τοῦ ἡλίου φαύσῃ κατ' ἀπάκλασιν, καὶ τοῦ περὶ ἐκεῖνον αὐγοῦ ὁρῶσα καὶ τὸ φῶς, δόξαν ἡμῖν ἐνεργάζηται τοῦ φαντάσματος ὡς ἐν τῷ νέφει ὄντος. τοῦτο δὴ τὸ ἐρωτικὸν μηχάνημα καὶ σόφισμα περὶ τὰς εὐφυεῖς καὶ φιλο-

F κάλοις ψυχὰς ἀπάκλασιν ποιεῖ τῆς μνήμης ἀπὸ τῶν ἐνταῦθα φαινομένων καὶ προσαγορευομένων, καλῶν εἰς τὸ θεῖον καὶ ἐρασμιον καὶ μακάριον ὡς ἀληθῶς ἐκεῖνο καὶ θαυμάσιον καλόν. ἀλλ' οἱ πολλοὶ μὲν ἐν παισὶ καὶ γυναιξὶν, ὥσπερ ἐν κατόπτρῳ, εἴδωλον αὖ φανταζόμενον διώκοντες καὶ ψηλαφῶντες,

οὐδὲν ἡδονῆς μεμιγμένης λύπῃ δυνάνται λαβεῖν βεβαιότε- A
ρον. ἀλλ' οὗτ' ἔοικεν ὁ τῶν πλείονος ἴλιγγος εἶναι καὶ πλάνος, ἐν
νέφεσι κενὸν ὥσπερ σκιᾶς θηρωμένοις τὸ ποθούμενον· ὥσπερ οἱ
παῖδες προθυμούμενοι τὴν εἶριν ἑλεῖν ταῖς χερσίν, ἑλκόμενοι
πρὸς τὸ φαινόμενον. εὐφυοῦς γὰρ ἐραστοῦ καὶ σώφρονος ἄλλος τρόπος.
ἐκεῖ γὰρ ἀνακλᾶται πρὸς τὸ θεῖον καὶ νοητὸν καλόν· ὁ ἐραστὴς
δὲ σώματος ἐντυχὼν καλλῆ, καὶ χρώμενος οἷον ὀργάνῳ τινὶ τῆς
μνήμης, ἀναπάζεται καὶ ἀγαπᾷ, καὶ σεμνῶν καὶ γενναίως, ἐπὶ
μᾶλλον ἐκφλέγεται τὴν διάνοιαν· καὶ οὔτε μετὰ σωμάτων
ὄντες ἐνταῦθα τυτὶ τὸ φῶς ὑπιποθοῦντες κάθηται καὶ
θαυμάζοντες, οὔτε ἐκεῖ γινόμενοι μετὰ τὴν τελευτὴν, δεῦρο B
πάλιν τρεφόμενοι καὶ δραπετεύοντες ἐν θύραις νεογάμων καὶ
δωματίοις κυλινδοῦνται, δύσονειρα φαντασμάτια φιληδό-
νων καὶ φιλοσωμάτων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν οὐ δικαίως ἐρω-
τικῶν προσαγορευομένων. ὁ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐρωτικὸς ἐκεῖ
φυόμενος, καὶ τοῖς καλοῖς ὁμιλήσας ἡ θέμις, ἐπέρωται καὶ
καταρτίασται, καὶ θιασεύει περὶ τὸν αὐτὸν θεὸν δίνῳ χο-
ρεύων καὶ συμπεριπολῶν, ἄχρις οὗ πάλιν εἰς τοὺς σελήνης
καὶ Ἀφροδίτης λειμῶνας ἐλθὼν καθαρθῶν, ἑτέρας ἄρ-
χηται θυέσεως. ἀλλὰ ταῦτα μὲν (ἔφη) μείζονος ἔχει τὸ παρ-
όντων λόγων ὑποθέσεως. τῷ δ' Ἔρωτι καὶ τοῦτο καθάπερ τοῖς C
ἄλλοις θεοῖς ἔνεστιν, ὡς Εὐριπίδης φησί, λιμφθῆναι χαίρειν αὐ-
θεφάτων ὑπο. καὶ τοὐναντίον· εὐμενέστατος γὰρ ὄντι τοῖς δε-
χομένοις ἐμμελῶς αὐτὸν, βαρὺς δὲ τοῖς ἀπαυθαδιζομένοις.
οὔτε γὰρ ξένων καὶ ἱκετῶν ἀδικίας ὁ ξένος, οὔτε γονέων ἀρᾶς ὁ
γενέθλιος οὕτω διώκει καὶ μέτεισι ταχύ, ὡς ἐρασταῖς ἀγνωμο-
νοῦσιν ὁ ἔρως ὀξὺς ὑπακούει, τῶν ἀπαιδεύτων καὶ ὑβριστῶν
καὶ λαμπρῶν. τί δ' ἂν λέγοι τις, εὐξιώθετον καὶ Λευκομαντίδα
τὴν ἐν Κύπρῳ παρακύψασαν ἐπὶ νῶν προσαγορευομένην; ἀλλὰ τὸν Γοργοῦς ἴσως ποινὴν οὐκ ἀκηκόατε τὸν Κρήσσης,
παραπλήσια τῇ παρακυψάσῃ πεπονθούσης. πλὴν ἐκείνη μὲν D
ἀπελυθέντα παρακύψασα τὸν ἐραστὴν ἰδεῖν ἐκκομιζόμενον.
τῆς δὲ Γοργοῦς Ἄσανδρός τις ἠράσθη, νέος ὑπιδεὴς καὶ γένει
λαμπρός. ἐκ δὲ λαμπρῶν εἰς τὰ πενιὰ πράγματα καὶ ἐντε-
λῆ ἀφιγμένος. ὅμως αὐτὸν οὐδενὸς ἀπηξίωτο, ἀλλὰ τὸν Γορ-
γὼ πλούσιον (ὡς ἔοικε) πρεμάχειν οὖσαν καὶ πολυ-
μηχανεῖν, ἥτις γυναῖκα συγγενὴς ὤν, πολλοὺς ἔχων καὶ ἀγα-
θοὺς συνεραστὰς αὐτῷ, πόλλας δὲ πρὸς τὴν κόρην ὑπιεῖσα
καὶ οἰκείους πεπεικώς.

ἔτι τίνων αἳ λέγουσιν αἰτίας καὶ γενέσεις ἔρωτες, ἴδιαι
μὲν οὐδετέρου γένους εἰσὶ, κοιναὶ δὲ ἀμφοτέρων· καὶ γὰρ εἴδω- E
λα δήπουθεν ἐνδυόμενα τοῖς ἐρωτικοῖς καὶ παραδέχονται,
κινεῖν καὶ γαργαλίζειν τὸν ὄγκον εἰς σπέρμα συνωλιθαίνο-
ντα τοῖς ἄλλοις σχηματισμοῖς, ἀδυνατὸν μὲν ἀπὸ παίδων,
ἀδυνάτου δὲ ἀπὸ γυναικῶν, καὶ τὰς καλὰς ταύτας καὶ ἱερὰς
ἀναμνήσεις καλοῦμεν ἡμεῖς ὅτι τὸ θεῖον καὶ ἀληθινὸν
καὶ ὀλύμπιον ἐκεῖνο κάλλος, οἷς ψυχὴ πτεροῦται. τί οὖν
κωλύει γίνεσθαι μὲν ἀπὸ παίδων καὶ ἀπὸ νεανίσκων, γίνε-
σθαι ἀπὸ παρθένων καὶ γυναικῶν, ὅταν ἦθος ἁγνὸν καὶ κό-
σμιον ἐν ὥρᾳ καὶ χάριτι μορφῆς παραφανὲς ᾖ, κα-
θάπερ ὄρθιον ὑποδήμα δείκνυσι ποδὸς εὐφυΐαν (ὡς Ἀρί-
στων ἔλεγεν) ὅταν ἐν εἴδεσι καλοῖς καὶ καθαροῖς σώμασιν ἴχνη
λαμπρὰ καὶ κείμενα ψυχῆς ὀρθὰ καὶ ἀθρυπτα κατίδω-
σιν οἱ δυνοὶ τοιούτων ἀναμνήσεσθαι. οὐ γὰρ ὁ μὲν φιλήδο-
νος, ἐρωτηθεὶς εἰ πρὸς θῆλυ νεύει μᾶλλον ἢ ὑπὸ τὰ ἄρρενα,

A nihil stabilius voluptate dolori permixta possunt adipisci: videturq; eavertigo, is error eos peruertere, vt in nubib. tanquam vmbris inane captent desideriũ: puerorum in morem, quiarcum cœlestem manibus volunt arripere, id quod apparet ipsis captantes. Alio modo se ingenuus & modestus gerit amator. Ibi n. refrangitur ad diuinã & sola mente contuendam pulcritudinẽ: & pulcritudine oblata visibilis corporis, eo vti tanquã memoriæ instrumento satis habet, & in eius cõsuetudine lætitiaq; inde percepta magis etiam intellectusipsis inflammatur. itaq; neque hic cum corpore degens lucẽ illam desiderantes & admirantes desident: neque post mortẽ eò delati, huc rursum profugientes ad fores & domicilia recèns maritatorum corporum obuersantur, imagunculæ difficilia exhibentes somnia virorum & mulierũ voluptati & corpori deditorum, & quibus nullo iure amantium nomen tribuatur. Qui n. verè est amatorius, eò profectus, & quantum fas est pulcrorum vsus consuetudine, alatus est, & orgiis initiatus semper circa Themidẽ versatur sursum choreas ducens atq; vnà circumuehens: donec rursus in Lunæ & Veneris prata veniens & obdormiens, nouum ortũ auspicetur. Sed hæc maioris sunt proposito argumenti. Cæterùm Amori id quoq; adest, quod reliquis diis adesse Euripides dixit: *Ab hominibus se gaudet honoribus adfici:* & cõtrà. Est enim benignissimus iis qui scitè eum suscipiunt: grauis cõtumaciter eum auersantibus. & neq; hospitum supplicumq; iniurias tam celeriter Iupiter Hospitalis, neq; parentum imprecationem Genitalis persequitur atque vlciscitur: quàm mox amatores circumscriptos Cupido exaudit, rudium & superborũ hominum vindex. Quid n. referam Euxynthetũ & Leucomantidẽ, quę in Cypro parakyptusa, id est prospiciẽs, etiamnũ appellatur. Vos a. fortasse non audiuistis pœnam Gorgûs Cretensis, cui idem ferè vsuuenit, quod parakyptusæ. nisi quod hæc quidem caput exserens vt amatorem suum efferri videret, in lapidem est cõuersa. Gorgonem adamauit Asander, iuuenis probus, & qui illustri natus genere è re lauta ad tenuẽ redactus fortunam, tamen nusquã de seipsa desperaret: sed Gorgonem, quæ ob diuitias (vti apparebat) à mulcis certatim petebatur, vxorem sibi dari postulauit: cognatus ipse quidem, & qui suam causam omnibus puellæ tutoribus ac necessariis probasset, multos tamen & egregios haberet riuales.

(*Desunt valde multa.*)

Porrò quas dicunt causas & generationes amoris, neutrius sunt sexus proprię, sed cõmunes vtriusq; Nam imagines profectò quæ ad amorẽ propensos subeunt ac discurrunt, mouentq; & titillãt corpus ad semen prolabens aliis figurationibus, non possunt à pueris, nequeunt à feminis. & pulcras has sacrasq; recordationes vocamus nos ad diuinã, veram ac cælestẽ illam pulcritudinem, quibus quasi alis animus subleuatur. Quid ergo impedit, quominus proficiscantur vt à pueris & adolescẽtulis, ita & à mulieribus, quando indoles casta & modesta in ætate florente & venustate formæ eluceſcit? F quomodo rectum calceum pedis pulcritudinem monstrare dixit Aristo. cùm in forma honesta & corpore puro vestigia animæ erecta conspiciunt ii, qui isthæc animaduertere callent. Non enim voluptatum quidem studiosus interrogatus vtrũ

Ad mulieres inclinet, aut potius mares,

cùm responderet,

In partem vtranque pulcritudo me mouet:

videbitur cõuenienter suæ cupiditati respondisse: amator autem formæ & generosus membrorum discrimine non pulcritudine & indole suos amores moderabitur. sanè equorũ studiosus non minus amplectetur Podargi celeritatem, quàm Ætham Agamemnoneam: venationiq; deditus non masculis tantùm canibus gaudet, sed etiam Cretenses Spartanasq; caniculas alit: pulcritudinis verò & humanitatis amans non erit idem aduersus eundem sexum, sed tanquam vestium discrimen statuet inter eos? Atqui formam virtutis esse florem dicunt. absurdum verò dictu est, mulieres nõ florere, neque indolem ad virtutem aptam ostendere. Rectè quidem Æschylus scripsit,

Flagrans mulieris oculus adolescentulæ
Me neutiquam latebit, expertæ virum.

Ergo in forma mulieris ingenii, procacis, impudici, & corrupti indicia exstant, modesti & pudici nullũ lumen effulgebit? aut multa quidem inerũt aut apparebunt, nullum tamen mouebit & amorem alliciet? neutrum profectò horum veritati & rationi congruit. sed communiter, sicut demonstratum est iis in vtroq; inhærentibus sexu, veluti inani exstante * O Daphnæ, illas impugnemus rationes, quas modò retulit Zeuxippus, amorem idem faciens cum incomposita cupiditate, & quæ animum ad lasciuiam impellat. non quòd ita sentiret ipse, sed sæpenumerò audisset morosos & amoris rudes viros: quorum alii miseras mulierculas cum dote attractas cùm in rei familiaris administrationem & ratiocinationes illiberales coniecerunt, quotidie cum iis delitigant: alii pueros potius quàm mulieres sectantes, quomodo cicadæ in scillam aut aliud tale suum semen dimittũt, ita celeriter libidine exsaturata in quouis corpore, aut valedicunt matrimonio, aut id curæ nõ habent, neque operam dant vt ament & amentur. Stergesthæ autem & stergein, quod est diligi & diligere, vnica littera à stegein, quod est perferre, differunt, primaq; fronte ostendere videntur beneuolentiam tempore & consuetudine necessitati permixtam. Cui verò coniugio Amor adspirauerit, primùm tanquam è Platonica ciuitate eiicit voces Meum, Tuum. non enim simpliciter communia amicorum * sed corporibus tantùm definientes animas vi conducunt & colliquant. cùm neque velint duo esse, neque duo se esse censeant. Deinde mutua reuerentia, qua maximè opus habet coniugium. Nam externa illa, legum necessitate magis quàm voluntate constricta, ob pudorem & metum,

Permulta frena, multaq; gubernacula

desiderat. Amori tantum adest cõtinentiæ, modestiæ, fidelitatis, vt etiam silibidinosam attigerit animam, eam ab aliis amoribus auertat, ferociaq; & proteruitate excisis, verecũdiam, taciturnitatem, tranquillitatem, modestiamq; conciliet, vnique amatori faciat morigeram. Inaudiuistis haud dubiè quid Laidi obtigerit. Nobilis illa, & tam multis amata viris, quæ sui desiderio Græciam inflammauit, atque adeò de qua duo maria certauerunt: postquam eam Hippolochi Thessali amor inuasit, Acrocorintho, qui viridi (vt ille ait) vnda alluitur, deserto, magnum aliorum amatorum clàm subterfugiens exercitum, modestè ad eum concessit.

A καὶ ἀποκεινάμενος ὅπου τοῦ σῶμα τὸ κάλλος, ἀμφιδέξιος ἔδοξεν οἰκείως ἀποκείνασθαι τῆς ἐπιθυμίας· ὁ δὲ φιλόκαλος καὶ γυναῖκας οὐ τοὺς τὸ καλὸν, οὐδὲ τὴν εὐφυΐαν, ἀλλὰ μοιρῶν διαφορὰς ποιεῖται τοῖς ἔρωσι. καὶ Φίλιππος μὲν ἀνὴρ ἡδέως ἵππον ἀσπάζεται τὸν Ποδάργου τὴν εὐφυΐαν καὶ Αἴθωνα τὸν Ἀγαμεμνονέα· καὶ θηριωδεῖς τοῖς ἄρρεσι χαίρει μόνον, ἀλλὰ καὶ Κρήσσας βέφη καὶ Λακαίνας σκύλακας· ὁ δὲ φιλόκαλος καὶ φιλάνθρωπος οὐχ ἁμαλός ἐστιν οὐδὲ ὅμοιος ἀμφοτέροις τοῖς θήλεσιν, ἀλλ' ὥσπερ ἱματίων διάφορος εἶ) διαφορὰς ἐρώντων γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν. καίτοι τί γε ὥραν ἄνθος ἀρετῆς εἶ) λέγουσι· μὴ φαίνειν δὲ αὐτεῖν τὸ θῆλυ, μηδὲ ποιεῖν ἔμφασιν εὐφυΐας τοῖς ἀρετῇ, ἀτοπόν ἐστι. καὶ γὰρ Αἰσχύλος ὀρθῶς ἐποίησε,

B Νέας γυναικὸς οὔ με μὴ λάθῃ φλέγων
Ὀφθαλμός, ἥτις ἀνδρὸς ἠγεύθη μόνη.

πότερον οὖν ἰταμοῦ μὲν ἥδοις καὶ ἀκολάστου καὶ διεφθορότος σημεῖα τοῖς εἴδεσι τῶν γυναικῶν ἐπιφέρει, κοσμίου δὲ καὶ σώφρονος οὐδὲν ἔπεστι τῇ μορφῇ φέγγος; πολλὰ μὲν ἔπεστι καὶ συνεπιφαίνεται, κινεῖ δὲ οὐδὲν οὐδὲ προσκαλεῖται τὸν ἔρωτα. οὐδέτερον γὰρ ἄλογον, οὐδὲ ἀληθές, ἀλλὰ κενὸν, ὥσπερ δέδεκται, τοῖς θήλεσι πολύτων ὑπὸ ἀρχόν-

C των ὥσπερ κενοῦ συγκείμενος. ὦ Δαφναῖε πρὸς ἐκείνους μαχόμεθα τοὺς λόγους οὓς Ζεύξιππος ἀρετῆς ἐπλήθυνεν, ἐπιθυμίᾳ τὸν ἔρωτα ταυτὸ ποιῶν ἀκολασίᾳ, καὶ πρὸς τὸ ἀκόλαστον ἐκφερούσῃ τὴν ψυχήν· οὐκ αὐτὸς οὕτω πεπεισμένος, ἀκηκοὼς δὲ πολλάκις ἀνδρῶν δυσκόλων καὶ ἀπεράστων. οἱ μὲν ἄθλια γύναια πρωϊκιδίοις ἐφελκόμενα μετὰ χρημάτων εἰς οἰκονομίαν καὶ λογισμοὺς ἐμβάλλοντες ἀνελευθέροις, ζυγομαχοῦντες ὁσημέραι διὰ χρέος ἔχουσιν· οἱ δὲ, παίδων δεόμενοι μᾶλλον ἢ γυναικῶν, ὥσπερ οἱ τέττιγες, εἰς σκίλλαν ἤ τι τοιοῦτο τὴν γονὴν ἀφιᾶ-

D σιν· οὕτω διὰ τάχους οἷς ἔτυχε σώμασιν ἐναπολυμήσαντες. καὶ καρπὸν ἀράμενοι, χαίρειν ἐῶσιν ἤδη τὸν γάμον, ἢ μένοιτος οὐ φροντίζουσιν, οὐδὲ ἀξιοῦσιν ἐρᾶν οὐδὲ ἐρᾶσθαι. στέργεσθαι γὰρ καὶ στέργειν ἐνί μοι δοκεῖ γράμμαθι τοῦ στέγειν διαλλάττον, ἀθρόως ἐμφαίνειν τὴν ἐπὶ χρόνου καὶ συνηθείας ἀνάγκῃ μεμιγμένην εὔνοιαν. ὦ δὴ αὐ ἔρως ἐπισκήψῃ, καὶ ἐπιπνεύσῃ, πρῶτον μὲν ἐκ τῆς Πλατωνικῆς πόλεως τὸ ἐμὸν οὐχ ἕξει καὶ τὸ σόν· οὐ γὰρ ἁπλῶς κοινὰ τὰ φίλων

ἀλλ' οἱ τοῖς σώμασιν ὁριζόμενοι τὰς ψυ-

E χὰς, βίᾳ συνάγουσι καὶ συντήκουσι, μήτε βουλόμενοι δύο εἶ), μήτε νομίζοντες· ἔπειτα σωφροσύνη πρὸς ἀλλήλους, ἧς μάλιστα δεῖται γάμος. ἡ μὲν ἔξωθεν καὶ νόμῳ πλέον ἔχουσα τοῦ ἑκουσίου τὸ βεβιασμένον, ὑπὸ αἰδοῦς καὶ φόβων, πολλῶν χαλινῶν ἔργον οἰάκων θ' ἅμα, δεῖ χρεὼν ἐστὶν ἀεὶ τοῖς συνοῦσιν. ἔρωτι δὲ ἐγκρατείας τοσοῦτον καὶ κόσμου καὶ πίστεως μέτεστιν, ὥστε κἂν ἀκολάστου ποτὲ δίψῃ ψυχῆς, ἀπέστρεψε τὴν ἀλλῶν ἐρασθῶν. ἐκκόψας ὃ θράσος, καὶ καταχλάσας τὸ σφοδρὸν καὶ ἀνάγωγον, ἐμβαλὼν αἰδῶ καὶ σωφροσύνῃ, καὶ ἡσυχίᾳ, καὶ ἥμα πρεπὴς κόσμιον, ἑνὸς ὑπήκοον ἐποίησεν. ἵστε δήπουθεν ἀκοῇ Λαΐδα τὴν ἀοίδιμον ἐκείνην καὶ πολυήρατον, ὡς ἐ-

F πέφλεγε πόθῳ τὴν Ἑλλάδα, μᾶλλον ἢ ταῖς δυσὶν ἐκείνοις πρεσβύταις θαλάσσαις· ἐπεὶ ἦλθε Ἔρως ἐπὶ τὴν αὐτῆς Ἱππολόχου τοῦ Θεσσαλοῦ, τὴν ὕδατι χλωρῷ καταχλυζόμενον προλιπὼν Ἀκροκόρινθον, καὶ ἀποδρᾶσα τῶν ἄλλων ἐρασθῶν κρύφα,

μέγιστον στρατὸν, ὤχετο κοσμίως.

ἐκεῖ δὲ αὐτῷ αἱ γυναῖκες ὑπὸ φθόνου καὶ ζήλου λιθοβολήσαν τὸ κάλλος εἰς ἱερὸν Ἀφροδίτης παραγαγοῦσαι κατέλυσαν καὶ διέφθειραν· ὅθεν (ὡς ἔοικεν) ἔτι νῦν τὸ ἱερὸν, Ἀφροδίτης ἀνδροφόνου καλοῦσιν. Ἴσμεν δὴ καὶ θεραπαινίδια δεσποτῶν φεύγοντα συνουσίας, καὶ βασιλίδων ὑπεροφρονοῦσας ἰδιώτας, ὅταν ἔρωτα δεσπότου ἐν ψυχῇ κτήσωνται. καθάπερ γὰρ ἐν Ῥώμῃ φασὶ τοῦ καλουμένου δικτάτορος ἀναγορευθέντος, ἀποτίθεσθαι τοὺς ἄλλας ἀρχὰς ἔχοντας, οὕτως οἷς ἂν Ἔρως κύριος ἐπιγένηται, τῶν ἄλλων δεσποτῶν καὶ ἀρχόντων ἐλεύθεροι καὶ ἄφετοι, καθάπερ ἱεροδοῦλοι, λειτουργοῦσιν. ἡ γὰρ γυναῖκα γαμετὴ τοῖς ἀνδρὸς νόμιμον συγκεκρατεῖσα δι' ἔρωτος, ἀγκάλων ἂν ὑπομείνειε καὶ δρακόντων περιβολὰς μᾶλλον ἢ φανεῖν ἀνδρὸς ἀλλοτρίου καὶ συγκατακλισιν. ἀφθονίας δὲ παραδείγματα οὔσης τοῖς γε ἡμᾶς τοῖς ὁμοχώροις τοῦ θεοῦ καὶ θιασώτας, ὅμως τὸ περὶ Κάμμην οὐκ ἄξιόν ἐστι παρελθεῖν. ταύτης γὰρ εὐπρεπεστάτης τὴν ὄψιν γενομένης, Σινάτῳ δὲ τετάρχῳ γαμηθείσης, Σινόριξ ἐρασθεὶς (δυνατώτατος τῶν Γαλατῶν) ἀπέκτεινε τὸν Σίνατον, ὡς οὔτε βιάσασθαι δυνάμενος οὔτε πεῖσαι τὴν ἀνθρωπον ἐκείνου ζῶντος. ἐν δὲ τῇ Κάμμῃ καταφυγὴ καὶ παραμυθία τοῦ πάθους, ἱερωσύνη παρθένος Ἀρτέμιδος· καὶ τὰ πολλὰ παρὰ τῇ θεῷ διέτριβεν, οὐδένα προσιεμένη, μνωμένων πολλῶν καὶ δυναστῶν αὐτήν. τοῦ μέν τοι Σινόριγος τολμήσαντος ἐντυχεῖν περὶ γάμου, τὴν πεῖραν οὐκ ἔφυγεν, οὐδὲ ἐμέμψατο περὶ τῶν γεγενημένων, ὡς δι' εὔνοιαν αὐτῆς καὶ πόθον, οὐκ ἄλλη τινὶ μοχθηρίᾳ προαθέντος τοῦ Σινόριγος. ἦκεν οὖν τις θύσας ἐκεῖνος, καὶ ἤτει τὸν γάμον. ἡ δὲ ἀπήντησε, καὶ δεξιωσαμένη καὶ προσαγαγοῦσα παρὰ βωμῷ τῆς θεᾶς, ἔπωσεν ἐκ φιάλης μελίκρατον (ὡς ἔοικε) πεφαρμακωμένον. εἶτα ὅσον ἥμισυ μέρος αὐτὴ προεκπιοῦσα, παρέδωκε τῷ Γαλάτῃ τὸ λοιπόν. ὡς δ' εἶδεν ἐκπεπωκότα, λαμπρὸν αἰωλόλυξε, καὶ φθεγξαμένη τὸν ὄνομα τοῦ τεθνεῶτος, Ταύτῃ (εἶπεν) ἐγὼ τὴν ἡμέραν, ὦ φίλτατε ἄνερ, προσμένουσά σου χωρὶς ἔζων ἀειαρῶς. νῦν δὲ κόμισαί με χάριν· ἡμιωμόλιον γὰρ ὑπὲρ σοῦ τὸν κάκιστον ἀνθρώπων, σοὶ μὲν βίου, τούτῳ δὲ θανάτου κοινωνὸς ἡδέως γενομένη. ὁ μὲν οὖν Σινόριξ ἐν φορείῳ κομιζόμενος, μετὰ μικρὸν ἐτελεύτησεν· ἡ δὲ Κάμμα τὴν ἡμέραν διαβιώσασα καὶ τὴν νύκτα, λέγεται μάλα εὐθαρσῶς καὶ ἱλαρῶς ἀποθανεῖν. πολλῶν δὲ τοιούτων γεγενότων καὶ παρ' ἡμῖν καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις, τίς ἀνάσχοιτο τῶν τὴν Ἀφροδίτην λοιδορούντων, ὡς ἔρωτι προσπεμπόμενοι καὶ παρόντα, κωλύοντα φιλίαν γενέσθαι; τὴν μὲν πρὸς ἄρρενος ὁμιλίαν, μᾶλλον δὲ ἀκρασίαν καὶ ὑπερβάσεις εἴποι τις ἂν ἐνοήσας, ὕβρεις πάσας· οὐχ ἡ Κύπρις ἐξεργάζεται. διὸ τοῖς μὲν ἡδομένοις τῷ πάθει κάκιστον ἡγούμεθα γένος ἀνθρώπων, οὔτε πίστεως μοῖραν, οὔτε αἰδοῦς, οὔτε φιλίαν νέμομεν, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς κατὰ τὸν Σοφοκλέα, Φίλων τοιούτων οἱ μὲν ἐστερημένοι χαίρουσιν, οἱ δ' ἔχοντες εὔχονται φυγεῖν. ὅσοι δὲ μὴ κακοῖ πεφυκότες ἐξηπατήθησαν ἢ κατεβιάσθησαν ἐνδοῦναι καὶ παρασχεῖν ἑαυτοὺς, οὐδένα μᾶλλον ἀνθρώπων ἢ τοὺς ἀπατήσαντας ὑφορῶνται καὶ μισοῦντες ἀμυνοῦνται καιρὸν παρόντος. Ἀρχέλαόν τε γὰρ ἀπέκτεινε Κρατέας ἐρωμένος γενόμενος, καὶ τὸν Φεραῖον Ἀλέξανδρον Πυθόλαος. Περίανδρος δὲ ὁ Ἀμβρακιατῶν τύραννος πρώτα τὸν ἐρώμενον εἰ μήπω κύοι, κἀκεῖνος παρεξιωθεὶς ἀπέκτεινεν αὐτόν. ἀλλὰ γυναιξί τε γαμεταῖς

A ibi verò eam mulieres inuidia pulcritudinis & æmulatione impulsæ in templum Veneris adductam lapidibus obruerunt: vnde, vt probabile est, hodieq; Veneris homicidæ templum dicitur. Nouimus etiam ancillulas, quæ herorũ concubitum fugerint, & priuatos qui reginas spreuerint, cùm cor eorum dominio suo Amor occupasset. Sicut enim Romæ dictatore creato reliqui magistratus abdicantur omnes: sic quos Amor dominus inuasit, illi à reliquis omnibus dominis liberi & manumissi tanquam sacris addicti serui postmodo degunt. Mulier autem ingenua, vi amoris cum suo contemperata marito, amplexus vrsarum & draconum potius sustinebit, quàm contrectationem & concubitum alieni viri. Cuius rei cùm abundè exemplorum sit, apud vos Cupidinis populares atque cultores tamen par est Cammæ Galaticæ mulieris facinus referre. Hæc cùm esset forma venustissima, vxor Sinati Galatiæ reguli, adamata fuit à Synorige Galatarum potentissimo. qui cùm marito viuente neq; persuasurum se mulieri adulterium, neque vim inferre posse videret, Sinatum interfecit. Erat Cammæ refugium & solamen calamitatis, sacerdotium Dianæ auitum, in cuius ædeplerunq; commorabatur, neminem admittẽs, quanquam multi ipsam & potentes ambirent. Cùm autem Synorix ausus esset eam de nuptiis appellare, non subterfugit, neq; facinus eius culpauit, ad quod scilicet non alia prauitas, sed amor ipsius & desiderium impulisset. Ergo Synorix fidens Cammæ, venit eam in matrimonium petitum. Occurrit mulier, dataq; dextra ad aram Dianæ hominẽ adduxit. Ibi cùm de mulso, quod veneno infecerat, è patera libauisset, dimidium ipsa ebibit, reliquumq; Synorigi ebibendum propinauit. postquam ebibisse vidit, altè sublato eiulatu, nomine maritum inuocans, Hanc ego, inquit, diem præstolans adhuc sine te Sinate carissime vitam acerbam toleraui. nunc verò lætus me accipe, vltam tui gratia sceleratissimum virum, vtque tibi vitæ, ita huic mortis sociam perlibẽter factam. Ac Synorix quidem lectica vectus, paulo pòst viuendi finem fecit: Cammam ferunt diem illam noctemq; superuixisse, valdeq; alacrem & hilarem decessisse. Talia multa cum sint facta & apud nos, & apud barbaros, quis eos ferat qui Venerem maledictis incessunt, negantq; eam amori adiunctã posse amicitiæ autorem fieri. Maris quidem cum mare consuetudinem, potius verò intemperantiã & lasciuiam aliquis considerans, dicere possit:

Non Veneris hæc sunt opera, sed libidinis.

itaq; qui corpus suum libenter prostituunt, eos omnium deterrimos censemus, nullamq; iis fidem, nullam reuerentiam, nullum amicitiæ vsum tribuimus: sed verè, vt est apud Sophoclem:

Tales amicos quisquis amittit, solet
Gaudere: quiq; habent, cupiunt amittere.

qui verò non mala indole præditi decepti aut vim passi sunt, neminem hominum magis oderunt q̃ autores sceleris, eosq; semper suspectos & inuisos habent, ac oblata occasione iniuriam grauiter vlciscuntur. Nam Archelaum Crateuas, quem is amasiũ habuerat, interfecit: & Alexandrũ Pheræũ Pytholaus. & amasius Periandrum Ambraciotarum tyrannũ necauit, ægrè ferens se ab eo interrogatũ ecquid vterum ferret. ** simul cũ vxoribus,

initia

initia hæc ſunt amicitiæ, tanquã magnorum ſacrorum communicatio. Et voluptatis quidẽ exigua eſt portio: ſed qui hinc quotidie pullulat honor, gratia, amor mutuus, atq; fides, oſtendit Delphos nequaquã deliraſſe, qui Venerem, harma quaſi currum à coniunctione nominauerunt: neq; Homerum, qui coniugum cõcubitum amicitiæ voce ornauit. tum Solonẽ peritiſſimum fuiſſe coniugialiũ legum conditorem, qui ter minimum quovis menſe maritum cum vxore coire iuſſit, nõ ſane voluptatis cauſa: ſed ſicvt ciuitates inter ſe fœdera temporis aliquo intervallo renovant: ita volens amicitiam matrimonij ſubinde hac ratione inſtaurari. Atque multa, inquies, male & furioſe agunt mulieres amantes. nonne vero plura maſculus amor habet fœda ** mori, & inſcriptionem ſepulcri nanciſci. Sed quemadmodũ ea affectio furor aduerſum pueros, ita neutrum amor eſt. Cęterũ omnẽ mulieribus detrahere virtutẽ, rationi repugnat. Et cũ earũ pudicitia, prudentia, fides, iuſtitia, quin & fortitudo, audacia, magnanimitas in multis eluceſcat inſignis, plane inepta eſt, naturã earũ ad alia omnia officia idoneã, vituperandi gratia dici ad ſolã amicitiã nihil habere concinnitatis. Nam & virorũ ſuorum & liberorum ſuorum amantes ſunt natura mulieres, & naturales illas diligendi adfectiones tanquam vber aliquis ager in ſe habent, facileque recipiunt amorem, neq; à Gratijs neq; à Suadela alienæ. Quo autem modo poeſis ſermoni condimenta quædam modulorum, menſurarum, rhythmorum accommodans, cum ea quæ ad docendum faciunt efficaciora, tum ea quæ nocent cautu minus facilia redegit: ſic natura mulieri accommodans venuſtatem adſpectus, & illecebram vocis formæq; impudicæ ad luxuriam & dolos, honeſtæ ad benevolentiam viri parandam multum contulit adiumenti. Equidem Plato Xenocratem, aliàs generoſum & magnanimum, ſed interim moribus auſteriſſimis, hortatus eſt vt Gratijs rem ſacrã faceret. Probam autem & pudicam mulierem aliquis iuberet non inepte Amori immolare, vt propitius & iucundus matrimonio adſit. * muliebribus. neque vir ad aliam ſe conferens, cogatur dicere iſthæc comœdiæ verba:

Qualem miſer mulierem afficio iniuria.

Etenim in coniugio amare quam amari maius eſt bonum: vtpote abolens multa, imo omnia delicta quæ matrimonium corrumpunt atq; diſſipant. Iam vehementes illæ animi commotiones & morſus, mi Zeuxippe, qui initio connubii interveniunt, non eſt vt vereare tanquam vlcus aut laniationẽ: quanquam ne hoc quidem ſit reformidãdum, cum proba muliere etiam accepto vulnere cõnaſci: quomodo etiam arbores inter ſe coaleſcunt. eſt autẽ exulceratio fetus producẽdi initiũ. nõ enim permiſcentur, quæ ſe invicem non adfecerunt. Perturbant etiam mathemata pueros, cum ad ea ſe primum conferunt. & philoſophia adoleſcentes. at neq; his ſemper adhæreſcit illa acerbitas, neq; morſus amãtibus, ſed quemadmodum fit liquoribus in vnum confuſis, principio efferueſcentiam quandam & conturbationem Amor efficere videtur, paulo poſt tempore ſubſidens & repurgatus ſtabiliſſimam adfectionem gignit. Hæc enim eſt re vera totorum per tota mixtio, quando amantes viciſſim vnà vivunt. * Epicureis cõtactibus iſtis & complexionibus videtur colliſiones percipere & reſultus, vnitionem autem tantam non efficere, quantam amor præſtat

A ἀρχαὶ ταῦτα φιλίας ὥσπερ ἱερῶν μεγάλων κοινωνήματα, καὶ ὃ τῆς ἡδονῆς μικρόν· ἢ ὃ ἀπὸ ταύτης ἀναβλαστάνουσα καθ' ἡμέραν τιμὴ καὶ χάρις καὶ ἀγάπησις ἀλλήλων καὶ πίστις, οὔτε Δελφοὺς ἐλέγχει παραφυνθέντας ὅτι τὸν ἀφροδίτην ἅρμα καλοῦσιν, οὔτε Ὅμηρον φιλότητα τὸν τοιαύτην προσαγορεύοντα συνοικεσίαν· τόν τε Σόλωνα μάρτυρα γεγενέναι τῶν γαμικῶν ἐμπειρότατον νομοθέτην, κελεύσαντα μὴ ἔλαττον ἢ τρεῖς κατ' μῆνα τῇ γαμετῇ πλησιάζειν· οὐχ ἡδονῆς ἕνεκα· πόθεν; ἀλλ' ὥσπερ αἱ πόλεις χρόνου τινὸς διὰ χρόνου ἀνανεοῦνται πρὸς ἀλλήλας, οὕτως ἄρα βουλόμενοι ἀνανεοῦσθαι τὸν γά-

B μον ἐκ τῶν ἑκάστοτε συλλεγομένων χρημάτων ἐν τῇ τοιαύτῃ φιλοφροσύνῃ. ἀλλὰ πολλὰ φαῦλα καὶ μανικὰ τῶν γυναικῶν ἐρώντων. εἰ δὲ οὐχὶ πλείονα τῶν παιδικῶν οἰκειότητα ἐμβλέπων ὠλίγιστον ἀγῶνος ἀπαλὸς καὶ νεανίας καλὸς ἐμφύτα ἀποθανεῖν καὶ ἐπιγράμματος τυχεῖν. ἀλλ' ὥσπερ τοῦτο παιδομανία ὃ πάθος, οὐδέτερον δὲ ἔρως ἐστίν. ἄτοπον οὖν ὃ γυναῖξιν ἀρετῆς φάναι μηδὲ δικῆς μετεῖναι, εἰ δεῖ λέγειν, πρὸς δὲ σωφροσύνης καὶ συνέσεως αὐτῶν, ἔτι δὲ πίστεως καὶ δικαιοσύνης, ὅπου καὶ ὃ ἀνδρεῖον καὶ ὃ θαρραλέον καὶ ὃ μεγαλόψυχον ἐν πολλαῖς ἐπιφανὲς γέγονε πρὸς τὰ δικαία κατὰ τὴν φύσιν αὐτῶν.

C ἀλλ' ἢ φέρονται εἰς μόνην φιλίαν ἐπιτήδειον ἀποφαίνειν πολλοῖς πᾶσιν δεινόν. καὶ γὰρ φιλότεχνοι καὶ φίλανδροι, καὶ ὃ στερκτικὸν ὅλως ἐν αὐταῖς ὥσπερ εὐφυὴς χώρα καὶ δεκτικὴ φιλίας, οὔτε πειθοῦς οὔτε χαρίτων ἄμοιρον ὑποκείται· καθάπερ ὃ λόγῳ ποίησις ἡδύσματα μέλη καὶ μέτρα καὶ ῥυθμοὺς ἐφαρμόσασα, καὶ ὃ παιδεῦον αὐτὸ κινητικώτερον ἐποίησε, καὶ ὃ βλάπτον ἀφυλακτότερον· οὕτως ἡ φύσις γυναικὶ πειθεῖσα χάριν ὄψεως, καὶ φωνῆς πιθανότητα, καὶ μορφῆς ἐπαγωγὸν εἶδος, τῇ μὲν ἀκολάστῳ πρὸς ἡδονὴν καὶ ἀπάτην, τῇ δὲ σώφρονι πρὸς εὔνοιαν ἀνδρὸς καὶ φιλίαν μεγάλα συνήργησεν. ὁ μὲν οὖν Πλάτων τὴν Ξενοκράτη τὰ μὲν γυναῖκον ὄντα καὶ μέγαν, αὐστηρότατον δὲ τὰ ἤθη, παρεκάλει θύειν ταῖς χάρισι. χρηστὴ δὲ αὖ τις γυναικὶ καὶ σώφρονι παραινέσειε τὰ ἔρωτι θύειν, ὅπως εὐμενὴς συνοικουρῇ τὰ γάμῳ καὶ ἡδὺς

γυναικείοις, καὶ μὴ πρὸς ἑτέραν ἀπορρυεὶς ὁ ἀνὴρ ἀναγκάζηται τὰς ἐκ τῆς κωμῳδίας λέγειν φωνάς· Οὐ γὰρ ἀδικῶ γυναῖκα ὁ δεσπότην ἐγώ. ὃ γὰρ ἐρᾶν ἐν γάμῳ, τοῦ ἐρᾶσθαι μεῖζον ἀγαθόν ἐστι. πολλῶν γὰρ ἀμαρτημάτων ἀπαλλάττει, μᾶλλον δὲ πάντων ὅσα διαφθείρει καὶ λυμαίνεται τὸν γάμον. ὃ δὲ ἐμπαθὲς ἐν ἀρχῇ καὶ δάκνον, ὦ μακάριε Ζεύξιππε, μὴ φοβηθῇς ὡς ἕλκος ἢ ὀδαξυσμόν. καίτοι καὶ μὴν ἕλκος ἴσως οὐδὲν ἢ δεινὸν ὥσπερ τὰ δένδρα συμφυῆ γενέσθαι πρὸς γυναῖκα χρηστήν. ἕλκωσις δὲ καὶ κνήσεως ἀρχή· μίξις γὰρ οὐκ ἔστι τῶν μὴ πρὸς ἀλλήλα πεπονθότων. ταράττει δὲ καὶ μαθήματα παῖδας ἀρχομένους, καὶ φιλοσοφία νέους· ἀλλ' οὔτε τούτοις ἀεὶ τὸ ἐμμένον ὃ δακτικόν, οὔτε τοῖς ἐρῶσιν, ἀλλ' ὥσπερ ὑγρῶν πρὸς ἀλλήλα συμπεσόντων, ποιεῖν τινα δοκεῖ ζέσιν

F ἐν ἀρχῇ καὶ ταραχὴν ὁ ἔρως, εἶτα χρόνῳ καταστήσας καὶ καθαρεθεὶς, τὴν βεβαιοτάτην ἀλάθεσιν παρέχει. αὕτη γὰρ ἐστιν ὡς ἀληθῶς ἡ δι' ὅλων λεχθεῖσα κρᾶσις, ἡ τῶν ἐρώντων ἀεὶ συμβιούντων, τῆς κατ' Ἐπίκουρον ἁφῆς καὶ περιπλοκῆς ἔοικε, συγκρούσεις λαμβάνουσα καὶ ἀποπηδήσεις, ἑνότητα δὲ οὐ ποιοῦσα τοιαύτην οἵαν ἔρως ποιεῖ,

γαμικῆς κοινωνίας ἐπιλαβόμενος. οὔτε γὰρ ἡδοναὶ μείζονες ἀπ' ἀνδρῶν, οὔτε χρῆσαι συνεχέστεραι τοῖς ἀνδρᾶσι, οὔτε φιλίας τὸ καλὸν ἑτέρας ἔνδοξον οὕτω καὶ ζηλωτόν, ὡς ὀθ' ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχητον Ἀνὴρ ἠδὲ γυνή. καὶ γὰρ ὁ νόμος βοηθεῖ, καὶ γνησιότης κοινῆς καὶ τοῖς θεοῖς ἔρωτος ἡ φύσις ἀποδείκνυσι δεομένους. οὕτω γὰρ ἐρᾷν οἱ ποιηταὶ λέγουσι καὶ γῆς οὐρανόν, ἥλιον δὲ σελήνης ἐρᾷν οἱ φυσικοὶ, καὶ συγγενέσθαι καὶ κυεῖσθαι, καὶ γάμῳ δὲ δυοῖν φύσεσιν μητέρα καὶ ζώων καὶ φυτῶν ἀπάντων γένεσιν, οὐκ ἀναγκαῖον ἀπολέσθαι ποτὲ καὶ σπαρῆναι πανταπάσιν, ὅταν ὁ δεινὸς ἔρως ἢ ἵμερος τοῦ θεοῦ τῷ ὕλῃ ἀπολίπῃ, καὶ παύσῃται πορευόμενος καὶ διώκουσα τῷ σκεῦει ἀρχῇ καὶ κίνησιν. ἀλλ' ἵνα μὴ μακρὰν ἀποπλανᾶσθαι δοκῶμεν, ἢ κομιδῇ φλυαρίαν, οἶσθα τοὺς παιδικοὺς ἔρωτας ὡς ἀβεβαιότατα πολλὰ λέγουσι καὶ σκώπτουσι λέγοντες, ὥς τοῦ ὦν αὐτῶν τειχῆ αἱρεῖσθαι τῷ φιλίᾳ, αὐτοὺς δὲ νομάδων δίκῃ σκεδαιζόντας τοῖς τεθηλόσι καὶ δυθηεσῖς, αὐθὺς σκ τῆς πολεμίας ἀναστρατοπεδεύειν. ἔτι δὲ φορτικώτερον ὁ Σοφιστὴς Βίων τὰς τῶν καλῶν τρίχας Ἁρμοδίους σκάλῃ καὶ Ἀριστογείτονας, ὡς ἅμα καλῆς τυραννίδος ἀπαλλαττομένους τῶν αὐτῶν τοὺς ἐραστάς. ταῦτα μὲν οὐ δικαίως κατηγορῆται τῶν γνησίων ἐραστῶν. τὰ δὲ τοῦ Εὐριπίδου ῥηθέντα ἐστὶ κομψά. ἔφη γὰρ Ἀγάθωνα τὸν καλὸν ἤδη θαλλοντα τοῖς δόδοις καὶ καταστεφόμενος, ὅτι τῶν καλῶν καὶ ὁ μετόπωρον καλὸν σκ δέχεται μόνον

οὐδὲν πολιᾷ ἀκμάζων καὶ ῥυτίσιν, ἀλλ' ἄγει τάφων καὶ μνημάτων τοῦ καμόντος· καὶ συζυγίας ὀλίγας ἐστὶ παιδικῶν, μυείας δὲ γυναικείων ἐρώτων καταιθμήσασθαι, πάσης πίστεως κοινωνίαν πιστῶς ἅμα καὶ τοῦ θυμοῦ συναφεφούσας. βούλομαι δὲ ἓν ἢ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐπὶ

(1 Καίσαρος Οὐεσπασιανοῦ γενομένου διελθεῖν. Γούλιος γὰρ ὁ τῶν σὺν Γαλατίᾳ κινήσας ἀπόστασιν, ἀνδρῶν τε πολλοὺς (ὡς εἰκὸς) ἔσχε κοινωνοὺς, καὶ Σαβῖνον, ἀνδρα νέον, σὺν ἀγεννῆ, πλούτῳ δὲ καὶ δόξῃ αὐθεφίτων πολλῶν ἐπιφανέστατον. ἀφάνθροι δὲ τοσαυμάτων μεγάλων ἐσφάλησαν, καὶ δίκῃ δοῦναι τοῦ δεδοκῶντες, οἱ μὲν αὐτοὶ αὐήρεσιν, οἱ δὲ φεύγοντες ἡλίσκοντο· τῷ δὲ Σαβίνῳ τὰ μὲν ἄλλα τοσάυμαστα ῥαδίως παρεῖχεν σὺν ποδῶν χρεῖαν καὶ καταφυγεῖν εἰς τοὺς βαρβάρους. ἐν δὲ γυναῖκα πασῶν ἀρίστην ἠγμένος, ἐν σκεῖ μὲν Ἐμπονίν σκάλεσε, Ἑλλήνιδι δὲ αὐτὴν Ἡρωΐδα τοσαγορεύοντες. οὔτε ἀπολιπεῖν δυνατὸς ἦν, οὔτε μὲν ἑαυτοῦ κομίζειν. ἔχων οὖν κατ' ἀγρὸν ἀποθήκας χρημάτων ὀρυκτὰς ὑπόγειος, ἃς δύο μόνοι τῶν ἀπελεύθερων συνῄδεισαν, τοὺς μὲν ἄλλους ἀπήλλαξεν οἰκέτας, ὡς μέλλων φαρμάκοις ἀναιρεῖν ἑαυτόν. δύο δὲ πιστοὺς τοῦ δεδεμένου, εἰς τὰ ὑπόγεια κατέβη· τοῖς δὲ τῷ γυναῖκα Μαρτάλιον ἔπεμψεν ἀπελεύθερον, ἀπαγγελοῦντα τεθνηκέναι μὲν ὑπὸ φαρμάκων, συμπεφλέχθαι δὲ μετὰ τοῦ σώματος τῷ ἔπαυλιν. ἐβούλετο γὰρ τῷ τῆς γυναικὸς ἀληθινὰς τοῖς πίστιν τῆς λεγομένης τελευτῆς. ὅ καὶ συνέβη· ῥίψασα γὰρ ὕπνος ἔτυχε τὸ σῶμα μετὰ

καὶ ὀλοφυρμοῦ ἡμέρας ἑπτὰ καὶ νύκτας ἄσιτος διεκαρτέρησε. ταῦτα δὲ ὁ Σαβῖνος πυθανόμενος, καὶ φοβηθεὶς μὴ ἀφαφθείρῃ πανταπάσιν ἑαυτῷ, σκέλευσε φράσαι κρύφα τὸν Μαρτάλιον τοῖς αὐτῷ ὅτι ζῇ καὶ κρύπτεται, δεῖται δὲ αὐτῆς ὀλίγον ἐμμεῖναι τῷ πένθει. καὶ μηδὲ

A ad societatem coniugum sese applicans. Nam neq; maiorem alter alteri voluptatem præbere potest, neq; magis perpetuas vtilitates, neq; alijs in coniunctionibus moris honestas & omnibus expetenda commoditas perinde eminet,

Vnanimes quam cum didicere maritus & vxor
Incoluisse domum--

cum & lex eis adstipuletur: & ipsos deos ad communis prolis procreationē indigere Amoris opera, ostendat natura. Sic enim poetæ aiunt cœlum terræ amore, physici Solem Lunæ amore teneri, & coire, ac fetu implere. & terram hominum matrem

B & animalium atq; * stirpium, necesse est aliquando plane perire, vbi acris Amor materiem deseret qui pars est Dei, cessabitque ipsa desiderare & persequi motum principiumque diuinum. Sed ne longe videamur euagari, aut omnino nugari, nosti amores puerorum instabilissimos vulgo dici, & salse de ijs hoc iactari, istam amicitiam oui instar trifariam diuidi? & amatores Nomadum instar cum in floridis & virentibus ver consumpserint, statim tanquam ex hostico castra mouere. Et quando Bio sophista importunius nonnihil formosorum crines Harmodios vocauit atq; Aristogitones, quod iis enatis pulcra tyrannide amatores sese abdicare cogantur: hęc

C non recte intentantur crimina germanis amatoribus: scita sunt autem quæ de Euripide dicuntur: is enim Agathonem formosum, cui iam lanugo genas vestire inciperet, amplectens & deosculans dixit, Pulcrorum etiam finem autumni pulcrum. *

* * excepit solum * *

in ipsis quoque canis viget & rugis, & vsque ad sepulturam monumentumque perdurat. Ac puerilium amorum paria pauca possunt, vxoriorum amorum multa enumerari millia, quæ firmiter omnem communionis & fidelitatis societatem ad finem vsque vitæ conseruauerint. Vnum ego referam, quod

D mea ętate, imperante Vespasiano, accidit. Iulius, qui in Gallia defectionis autor fuit, cum alios multos habuit, vt fieri solet, sui conatus socios, tum Sabinū quoque, hominem non degenerem, & qui diuitijs gloriaque omnes alios facile vinceret. Hi rebus arduis tentatis, successu caruerunt: cumque supplicia se daturos præsentirent, partim se ipsos è vita eduxerunt, partim in fuga capti sunt. Sabino autem cæteroqui facile licebat fuga ad barbaros facta saluti suæ consulere. Sed vxorem duxerat optimam, nomine Emponam (Græce Heroidem diceres) Hanc cum neque ducere secum posset, neque deserere sustineret: & ruri haberet sub terra effossas cameras, in

E quas reponi res vtiles possent, duobus tantum notas libertis: reliquos famulos omnes dimisit, se veneno sibi mortem cōsciturum simulans. duos quos fideles norat, adsumsit, & in specus istas subterraneas descendit: misso ad vxorem liberto Martiali, qui patronum veneno exstinctum, & casam villæ cum eo concrematam esse renunciaret. Volebat enim luctu vxoris fidem facere sui, quem fingebat, interitus. Idque etiam evenit. Nam ea vt erat, accepto nuncio, lamentans & eiulans in terram proiecit sese, tresque dies, ac totidem noctes sine cibo ita

F exegit. Quod vbi resciuit Sabinus, metuens ne se prorsus vita exolueret: occulte Martialem ei significare iussit, viuere se etiamnum, & occultari: rogare autem vt adhuc aliquantulum in lugendo perseueret, accurateque mariti interitum simulet.

πιθανὸν ἐν τῇ τοῖς ποιήσει γενέσθαι.

Tragœdiam huius calamitatis vxor admodum artificiose egit: tamen noctu desiderio visendi ad maritum ventitauit, nemine obseruante, & tantum non apud inferos cum eo consueuit. Exactis septem mensibus, facta spe impetrandæ veniæ, veste, tonsura & capitis redimiculo ignotum redditum obvijs Romam perduxit. Sed re infecta, in suam is specum rediit: ipsaque cum eo maiorem temporis partem sub terra exigens, interdum Romam iuit, amicis & necessariis, mulieribus se visendam præbens. Et, quod creditu difficilimum est, cum ijs lauans fefellit, vterum gerens. Nam medicamentum, quo mulieres comam inungentes faciunt auri in morem rutilam & fulvam, pinguedinem habet, qua caro siue fit grandior siue rarescit, itaque diffuditur quasi, & maior fit eius moles: hoc illa in cæteris membris vsa affatim, attollens se & turgidum celauit ventris onus. Partus verò dolores sola ipsa pertulit lexnæ in morem, ad maritum in foueam sese abdens: natosque duos, vt sic loquar, catulos educauit. peperit enim filios duos, quorum alter in Ægypto occubuit, alter nuper admodum Delphis nobiscum fuit, nomine Sabinus. Ipsam Cæsar interfecit: sed cędis pœnas dedit, exiguo temporis spacio tota stirpe ipsius funditus interempta. Nullam enim rem hoc facto tristiorem istud tulit imperium: neque fuit, cur vllius rei aspectum magis & dij & genij auersarentur. Miserationem quidem spectantibus ipsa exemit magnanimitate sua & grandiloquentia, quibus maxime irritauit Vespasianum. desperata enim salute, mortem suam commutationem vocauit: dixitque suauius sibi fuisse in tenebris & sub terra viuere: quam ipsum videre imperio potiri. Hæc aiebat pater finem disputationi de Amore fuisse impositum in vicinia Thespiensium. Visum enim fuisse quendam de Persiæ socijs Diogenem, qui concitato gressu accederet. Tum Soclarum dixisse adhuc eminus venienti. Non sane puto, Diogenes, bellum nunciaturus ades. Illum vero respondisse: Bona verba. quin vos nuptijs iam conceptis pergitis celerius, sacrificium absentia vestra morantes: Ibi omnes exhilaratos fuisse, demto Zeuxippo, quis ægritudinem animi non dissimularet. Is tamen iam, vt apparet concessit Ismenodoræ: nuncque vltro coronatus & alba veste indutus, ei ad deum accedenti ductor est. Eamus ergo. Nimirum vero, aiebat pater eamus, vt rideamus hominem, & Deo supplicemus, non enim obscurum est, quin præsens lætusque adsit ijs quæ aguntur.

A Τὰ μὲν οὖν ἀνῆρα τοῦδε τῆς γυναικὸς ἀναγνίως συνεξαγωδεῖτο τῇ δόξῃ τοῦ πάθους· ἐκεῖνον δὲ ἰδεῖν ποθοῦσα νυκτὸς ἤκετο, καὶ πάλιν ἐπανῆλθεν. ἐν οὖν τούτοις λανθάνοντας τοὺς ἀνθρώπους, ὀλίγον ἀπέδει συνεῖναι ἐν ἄδου τῷ ἀνδρὶ πλείω ἔξης ἑπτὰ μῆνας. ἐν οἷς κατασκευάσασα τὸν Σαβῖνον ἐσθῆτι καὶ κουρᾷ καὶ καταδέσει τῆς κεφαλῆς ἄγνωστον, εἰς Ῥώμην ἐκόμισε μεθ' ἑαυτῆς λανθάνον ἐνδεδεμένων· τοσάξασα δ' οὐδέν, αὖθις ἐπανῆλθε· καὶ τὰ μὲν πολλὰ ἐκείνῳ συνῴκει ὑπὸ γῆς, ἀφ' χρόνου δ' εἰς πόλιν ἐφοίτα τοῖς φίλοις ὁρωμένη καὶ οἰκείαις γυναιξί. ὃ δ' πάντων ἀπιστότατον, ἔλαθε κύουσα λουο-
B μένη μετὰ τῶν γυναικῶν. ὃ γὰρ φάρμακον ἐπὶ τῷ κόμῃ αἱ γυναῖκες ἐναλειφόμεναι ποιοῦσι χρυσοειδὲς καὶ πυῤῥαῖ, ἔχει λίπασμα σαρκοποιὸν καὶ χαυνωτικὸν σαρκός, ὥστε οἷ ἀφ' χυσὶν ὑπὸ ἀδίκων ἐμποιεῖν. ἀφθόνῳ δὲ χρωμένη τούτῳ τοῖς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος, ἀιόρθμον καὶ ἀναπιμπλάμενον ἀπέκρυψε τὸ γαστρὸς ὄγκον. τὰς δ' ὠδῖνας αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν διεῴγκεν ὥσπερ ἐν φωλεῷ λέαινα καταδύσασα τοῖς τὸν ἄνδρα, καὶ τοὺς γνωρίμους ἐτρέφετο σκύμνους ἄῤῥενας· δύο γὰρ ἔτεκε. τοῦ μὲν ἑνὸς ὁ μὲν ἐν Αἰγύπτῳ πεσὼν ἐτελεύτησεν, ὁ δ' ἕτερος ἄρτι καὶ τοσοῦτος γέγονεν ἐν Δελφοῖς παρ' ἡμῖν, ὀνόμα
C Σαβῖνος. ἀποκτείνας μὲν οὖν αὐτὸν ὁ Καῖσαρ· ἀποκτείνας δὲ δίδωσι δίκας, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τοῦ γένους πάντος ἀναιρεθέντος. οὐδὲν γὰρ ἐλύπησεν ἡ τότε ἡγεμονία σκυθρωπότερον, οὐδὲ μᾶλλον ἑτέραν εἰκὸς ἐν καὶ θεοὺς καὶ δαίμονας ὄψιν ἀποστραφῆναι. καί τοι τοῦ κτείνοντος ὀξὺ τῶν θεωμένων ὁ θαῤῥαλέον αὐτῆς καὶ μεγαλήγορον, ᾧ καὶ μάλιστα παρώξυνε τὸν Οὐεσπασιανὸν ὡς ἀπέγνω τὴν σωτηρίας τοῖς αὐτὸν ἀλλαγὴν κελεύουσα. βεβιωκέναι γὰρ ὑπὸ σκότῳ καὶ κάτω γῆς ἥδιον ἢ βασιλεύοντα ἐκείνου. ἐν τούτῳ μὲν ὁ πατὴρ ἔφη τὸν περὶ ἔρωτος αὐτοῖς τελευτῆσαι λόγον, τὸν Θεσπιῶν ἐγγὺς οὖσι· ὀφθῆναι δ' τοσ-
D σόνδε θᾶττον ἢ βάδιν τοῖς αὐτοῖς ἕνα τῶν Πεισίου ἑταίρων Διόγλην. τὸν δ' Σωκλέους τοῖς αὐτὸν ἔτι πόῤῥωθεν εἰπόντος, Οὐ πόλεμόν γε ὦ Διόγλες ἀπαγγέλλων, ἔφην, Οὐκ ἀφημήσετε, φαίην, γάμων ὄντων, καὶ τοσάξετε θᾶσσον, ὡς ἡμᾶς τὴν θυσίας τοῦ μνούσης; πάντας μὲν οὖν ἡδέως, τὸν δ' Ζεύξιππον ὁρᾶσθαι ὅτι χαλεπός ἐστι. τοῦτος μὲν οὖν ὡς ἐνῆν, συνεχώρησε τῇ Ἰσμηνοδώρᾳ· καὶ νῦν ἑκὼν στέφανον καὶ λευκὴν ἱμάτιον λαβών, οἷός ἐστιν ἡγεῖται δὴ ἀνδρὸς τοῦ θεόν. ἀλλ' ἴωμεν ναὶ μὰ Δία, τὸν πατέρα εἰπεῖν, ἴωμεν, ὅπως ἐπιγελάσωμεν τῷ ἀνδρὶ, καὶ τὸν θεὸν προσκυνήσωμεν. δῆλος γὰρ ἐστι χαί-
E ρων καὶ παρὼν διμνυμένοις τοῖς τοιούτοις.

PLVTARCHI

amatoriæ narrationes.

ALIARTI, quæ vrbs est Bœotiæ, puella fuit pulcritudine eximia, nomine Aristoclea, filia Theophanis. Hanc ambiuerunt Strato Orchomenius, & Callisthenes Aliartius. de his Strato cum opulentior erat, tum magis amore virginis victus. viderat. n. eam lauantẽ apud Lebadeã in fõte Hercyne, canistrũ in sacrificio gestaturã louis regis.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

Ερωτικαὶ διηγήσεις.

F ΕΝ Ἀλιάρτῳ τῆς Βοιωτίας κόρη τις γένει καλλῆ διαφέρουσα, ὄνομα Ἀριστόκλεια· θυγάτηρ οὖσα Θεοφάνους. ταύτην μνᾶται Στράτων Ὀρχομένιος καὶ Καλλισθένης Ἀλιάρτιος. πλουσιώτερος δ' ὢν Στράτων, καὶ μᾶλλον τῆς παρθένου ἠπημένος. ἐτύγχανε γὰρ ἰδὼν αὐτὴν ἐν Λεβαδίᾳ λουομένην ἐπὶ τῇ κρήνῃ τῇ Ἑρκυνῇ. ἔμελλε γὰρ τοῦ Διὸς τοῦ βασιλικὴν φορεῖν.